

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav románských studií

Diplomová práce

Jazyk internetu
Language of internet

Vypracovala: Alexandra Šumpelová

Vedoucí práce: PhDr. Petr Čermák, Ph.D.

Praha
2009

Prohlašuji, že jsem celou magisterskou diplomovou prací na téma “Jazyk internetu” vypracovala samostatně, pod odborným vedením vedoucího diplomové práce. Všechny zdroje, prameny a literaturu, kterou jsem při vypracování používala, nebo z nich čerpala, v práci řádně cituji s uvedením úplného odkazu na příslušný zdroj.

.....
Alexandra Šumpelová

1. Úvod	1
2. Teoretická východiska	3
2.1. Sociolingvistické vymezení výzkumného pole	3
2.1.1 Charakteristika oblasti studie.....	3
2.1.2. Charakteristika informační společnosti	3
2.1.3. Net genarace (<i>Generación de la red</i>)	5
2.2. Vymezení pojmů žargon, argot, slang v české a španělské terminologii	8
2.2.1. Španělská terminologie	8
2.2.1.1. <i>Germanía</i>	8
2.2.1.2. <i>Jerga a argot</i>	9
2.2.1.3. <i>Lenguaje soez</i>	12
2.2.2. Česká terminologie sociolektů.....	12
2.2.3 Sociolekty versus informační a komunikační technologie	15
2.3. Jazyk a komunikace v prostředí informačních technologií.....	18
2.3.1. Jazykové funkce.....	21
2.3.1.1. <i>Pojem funkce</i>	21
2.3.1.2. <i>Funkce referenční</i>	22
2.3.1.3. <i>Funkce emotivní</i>	23
2.3.1.4. <i>Funkce konativní</i>	24
2.3.1.5. <i>Funkce fatická</i>	24
2.3.1.6 <i>Funkce metajazyková</i>	25
2.3.1.7. <i>Funkce poetická (estetická)</i>	25
2.4. Jednotlivé typy diskursů.....	27
2.4.1. Email	27
2.4.2. Chat	29
2.4.3. SMS zprávy	32
3. Analytická část	35
3.1. Jazyková redundance	35
3.1.1. Redundance obecně.....	35
3.1.2. Redundance ve španělštině	36
3.1.3. Eliminace redundance	38
3.2. Fonetické aspekty	41
3.2.1. Španělské fonémy a jejich realizace	41
3.2.1.1. <i>Vokalický systém</i>	42

3.2.1.2. <i>Konsonantický systém</i>	45
3.2.3. Fonologicko-grafická redundance a její redukce	47
3.2.4. „Fonetická“ transkripce	49
3.2.5. Homofonie a alfanumerické zkratky	50
3.3. Morfologické aspekty	51
3.3.1. Substantiva.....	51
3.3.2. Adjektiva	53
3.3.2.1. <i>Stupňování adjektiv</i>	54
3.3.3. Gramatická kongruence substantiv a adjektiv	55
3.3.4. Slovesa.....	56
3.3.4.1. <i>Infinitiv</i>	57
3.3.4.2. <i>Čas přítomný (presente)</i>	57
3.3.5. Gramatická kongruence subjektu s predikátem	59
3.3.6. Adverbia	60
3.3.6.1. <i>Stupňování adverbii</i>	61
3.4. Syntaktické a stylistické zvláštnosti	61
3.4.1. Slučování slov.....	63
3.5. Charakteristika slovní zásoby	64
3.5.1. Zkracování	65
3.5.2. Anglicismy.....	66
3.5.3. Lexikum žargonu mládeže.....	67
3.5.4. Výraz <i>beso</i> a <i>gracias</i>	69
3.6. Emotikony	70
4. Závěr	75
5. Conclusión	78

1. Úvod

Společnost prochází v posledních letech dynamickým obdobím velkých přeměn souvisejících s otevíráním ekonomických trhů, trhů práce, velkým rozmachem módy, zábavního průmyslu, nárůstem turistického ruchu, velkým pokrokem vědy a techniky a především velkým rozmachem v oblasti sdělovacích prostředků, hlavně pak internetu. Internet se stává samostatnou kulturní oblastí a součástí každodenního života. V této práci se zaměříme na vliv informačních a komunikačních technologií na španělský jazyk a na komunikaci vůbec.

Informační technologie dnes představují nejsilnější společenský prostředek komunikace. Prostředky technologií jako je internet a mobilní telefon nejsou pouhou technickou revolucí, zasahují také do kulturní, společenské a jazykové oblasti a změny které díky této revoluci nastávají nejsou zanedbatelné.

Na jazyk uživatelů internetu a mobilních telefonů je nutné pohlížet zejména z pohledu pragmatiky a komunikace. Jedná se především o jazyk použitý v komunikační situaci a o jazyk rozvíjející se v určitých kontextech a specifickém prostředí, kde se kromě konvenčního písma (španělštiny) používají i nejrůznější znaky, ikony a symboly.

V této práci nám nepůjde o sestavování seznamů výrazů a zkratk, které dnes můžeme nalézt na internetu nebo v mobilním telefonu. Cílem této práce bude zkoumat jazyk uživatelů informačních technologií, který se vlivem internetu a moderní doby mění. Důraz bude kladen především na samotnou analýzu jazyka SMS zpráv z hlediska fonologického, morfologického a syntaktického (záměrně jsme se rozhodli pro SMS zprávy, protože míra zastoupení je ze všech uváděných diskursů největší a proto je nejreprezentativnější a nejprůkaznější).

Jako užší cíle jsme ustanovili tři otázky, na které se v závěru práce pokusíme odpovědět, a na které budou naše analýzy zaměřeny:

1. Můžeme mluvit vedle jazykových útvarů jako jsou slang, žargon nebo argot o specifickém jazyku internetu, konkrétně o jazyku SMS zpráv?
2. Existují všeobecně přijaté konvence jazyka SMS zpráv?
3. Jaké jsou limity ekonomie španělštiny?

Diplomová práce má dvě hlavní části – teoretickou a praktickou (analytickou). V teoretické části jsme se zaměřili na stručnou sociolingvistickou charakteristiku informační společnosti a net generace. Dále jsme se pokusili charakterizovat a vyčlenit jednotlivé druhy sociolektů jak v české tak i španělské terminologii, a následně stylové zařazení jazyka

informačních technologií a to i z hlediska funkčnosti. Důležitým bodem je také klasifikace a definice jednotlivých typů diskursů a komunikačních prostředků, které jsou nejfrekventovanější v oblasti moderních komunikačních technologií. Cílem těchto teoretických kapitol není vyčerpávající charakteristika daného tématu, nýbrž pouze rámcové zařazení z hlediska teorie komunikace a jazyka, které jsou relevantní pro jazyk informačních a komunikačních technologií.

Těžištěm studie je praktická část, která pracuje především s jazykovou redundancí a hledá strategie a metody k jejímu odstranění. Tato redundance je patrná ve všech jazykových rovinách a jedině odstraněním této „nadbytečnosti“ se dá dosáhnout maximální jazykové ekonomie, o kterou jazyk informačních a komunikačních technologií usiluje. Pozornost je věnována především jazykovému zápisu a morfologicko-syntaktické struktuře.

Charakteristiky žargonu mládeže, nebo-li *jerga juvenil*, nebudeme detailněji zkoumat, ačkoliv s naším tématem velmi úzce souvisí. Pro tyto jazykové útvary jsou charakteristické odlišnosti lexika a stylistických jazykových prostředků.

Závěrem nutno podotknout, že při elaboraci praktické části této práce se budeme opírat o vlastní teorie inspirované studiem dané problematiky. Dosavadní modely komunikace nepodchytily tento velký rozkvět internetu a tato oblast komunikace zatím není dostatečně zmapována a popsána. Solidní a takto úzce profilovaný teoretický aparát z rukou lingvistů a odborníků tak zatím není vypracován; proto nemohou být naše analýzy kompletní a přesné. V korpusu našich analýz figuruje vedle primárních autentických textů a citovaných zdrojů také internetový slovník „Hecho x ti y xa ti“ dostupný na www.diccionariosms.com, o kterém se detailněji zmíníme v průběhu práce.

2. Teoretická východiska

2.1. Sociolingvistické vymezení výzkumného pole

2.1.1 Charakteristika oblasti studie

Obsahem této kapitoly je úvod do problematiky a popis aspektů vlivu informačních a komunikačních technologií na dnešní mladou generaci. Nejprve se budeme věnovat stručné charakteristice informační společnosti, a dále pak mladé generaci, která v této společnosti vyrůstá. Pokusíme se tuto generaci alespoň rámcově popsat a vyčlenit společné generační rysy. Dále budeme popisovat jak se tyto tendence projevují na současné španělštině.

2.1.2. Charakteristika informační společnosti

Jako souhrnný popis současné společnosti bývá často používáno označení informační společnost. Běžně lze v literatuře zabývající se společností narazit na dostupné i obdobné pojmy jako post-industriální společnost, informační věk nebo post-moderní společnost.

Za jeden z největších důvodů proměny naší společnosti jsou vědecké objevy a prudký rozvoj technologií ve většině hospodářských odvětví. Tyto technologie jsou doslova masově šířené v průmyslové i komerční sféře a zasahují až k jednotlivcům.

Důležitým prvkem informační společnosti je respekt k sociální a etnické různorodosti a pestrosti společnosti. Jde o vzájemnou propojenost světa pomocí elektronických médií, kde se neutralizují geografické a sociální nerovnosti. Toto propojení dostává v poslední době na důležitosti; do popředí se dostává Internet a především jeho služba World-Wide Web. Vlivem moderních technologií mizí geografické hranice, zásadní význam získávají informace a komunikace. Velmi zdůrazňována je myšlenka, že právě znalosti jsou tím nejcennějším zdrojem ekonomického růstu a kulturní prosperity. Informace, komunikace a znalosti se stávají hnací silou ekonomického, osobního a profesního růstu. Pro větší přehled si uvedeme co říkají o informační společnosti některé prameny.

Ve slovníku evropské unie The Glossary je termín informační společnost přirovnáván k termínu nové informační a komunikační technologie. Stejný zdroj dále uvádí že je informační společnost revoluční v mnoha oblastech každodenního života. Jde především o přístup ke vzdělávání a znalostem (distanční vzdělání, e-learning), organizaci práce a požadavky na dovednosti (teleworking, virtuální společnosti), oblasti praktického života (e-zdravotnictví) a další aktivity ve volném čase. Na druhou stranu EU upozorňuje i na negativní dopady informační společnosti a to především na kriminalitu, pirátství a ochranu osobních údajů. EU zdůrazňuje možnost participace občana ve věcech veřejných, která je díky informační společnosti dostupnější a snadnější.¹

Internetová encyklopedie Wikipedie popisuje informační společnost jako společnost, ve které je vytváření, šíření a zacházení s informacemi významnou ekonomickou a kulturní činností.²

Negroponte ve své knize *Digitální svět* hovoří zejména o výpočetní technice a o způsobu života, který přinášejí. Nejdůležitější pro přechod k digitálnímu světu, je podle autora nutnost pochopit rozdíl mezi atomy³ a bity⁴. Ve světě propojeném informační dálnicí cestují bity rychlostí světla na kterékoli připojené místo, což představuje nutnost chápat svět jinak, než jak byl dosud chápán.

---

¹ The information society is synonymous with what is meant by "new information and communication technologies". The information society is revolutionising many areas of everyday life, particularly access to training and knowledge (distance learning, e-learning related services), work organisation and mobilisation of skills (teleworking, virtual companies), practical life (e-health services) and leisure. It is also providing new opportunities in terms of participation of citizens by making it easier to express opinions and points of view. However, these positive advances go hand-in-hand with new concerns: mass use of the Internet means that steps have to be taken against new criminal behaviour, pirating, and questions of protection of personal data and intellectual property. Moreover, the information society may contribute to the marginalisation of certain sections of society by emphasising social inequalities. Among other things it has launched a series of support and promotion actions (eEurope action plan) and adopted measures aimed at controlling and limiting the risks associated with the development of the information society such as an action plan aimed at promoting safe use of the Internet and combating unlawful and harmful messages. Dostupné na Internetu: http://europa.eu/scadplus/glossary/information_society_en.htm

² An information society is a society in which the creation, distribution, diffusion, use, integration and manipulation of information is a significant economic, political, and cultural activity. Dostupné na Internetu: http://en.wikipedia.org/wiki/Information_society

³ jednotky ze kterých se skládají fyzické předměty

⁴ základní jednotky digitálních informací

2.1.3. Net generace (*Generación de la red*)

Současnou španělštinu velice ovlivňuje mohutný rozvoj výpočetní techniky a telekomunikačních technologií. Než však přistoupíme k jednotlivým charakteristikám jazyka, pokusíme si alespoň rámcově vymezit generaci, která je v každodenním kontaktu s moderními technologiemi a velmi rychle se jim přizpůsobila.

Mladí lidé jsou nejpřístupnější k přijímání moderních technologií a k práci s nimi, proto se tento vliv výrazně projevuje i v jejich komunikaci. Tato generace se spojuje s vysokými dovednostmi a znalostmi v oblasti informačních a komunikačních technologiích (DVD, Internet, mobilní telefony a užívání SMS zpráv, MP3 přehrávače aj.). V literatuře se můžeme setkat s mnoha termíny odkazujícími na tuto mladou skupinu lidí, někdy se jim přezdívá jako „the native digitals“ nebo také net generace⁵, digitální generace, generace Z nebo generace I (I jako internet nebo informace). Dnes tato generace představuje 18% celosvětové populace. Její charakteristiky jsou převážně vymezeny užíváním informačních a komunikačních technologií, ale společných referenčních bodů je více.

Přístup k internetu tedy smazává veškeré geografické hranice, sociální rozdíly, věk a pohlaví. Hlavním generačním pojítkem je tedy věk, internet a komunikace. Internet představuje nevyčerpatelný pramen informací a největší komunikační kanál vůbec, společně s technologickou revolucí přinesl zrušení prostorové a časové bariéry. Pro tuto generaci je taktéž charakteristické, že je v rámci všech rozvinutých zemí velmi podobná. Propojení rozvinutých států začíná být absolutní.

Jsou to mladí lidé, kteří bezpečně ovládají a užívají nové informační a komunikační technologie. Podléhají různým kulturním a jiným stylům, které jsou aktuálně udávané společností jako rap, pop, heavy metal, pop funk a jiné další. Nezastupují žádný politický systém a jsou do značné míry motivováni atmosférou osmdesátých let. Ve Španělsku jsou to především potomci generace X a pozdější generace Y⁶. Tato generace zahrnuje i generaci třicátníků z generace předchozí, kteří se sice nenarodili přímo do největšího rozkvětu informační společnosti ale vyrůstali společně s ní. Jejich výchova byla ve znamení prvních počítačů (i bez přípojky k internetu) videoher, počítačových her a televize.

---

⁵ Termín Net generation se poprvé objevuje v díle kanadského sociologa Dona Tapscotta *Growing up Digital* (1998)

⁶ Generation X označuje generaci narozenou v době tzv. „baby boomu“ šedesátých a sedmdesátých let. Po ní následovala „generace Y“.

Nyní si popíšeme specifika jejich komunikace. Mladí lidé mají často potřebu vymezit se vůči dospělým, z čehož plyne celkově jiný styl oblékání, zevnějšku, výběr a volba hudby a jazyka a především výrazových prostředků. Časté je užívání výrazů, které jsou zkratkami jejich běžného chování a zkušenosti. Používají charakteristické výrazy, které v rámci jedné komunity pociťují jako blízké. Zkušenosti a životní situace, do kterých se dostávají, mají často specifické označení. Považují svoji zkušenost za jedinečnou a běžné vyjádření se jim zdá příliš formální a proto je používání slangu, argotu nebo žargonu jednou z cest k dosažení statusu ve vrstevnické skupině (některá specifická slova a výrazy posilují vrstevnicko-skupinovou solidaritu).

Výsledkem vlivu moderních technologií se rodí čím dál tím zkratovitější komunikace. Díky chatům, emailům a SMS zprávám vzniká specifický systém komunikace, který je zároveň i generačním rysem této komunity. Velkým kritériem je snaha o ozvláštnění výpovědi novým a neotřelým způsobem. Tato novost je nejvíce viditelná na formální úrovni. Do psané formy jazyka a komunikace pronikají čím dál více charakteristiky jazyka mluveného, neformálního. Mnoho konvencí psané komunikace je porušováno a nahrazováno konvencemi novými. Užívaný jazyk je velmi originální, hravý a expresivní, najdeme zde nejrůznější metody a strategie zkracování a zekonomičt'ování, především vynechávání „přebytečných“ samohlásek, užívání fonologických transkripcí a zhuš'ování syntaxe.

Charakteristickým rysem komunikace na internetu je i absence neverbální komunikace, která je často nahrazována specifickými jazykovými prostředky. Neverbální komunikaci člověk používá k tomu, aby podpořil řeč zejména reguloval tempo, podtrhl nebo zvýraznil vyslovené, nahradil řeč a vyjádřil emoci nebo interpersonální postoj (naléhavost, přesvědčování). Náhradou za tyto prostředky jsou tzv. emotikony, což jsou symboly vytvořené v textové komunikaci za pomoci různých znaků, grafických symbolů a obrázků.

Jiří Kraus, autor knihy *Jazyk v proměnách komunikačních médií* popisuje, že znalost kodifikace psané podoby jazyka, u mnoha lidí ztotožňována s ovládnutím pravopisu, se stala synonymem vzdělanosti vůbec. Avšak právě v době kdy tento stav dosahuje vrcholu, dochází k překvapivému obratu – spisovná norma a s tím i její úroveň se začíná měnit a kolísat. Vina se nejčastěji připisuje právě zmiňovaným informačním a komunikačním technologiím. Civilizace založená na četbě knih, denního tisku a na výměně psané korespondence ustupuje civilizaci, pro niž jsou zdrojem znalostí informace z televize, z blogů, chatů, e-mailů i esemesek. Náročnější a kodifikací přece jenom podrobněji svazovaná stylizace psaných textů se mění ve

snadnější, bezprostřední mluvenosti bližší a víceméně volnější produkci obrazovek a mobilních telefonů.⁷

Generace, která si tyto informační a komunikační technologie osvojila se však na nich stala do jisté míry závislá. Virtuální svět dává mladým větší nezávislost než svět reálný. Moderní technologie vyžadují od svých uživatelů jiné intelektuální kompetence a dovednosti, které zároveň tvoří novou mapu poznatků. Mluví se však také o nedostatku schopnosti navázání mezilidských vztahů a odklon od tradičních rodinných a jiných důležitých hodnot a ideálů. Je to generace individualistů, kteří důvěřují pouze sobě samým. Často ani nežijí dle společensky uznávaných norem a jejich společnost existuje, a vlastně se i vytváří, na Internetu. Dávají přednost skupině přátel před vážnou známostí.

---

⁷ Kraus, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Karolinum 2008, Praha. Str.33

2.2. Vymezení pojmů žargon, argot, slang v české a španělské terminologii

2.2.1. Španělská terminologie

2.2.1.1. *Germanía*

Španělská autorka María Inés Chamorro ve své předmluvě ke slovníku *germanie* popisuje *lenguaje germanesco* jako mluvu nižší společenské vrstvy mimo zákon⁸, která se užívala v 16. a 17. století. Existuje však velmi málo studií o tomto jazyce, literatuře a společnosti vůbec⁹. Příslušníci této společenské vrstvy jsou ve španělštině označováni jako *rufos*, *jaques*, *jácaros*, *germanes*, *rufianes*, *pícaros* nebo *coimas*. Tito darebáci, šibalové a zloději žili většinou mimo zákon (prostituce, krádeže, podvody, lichva), a vytvářeli společenství, které se nejčastěji nazývalo *jacarandina*, *rufianesca*, *jacaranda* nebo *germanía*. Všechny tyto termíny se užívají pro mluvu této skupiny a dohromady splývají.

Corominas definuje *germaníi* jako „bratrstvo“ tvořené valencijským a mallorským společenstvím na počátku 16. století ve válce, kterou vedli proti šlechtě. Z katalánštiny *germania* „hermandad“, odvozeno z *germa* „hermano“¹⁰. *Germanía española* tedy neustanovovala pouze společenství, ale také jazyk této skupiny „*definidor de sus condiciones sociales*“¹¹.

Slovník *Diccionario de Autoridades* nás odkazuje lépe na termín *gerigonza* „dialekt, nebo těžko srozumitelný způsob mluvy cikánů, zlodějů a padouchů, kteří přizpůsobovali svoji

---

⁸ Lenguaje germanesco – habla de los clases marginales, María Inés Chamorro. *Tesoro de villanos, diccionario de germanía*, Herder, 2002, Barcelona

⁹ v literatuře se nechal tímto jazykem a tématem „podsvětí zlatého věku“ inspirovat především Cervantes, Quedo nebo Mateo Alemán

¹⁰ hermandad formada por los gremios de Valencia y Mallorca a principios del siglo 16 en la guerra que promovieron contra los nobles, del cat. Germanía “hermandad”, derivado de germa “hermano”, parece ser empleo traslaticio del anterior originado en la ciudad de Valencia, famosa en el siglo 16 por el desarrollo que allí tomó la gente de mala vida, en gran parte como rezago de estat luchas civiles. Coromias, J. *Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana*, Madrid 1954

¹¹ tamtéž

mluvu vlastním potřebám. (Cervantes: No entiendan los Cabreros aquella gerigonza de escuderos y caballero andantes)¹²

Germanía ve slovníku Maríi Molinerové představuje argot zlotřilých lidí, tvořený především slovy s přeneseným a překrouceným významem¹³.

Germanía je nástroj komunikace pro členy dané okrajové skupiny a usiluje především o deformovanou, komplikovanou a těžko srozumitelnou mluvu. Považuje se již ale za zastaralý jazyk, protože postupně zanikalo a zmizelo prostředí, v němž vznikl. Na konci 18. století splynul tento termín s termínem *caló*, někdy můžeme nalézt i termín *caló jergal* nebo *germanía moderna*.

Slovníky definují termín *caló* jako jazyk španělských cikánů¹⁴. Od konce 18. století byl pak považován stejně tak jako *germanía* za jazyk delikventů a oba termíny se zaměňují¹⁵; samotní mluvčí však tento jazyk nazývají i nadále *caló*¹⁶. Ekvivalentním termínem k pojmu *germanía* byl později termín *jerigonza*, který slovníky definují převážně jako deformovanou, komplikovanou a těžko srozumitelnou mluvu. Od 18. století se pak začíná objevovat termín *jerga*.

2.2.1.2. *Jerga a argot*

*Jerga*¹⁷ je název pro druh mluvy, která je odlišná od standardního jazyka, užívaná nejrůznějšími společenskými skupinami. Snaží se být záměrně nesrozumitelná pro ostatní. Slovní zásoba, která je označovaná jako *jerga*, bývají často výrazy s omezenou časovou platností,¹⁸ a proto nejsou tolik začleňovány do standardního jazyka jako například výrazy argotu. Obecně vydělují španělští lingvisté tři typy *jergy* a to:

- žargon dané země: jako příklad mexický žargon (*jerga mexicana*), jsou to výrazy užívané pouze v mexické španělštině, na mexickém území.

---

¹² Gerigonza, f. el dialecto o modo de hablar que usan los gitanos, ladrones y rufianes, para no ser entendidos, adaptando las voces comunes a sus conceptos particulares, e introduciendo muchas voluntarias, algo oscuro, difícil de entender (cervantes: no entiendan los Cabreros aquella gerigonza de escuderos y caballeros andantes). *Diccionario de Autoridades*, 1726 – 1739

¹³ Germanía, f. argot de la gente maleante formado principalmente por palabras de sentido traspuesto, palabras españolas desfiguradas y otras extranjeras castellanizadas. María Moliner, *Diccionario de uso del español*, 1966.

¹⁴ Caló, m. lengua de los gitanos. *Diccionario del estudiante*, Real academia española 2005

¹⁵ cikánský prvek vstupuje do kontaktu s germanií, jazyky jednotlivých skupin se ovlivňují a promíchávají

¹⁶ jsou to například výrazy: gachó (de gadjó, hombre), chico, (originalmente hijo), parné (dinero), chorar (robar), currrelar o currar (trabajar), fetén (excelente), molar (gustar), pinrel (de pinré, pie), biruji (frio), piltra (cama), churumbel (niño, bebé), acáis (ojos).

¹⁷ V české terminologii odpovídá tomuto termínu žargon.

¹⁸ výjimkou jsou výrazy žargonu pracovního (*jerga profesional*), ty mají platnost obecně delší

- žargon pracovní (jerga profesional): speciální slovní zásoba spojená s danou profesí
- žargon skupiny (jerga social): komunikace a dorozumívání určité skupiny se záměrem nesrozumitelnosti, a také za účelem odlišit se. Má však omezenou platnost.

Na rozdíl od dialektu není žargon (jerga) geografickou variantou jazyka. Má menší rozsah a je používán výhradně určenými společenskými skupinami. Pakliže žargon přetrvá déle, termíny zevšeobecní a začlení se pouze do regionálních dialektů.

Pojem žargonu zahrnuje i argot. Rozdíl mezi žargonem a argotem není jasně vymezený a termíny se různě zaměňují nebo splývají. Obecně se termín žargonu vztahuje na speciální slovní zásobu mezi sociálními a profesními skupinami, argot poukazuje na jazyk lidí stejného společenského postavení.

Slovník RAE popisuje *jergu* (žargon) jako speciální a familiární mluvený jazyk, který používají příslušníci určitých profesí, například toreadoři nebo studenti.¹⁹ *Diccionario del español actual* nahlíží na *jergu* (žargon) jako na speciální neformální jazyk, který mezi sebou užívají osoby stejné profese. Dále pak dodává že v určitých typech *jergy* (žargonu) je jasný záměr marginalizace a originality, jako například mluva podsvětí, studentů nebo zločinců. Existence dalších starších termínů pro jazyk delikventů jako *jerigonza* nebo *germania* velmi komplikuje tuto terminologii.²⁰ Stejný zdroj pak popisuje argot jako pracovní žargon, familiární jazyk nebo také jazyk zločinců. Přijetí argotu do běžné konverzace nemá takovou důležitost jako ve francouzštině.²¹

Ve slovníku Marii Molinerové nejsou termíny *jergy* (žargonu) a argotu odlišeny. Je to skupina výrazů, které používají osoby stejného společenského postavení nebo stejné profese jako studenti nebo toreadoři. Dalšími termíny mohou být *argor*, *caló*, *cheli*, *coa*, *cocoliche*,

¹⁹ JERGA, f. del fr. jargon, 1. lenguaje special y familiar que usan entrée sí los individuos de ciertas profesiones y oficios, como torero, estudiantes, etc.

²⁰ JERGA, un lenguaje especial e informal que usan entre sí los individuos de una profesión o actividad o de un grupo. Hay una clara intención de marginación y originalidad en ciertas gergas (jerga de hampa, estudiantes, juventud actual, de maleantes. La existencia de la una serie de voces antiguas como jeringoza, germanía, jerga...para designar el lenguaje de los maleantes, complica aún más la terminología. Leguaje que no se comprende con facilidad. Seco, Manuel. *Diccionario del español actual*. Grupo santillana de ediciones, 1999, Madrid

²¹ ARGOT, jerga de una profesión u oficio, lenguaje familiar, jerga de maleantes, el acceso de argot a la conversación media no tiene la importancia y proporciones que en francés. Diccionario del español actual, Manuel Seco, grupo santillana de ediciones, 1999, Madrid Seco, Manuel. *Diccionario del español actual*. Grupo santillana de ediciones, 1999, Madrid

germania, jacaranda nebo *jacarandina, jeringoza, lunfardo* (žargon zločinců Buenos Aires), *marga, márrega, replana*. Jazyk těžce srozumitelný.²² Jako synonyma je vidí i mnoho dalších slovníků a autorů.

Slovník lingvistické terminologie definuje *jergu* (žargon) jako jazyk vytvořený ve speciálním jazykovém okruhu jako je jazyk dětí, kancelářů, obchodníků nebo námořníků. Argot pak charakterizuje jako speciální jazyk marginálních skupin, foneticky deformovaný a zásobovaný početnými metaforami.²³

Argot je ve španělské terminologii chápán jako speciální jazyk užívaný skupinou lidí, která sdílí společné zájmy, profese nebo původ jako například děti, studenti a podobně²⁴. Zároveň zahrnuje i mluvu skupin okrajových nebo společensky deklasovaných (narkomani, kriminálníci, cikáni). Schraňuje výrazy, které odpovídají postojům a systému hodnot skupiny, které ho tvoří, je důležitým pojítkem mezi jednotlivci skupiny. Argotickým výrazem se stává slovo až po přijetí výrazu všemi členy dané skupiny. Pakliže je skupina v kontaktu s kulturou společensky přijímanou, výrazy se včlení do běžně používaného jazyka. Časem mohou být dokonce přijaty i normou. Stalo se tak například s výrazy argotu španělských cikánů (*caló* nebo *gitanismo*): *chaval* (*chico*), *canguelo* (*miedo*), *camelo* (*mentira* o *exageración*)

Ve 20.století s nárůstem cestovního ruchu a sdělovacích prostředků, překonal argot lingvistické hranice. Výrazy vlastní pouze pro jazyk delikventů byl rozšířen prostřednictvím televize a médií. Vývoj a přijetí výrazů argotu záleží na celkovém společenském dění, například v 60-tých letech znamenal výraz pro policii *gris* (podle barvy uniformy). Dnes však tento termín v podstatě neexistuje.

Mluva profesních skupin je charakterizována jako argot ale i jako žargon. Jedná se o společenské skupiny jako například policie, lékaři, sportovci nebo novináři. Naopak jazyk minoritních skupin jako jsou vojáci, mládež, narkomani, cikáni nebo příslušníci sekt je spíše

---

²² JERGA – conjunto de expresiones que emplean en lenguaje informal las personas de una clase o de una misma profesión como los estudiantes o toreros. Argot, *caló, cheli, coa, cocoliche, germanía, jacaranda* o *jacarandina, jeringoza, lunfardo* (*jerga* de la gente maleante de buenos aires y sus alrededores), *marga, márrega, replana*. Lenguaje difícil de entender. Moliner, María. *Diccionario de uso del español*, 1966.

²³ JERGAS, lenguajes formados en un círculo lingüístico espacial, lenguaje infantil, de cancillería, de cazadores, de comerciantes, de marinos
ARGOT, lenguaje especial de los marginados provisto de numerosas metáforas y deformado fonéticamente. Werner, Abraham. *Diccionario de terminología lingüística actual*. Gredos, Madrid, 1981

²⁴ V českých pramenech, jak později uvidíme, má argot úplně jiný význam, nejčastěji je definován jako mluva společensky deklasovaných nebo marginalizovaných skupin

považován za argot. Ze španělských pramenů lze obecně vyčlenit jen málo rozdílů mezi termíny *jerga* a *argot*, díky velké nejednotnosti autorů a terminologické nejasnosti.

2.2.1.3. *Lenguaje soez*²⁵

Soez je dalším termínem užívaným pro neformální lidový jazyk. V 9. a 10. století byl tento termín chápán jako jazyk hrubý a urážlivý, připisovaný deklasované společenské vrstvě. Tato negativní konotace však postupně zanikala a dnes můžeme tento jazyk chápat jako *“lidový, neformální, běžný, hovorový, familiární, pouliční, vulgární, který používáme pro komunikaci se sousedy, kamarády a příbuznými”*²⁶. Delfin Carbonell Basset dále ve své předmluvě uvádí, že termín *soez* je daleko vhodnějším pojmenováním než španělské termíny *argot*, *jerga* nebo *germania*. Studií o argotu ve španělských a latinskoamerických zemích je velmi málo a v podstatě neexistuje žádný, čistě španělský termín, který by vyjadřoval to, co znamená *argot* ve francouzštině nebo to, co vyjadřuje slang v angličtině.

2.2.2. Česká terminologie sociolektů

V české jazykové tradici je tématu sociolektů věnována velká pozornost, proto je v české terminologii vymezení pojmů argotu a slangu jasnější.

Pojem sociolekt bývá často spojován s pojmy jako sociální dialekt nebo sociální nářečí. Jsou to formy jazyka, jehož používání je omezeno v určité sociální skupině daného jazykového společenství. Kromě toho, že se dorozumíváme některou formou jazyka, můžeme

---

²⁵ také *sohez*, ve všech slovnících španělské akademie do roku 1822

SOHEZ. Palabra antigua, vale baxo, infame, de poco valor... Sebastián de Cavarrubias, Tesoro de la lengua castellana o española, 1611.

SOHEZ. Baxo, infame... o lo que es despreciable. Diccionario de Autoridades, 1726 – 1739.

SOEZ. Pícaro, bribón, malvado. Esteban de Terrenos y Pando, Diccionario castellano, 1788.

SOHEZ. Torpe, grosero, zafío, bárbaro, J.B. Guim, Gran diccionario de la lengua castellana, 1863

SOEZ. De baja estofa, vil grosero. 1437. Teniendo en cuenta que la grafía antigua es *sohez* y que es palabra tardía... *soez* volvió a entrar en circulación gracias al Quijote... que algunos, sólo desde el siglo pasado, han empleado incorrectamente con el sentido de sucio u obsceno. Joan Corominas, Breve diccionario etimológico de la lengua castellana, 1961.

SOEZ. Grosero. Ofensivo o hiriente para una persona delicada. Moliner, María, Diccionario de uso del español, 1966.

SOEZ. Que ofende por ser grosero y de mal gusto: nos hizo un gesto *soez*. Gran diccionario de la lengua española, Larousse, 1996.

²⁶ popular, desenfadado, cotidiano, coloquial, familiar, callejero, malhablado, que empleamos para comunicarnos con los vecinos, amigos, conocidos, y parientes de manera no estándar, relajada e informal. *Diccionario sohez de uso del español cotidiano*, Ediciones del Serbal. Delfin Carbonell Basset, 2007, Barcelona

ve své řeči (spisovné nebo nespisovné) užívat lexikální nebo frazeologické prvky některého sociolektu, které vypovídají o naší příslušnosti k nějaké profesní nebo zájmové skupině. Obvykle se mezi nimi rozlišují *profesní mluva*, *slang* a *argot* (nebo *slang profesní*, *slang zájmový*, *argot*), a to nejen podle prostředí, v němž se uplatňují, ale také podle různé motivace vzniku výrazů profesních, slangových a argotických. Sociolekty jsou optimální půdou pro uplatnění expresivní funkce jazyka. Spontánnost a mluvenost sociolektu je základem pro neformálnost vyjadřování.

Pojetí sociolektů prochází v poslední době vývojem, je zde patrná nutnost a potřeba přehodnocení některých pojmů (zvláště argotu) – někteří čeští jazykovědci argot a slang od sebe jasněji neodlišují, a hranice mezi jednotlivými pojmy často splývají (například hranice mezi profesní mluvou a slangem u mluvy vojenské nebo hranice mezi slangem a argotem u mluvy sprejerů).

Profesní mluva je charakterizována jako mluva skupiny pracovníků, kteří při pracovním procesu nebo při výkonu služby užívají termínů bez ohledu na jejich spisovnost, pro jejich výrazovou úspornost nebo někdy i větší exaktnost. Tito pracovníci si ve snaze o jazykovou hospodárnost (ekonomičnost) vytvářejí zkrácená pojmenování reálií své profese (časté je tvoření jednoslovných pojmenování z víceslovných). Profesionalismy jsou mnohdy nespisovnými ekvivalenty odborných termínů. Svou profesní mluvu mají např. horníci, železničáři, nejrůznější řemeslníci nebo zdravotníci.²⁷

Slang je mluva příslušníků rozličných zájmových skupin, kteří, na rozdíl od jazykové ekonomie profesní mluvy, vytvářejí svoji mluvu na principu jazykové hry (např. využitím metafory nebo pojmenováním na základě podobnosti, nebo pouhou obměnou běžného slova) a synonymních pojmenování (někdy bohaté synonymické řady) k původním neutrálním názvům.

Výraz slang se objevil v polovině 18. st. v Anglii a označoval původně jazyk vulgární. Má pravděpodobný původ v anglickém *s'language* (něčí jazyk, např. *soldier's language*, mluva vojáků), existují ale i další výklady o původu tohoto slova (cikánština, norština).

---

²⁷ příklady z lékařského prostředí: *pacoš* - pacient, *žlutas* - dítě s novorozeneckou žloutenkou, *oxik* - pulsní oxymetr, *jipka* - Jednotka intenzivní péče, *reska* - resuscitační oddělení, *uspávač* - anesteziolog, *slepák*, *apend'our* - slepé střevo, *císařák*, *kajzr* - císařský řez, *studená klinika* - márnice.

Znám je např. slang rybářský, trampský, skautský, sportovní aj., myslivecká mluva (svébytná svou ustáleností, územním rozšířením a závazností v mysliveckém prostředí) či důvěrně známý školní slang²⁸.

Argot se vytváří v „kriminalizovaném“ prostředí, např. v komunitách překupníků drog, narkomanů, "pasáků" a prostitutek, zlodějů apod. Principem je vytvoření tajné mluvy, které by okolí nerozumělo. Obecně se definuje jako mluva společensky osamocených nebo vyřazených sociálních skupin, charakteristická především osobitými výrazy, které mají zabránit tomu, aby sdělení porozuměli příslušníci jiných skupin, například argot zlodějů, tuláků, falešných hráčů.

Zajímavý pohled na argot přináší Jaroslav Kořán. Ten zpochybnil obecně přijímané tvrzení, že argot je mluva záměrně upravená tak, aby byla nezasvěceným nesrozumitelná. Víc než utajování se ve zlodějském argotu uplatňuje stránka emotivní, jiný způsob hodnocení.²⁹ V běžném jazyce mají výrazy jako krádež nebo zloděj negativní zabarvení. Ve zlodějském argotu se však tyto výrazy přehodnocují.

Jaroslav V. Bečka dělí sociolekty na mluvu, hantýrku, žargon, argot a slang. Každé pojmenování se něčím liší a má svá specifika. Hantýrka byla původně jako řeč zlodějská a žebrácká. Dnes platí pro hantýrku definice familiárního způsobu vyjadřování. Bečka však podotýká, že je to slovo hanlivého zabarvení, proto je jako termín nevhodné.

Žargon pak vidí jako synonymum ke slovu argot. Jsou to termíny francouzského původu, které představují mluvu nespisovné jazykové prostředky s převažujícím záměrem utajeného jazyka.

Slang je obecně chápán jako jazykový útvar mladý, s poměrně krátkou životností, s řadou specifických prvků, týkající se především slovní zásoby. Tyto soubory výrazových prostředků jsou tvořeny díky potřebě pojmenovávat nové jevy a skutečnosti, a nebo je pouze módně přejmenovávat. Specifická součást lexika je často variabilní a nestálá a spadá pod oblast expresivního vyjadřování. U slangu pozorujeme několik základních aspektů. Vázanost sociální skupiny uživatelů, míra nespisovnosti – jsou to synonymní pojmenování ke spisovnějším výrazům, kritérium je i emocionalita a komunikativní funkčnost – slangové vyjadřování je často stručnější a výstižnější, slangy jsou pak specifické i tím, že nemají

---

²⁸ příklady výrazů ze školního prostředí: *bižola, fyza, čenina* ad. názvy předmětů, z názvů známek např. *basa, dělo, koule, stolička, čtverec, trojec, ajncka* ad., z dalších výrazů např. *šerif, bouda, vízo* aj

²⁹ Sborník přednášek z III. Konference o slangu a argotu, Plzeň 1984, str.6

vlastní gramatickou stavbu a základní slovní fond. Další charakteristikou je i snaha odlišovat se.

Jaroslav Hubáček charakterizuje slang jako soubor jistých speciálních názvů a obrátů, kterých se užívá v běžném styku, mezi členy pracovního nebo zájmového společenství kromě příslušné terminologie. Tyto speciální názvy a obraty, jimž se obecně říká slangové výrazy vznikají z důvodů věcných i expresivních a na rozdíl od běžného výraziva se ve společenském styku mimo dané společenství neuplatňují buď vůbec, nebo jen velmi omezeně.³⁰ Hubáček dále charakterizuje slang jako mluvu vlastní menší a relativně uzavřené skupině uživatelů, v níž jsou živé a silné vzájemné vazby. Skupina má obvykle určitý okruh výrazů nejrůznějšího původu, které jsou pro ni víceméně typické (přezdívky, názvy pro specifické zážitky a činnosti).³¹

Celkové nazírání na slang v českých pramenech zřetelně směřuje k dělení na profesionální (profesní) a zájmový (skupinový). Argot se vyděluje jako vrstva výraziva záměrně jinotajného (snaha některých společenských vrstev po výlučnosti jejich mluvy, nesrozumitelnosti pro příslušníky vrstev jiných), společensky zpravidla negativně hodnoceného.

2.2.3 Sociolekty versus informační a komunikační technologie

Na předešlých stranách jsme se zabývali českou a španělskou terminologií pro nespisovné jazykové útvary, konkrétně pro žargon (šp. jerga, slang) a argot. Porovnáme-li všechny uvedené charakteristiky, potom konstatujeme, že mezi jednotlivými pojmy argot a žargon nebo slang neexistuje ostrá hranice a tyto termíny se mísí a různě zaměňují. Někteří autoři od sebe jednotlivé termíny oddělují, jiní je považují za synonyma.

Z uvedených českých i španělských pramenů vyplývá, že základním rysem těchto jazykových útvarů je snaha dosáhnout alespoň částečné nesrozumitelnosti pro ty, kteří nepatří do dané sociální skupiny a také se zřetelně odlišit. Žargon (šp.jerga, slang) i argot reprezentují jazykové útvary specifické svou velkou expresivností, která je vyjadřována především lexikálními prostředky. Tyto jazykové varianty jsou často spojovány s okrajovými sociálními skupiny, a proto vyžadují složité dekodování.

---

³⁰ Hubáček, Jaroslav, „O slangu obecně: Slang a národní jazyk“, v: Jaroslav Hubáček, *O českých slanzích*, Ostrava. Profil,1981.

³¹ tamtéž

Zbývá tedy určit, zda jazyk internetu a mobilních telefonů spadá pod nějakou variantu nespisovného jazyka, popřípadě jakou. Někteří španělští autoři jasně definují jazyk SMS nebo chatu jako *specifický adolescentní žargon*, *žargon SMS* nebo *žargon internetu*³². Ale můžeme opravdu definovat jazyk internetu a moderních komunikačních technologií jako specifickou variantu jazyka? Argot a žargon (šp.jerga, slang) jsou útvary charakteristické především svou slovní zásobou, dále pak expresivitou a snahou o nesrozumitelnou a šifrovanou mluvu. Pakliže bychom se striktně drželi těchto charakteristik, jazyk internetu by pod žádnou jazykovou variantu nespadal. U jazyka internetu žádné speciální a nové výrazivo nepozorujeme, co je specifické, je pouze jeho grafická úprava. Jazyková forma je modifikována až do té míry, že může skutečně připomínat šifrované vzkazy nebo rébusy, které je nutno dekodovat. Kritérium expresivnosti je splněno (viz kapitola 2.3.1.3), spíše ale na rovině grafické.

Je nutné poznamenat, že i když samotný jazyk internetu a moderních technologií nebudeme definovat jako argot nebo žargon, jsou v něm tyto útvary přítomny. V jednotlivých diskurzech je možné pozorovat ty nejrůznější žargony, slangy a argoty, v závislosti na tom, do které sociální skupiny konkrétní uživatel spadá, nejčastěji se však setkáme se žargonem španělské mládeže. To co odlišuje tento jazyk od standardní španělštiny je jeho ekonomický zápis; to co se modifikuje je pouze forma, obsah zůstává. Nyní si vymezíme, co tedy jazyk internetu a moderních komunikačních technologií je.

Naše teorie se opírá o dva body: prvním bodem budou naše následná praktická studia a rozbor jazyka užívaného v SMS zprávách, druhým bodem, o který se opřeme, jsou Saussurovské termíny označující a označované (*significado*, *significante*). Podle Saussura je jazyk (a jeho zápis) znakem, který zastupuje a odkazuje na myšlenky a ideje. Můžeme tedy hovořit o dichotomii formy a obsahu, kdy znak zastupuje něco jiného. Označující, které označuje své označované, tedy obsah, činí vždy nějakou formou.

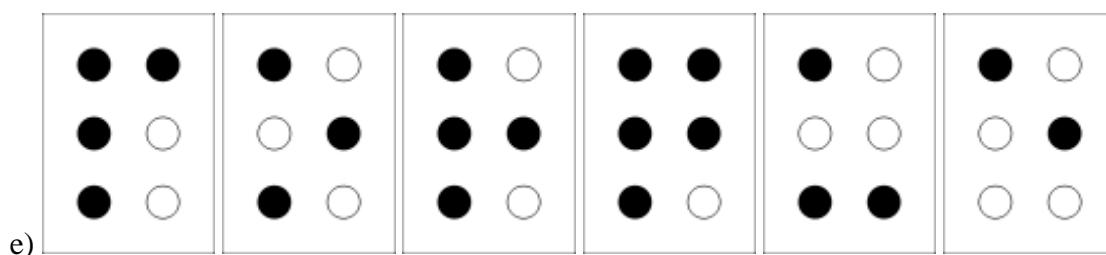
V případě jazyka internetu a moderních informačních a komunikačních technologiích, v Saussurovském duchu, tedy modifikujeme formu, význam zůstává stejný. Průkaznost této teorie si nyní uvedeme na příkladu slova *porque*. Toto slovo můžeme znázornit a zapsat hned několika způsoby, aniž bychom změnili význam:

- a) *porque*
- b) *pq, xq*
- c) [*porké*]

---

³² Joaquín Marín Montan, *La comunicación abreviada como señal de identidad de la juventud actual*, Revista científica iberoamericana de comunicación y educación, ISSN 1134-3478, N° 22, 2004

d) · — — ·/ — — —/ · — ·/ — — · —/ · · —/ ·/³³

Slovo *porque* jsme tedy v případě a) zapsali standardním způsobem, případ b) znázorňuje možný zápis v elektronické komunikaci (SMS kódu, chatu nebo emailu), příklad c) je fonetická transkripce tohoto slova, a za d) a e) jsme tento výraz zapsali morseovým a braillovým písmem.

Pozorujeme, že standardní zápis historického pravopisu má potencionálně až čtyři (nebo více) jiné alternativní zápisy. Ve všech uvedených příkladech se význam slova *porque* nemění, mění se pouze jeho forma zápisu.

Každá tato varianta zápisu odkazuje na výraz *porque*, je však nutno upozornit na skutečnost, že předešlé specifické formy zápisu jsou schopni dekodovat pouze příslušníci konkrétních skupin nebo profesí (fonetický zápis – jazykovědci, morseova abeceda – vojsko, braillovo písmo – komunita nevidomých, kód elektronické komunikace – uživatelé mobilních telefonů, chatů a emailů).

Specifický jazykový zápis znázorněný jako zápis elektronického kódu proto dokáží interpretovat pouze uživatelé informačních a komunikačních technologií. Jazyková varianta zápisu je tedy pro uživatele informačních a komunikačních technologií společným rysem a proto eventuálně plní i kritérium jazyka, který se realizuje v běžném dorozumívacím styku lidí vázaných stejným prostředím nebo stejnou sférou zájmů. Tento kód slouží k specifickým potřebám jazykové komunikace, především jako prostředek vyjádření příslušnosti k prostředí.

Závěrem konstatujeme, že jazyk internetu a elektronické komunikace je především hravá, originální a velmi důvtipná forma zápisu, s jistou mírou šifrovanosti pro ty, kteří nepatří do konkrétní skupiny uživatelů; nicméně nejedná se o jazykovou variantu v pravém slova smyslu, protože zde není splněno kritérium nových lexikálních prostředků, které bylo v předchozích kapitolách vymezeno jako jedna ze základních charakteristik těchto útvarů.

Na základě provedené analýzy proto navrhuje pro jazyk internetu a mobilních telefonů termíny *grafický žargon elektronické komunikace* nebo *alograf elektronické komunikace*. Tyto termíny se jeví vzhledem k české a španělské terminologii sociolektů a

³³ morseova abeceda je sémiotický systém znaků na pomezí vizuálního a zvukového charakteru, přenášený vizuálně nebo akusticky, její zápis tedy oficiálně neexistuje a proto je pouze znázorněn

vzhledem k povaze tohoto jazyka (grafická varianta zápisu) jako nevhodnější. Uvedené termíny zahrnují některé charakteristiky sociolektů a zároveň odkazují na podstatný rys elektronické komunikace - maximální formální zjednodušení.

2.3. Jazyk a komunikace v prostředí informačních technologií

Téma elektronické komunikace je natolik široké, že je možné se zde zabývat jen některými specifickými rysy, které dále využiji ve výzkumné části. V prostředí internetu, kde se velmi často objevuje nová možnost, jakým způsobem zprávu sdělovat, je možné utvořit dělení elektronické komunikace na základě toho, prostřednictvím čeho jsou informace předávány. Mohou to být tedy informace předávané ve formě textu (momentálně většina elektronické komunikace, e-mail, chat, SMS zpráva), obrazu (posílání obrázků, videokonference) a zvuku. Ve většině nástrojů virtuální komunikace však převažuje komunikace textová.

Elektronická komunikace se dále dělí na komunikaci synchronní, uživatelé jsou přítomni ve stejný okamžik u počítače, například chat, a komunikaci asynchronní, kdy není vyžadována současná přítomnost, adresát si vyzvedne zprávu až později, například email nebo SMS zpráva.

Další otázkou v rámci komunikace v prostředí internetu jsou jazykové protředky. Komunikace na internetu je, co se týče jazykových prostředků, velmi specifická. Přináší totiž do psaného slova zcela nové prvky, které byly do vzniku internetu zcela neznámé. Rozvojem elektronické komunikace se vytvořily zcela nový systém zkratek, používající se především na místo častých slovních spojení.

Jazyk v elektronické komunikaci je poznamenán syntakticky, sémanticky, kompozičně i stylově. Jazykové změny jsou ve většině případů vysvětlitelné úsporou času, zrychlením výměny informací a *příklonem ke komunikační utilitárnosti*³⁴. K modifikaci užívaného jazyka dochází z několika důvodů.

Účastníci komunikace reagují bez rozmyšlení a s menším množstvím korektur v průběhu komunikačního aktu a po jeho skončení a osvojují si společně sdílený jazyk s omezenou a nedostatečně kultivovanou slovní zásobou, především na formální úrovni. Jazyk

---

³⁴ Vybíral, Z. *Úvod do psychologie komunikace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1997.

elektronické komunikace proto může mít funkci jazykového gesta nebo je prostředkem vymezení se vůči konformním uživatelům spisovného standardního jazyka.

Předností komunikování po internetu je především rychlost a možnost předávat i graficky náročná data, kopírovat, získávat informační zdroje, dělit se o poznání a sdílet ho.

Abychom pochopili jak se jazyk informačních a komunikačních technologií vyvíjí, připomeňme si pojem komunikace a její nejdůležitější prvky. Komunikací se rozumí společenský proces produkce, oběhu a výměny informací. V tomto smyslu nosí komunikace implicitní subjekty a to: konkrétní jazyk a prostředky potřebné ke komunikaci. Komunikace se zakládá na společensko-kulturních konvencích, které potvrzují kognitivní (poznávací) a perceptivní (vnímání sebe i svých komunikačních partnerů) aspekty. Prostřednictvím komunikace se člověk otevírá nebo uzavírá jiným lidem, dovoluje jim se podílet na utváření své vlastní identity (vjemů, pocitů, prožitků, poznatků, názorů), nebo se jim odcizuje a vzdaluje. Je nezbytným předpokladem každé pracovní činnosti a společenského řešení problémů. V tomto smyslu není komunikace ničím abstraktním, ale stává se živým a věrným projevem, někdy však také nekonečně zkreslujícím zrcadlem naší všednodenní existence ve světě.³⁵ Existují různé průkopnické modely teorie komunikace, které popisují základní akty komunikace a jejich vztahy. Připomeňme si tři základní.

Prvním takovým modelem je model *lineární přenosový*. U této teorie se předpokládá, že jednotlivé složky komunikačního procesu jsou před začátkem komunikace vymezeny a že se v jejím průběhu nemění. Komunikace je vnímána jako lineární předání informace, obsah vzkazu jde prostorem a časem, od autora k příjemci, kde končí. V případě nedorozumění zaviněným špatnou kvalitou kanálu nebo odlišným pochopením jazykového významu, mají účastníci možnost korigování této interakce pomocí zpětné vazby.

Druhým modelem jazykové komunikace je model *konstitutivní*. Tato teorie chápe komunikaci jako výměnu informací mezi jednotlivci, kde ale s předáním nekončí. Zatímco v přenosovém modelu zaujímá dominantní postavení autorský záměr a předpoklad jeho přiměřeného vyjádření a posléze nezměněného uchování v průběhu komunikace, model konstitutivní naopak vychází z rozhodující úlohy příjemce sdělení při komunikaci a z rozsáhlého repertoáru jeho interpretačních možností.³⁶ Pokud tedy chce příjemce porozumět sdělení autora, musí správně interpretovat, popřípadě vytvářet interpretace vlastní, podřízené vlastnímu záměru, prostředím nebo zkušenostem.

---

³⁵ Kraus, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Karolinum 2008, Praha. Str.17

³⁶ Kraus, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Karolinum 2008, Praha. Str.21

Poslední a nejnovější teorie nezkoumají vztah mezi obsahem sdělení a příjemcem, ale hledají něco víc, vliv obsahu sdělení na komunity, přenos myšlenek, které ovlivňují a vytvářejí určitou kulturní skupinu lidí. Komunikační média nahrazují symboly, které před nedávnem definovaly naši kulturu, jako jsou umělecká díla, literatura a náboženství. V tomto smyslu jsou informační a komunikační technologie mladá a nonkomformní kultura, která se chce především odlišit. Je to nástroj, který vytváří sociální vztahy pomocí svého specifického kódu.

Z jazykového pohledu mají SMS zprávy, chaty a emaily dopad na pojmy komunikační kompetence a procesy kodifikace. Jazyk a jeho funkce se pod vlivem technologií vyvíjí a adaptuje do nového prostředí. Například kód SMS zpráv nesleduje standardní vzor komunikace, a jeho záměrem není čistý přenos informace. Chce vytvářet kód, který charakterizuje a definuje společenskou skupinu. Šifrované znaky a kódy zůstávají ustanoveny užíváním.

I přestože není jazyk elektronické komunikace zatím normativní, určitým systémem pravidel se reguluje. Za prvé se dostává do popředí jazyková ekonomie, zkracování jazykového zápisu, za druhé je zdůrazňována estetika, nebo-li forma výpovědi. Zajímavým pohledem na komunikační problematiku jazyka elektronické komunikace, konkrétně jazyka SMS zpráv, je porovnání tohoto komunikačního systému s kooperativním principem, který byl ustanoven Gricem (1970).

Paul Grice ve své studii uvádí, že klíčem k úspěšné komunikaci je kooperativní princip, podle něhož by se mluvčí a posluchači měli snažit spolupracovat. Vedle kooperativního principu formuloval Grice čtyři maximy o něž by mluvčí měli usilovat.

- Maxima kvantity: mluvčí by měli být informováni do té míry, do jaké je to nezbytné, avšak nikoliv více
- Maxima kvality: mluvčí by měli mluvit pravdu
- Maxima vztahu: mluvčí by měl říkat věci, které jsou v dané chvíli relevantní
- Maxima způsobu: mluvčí by se měl snažit formulovat své projevy tak, aby byly snadno srozumitelné

Kód SMS zpráv ne vždy tyto principy splňuje. Do jaké míry jsou tyto maximy dodržovány, záleží na uživatelích a jejich konkrétním vzájemném a citovém vztahu. Díky upřednostňovanému kratšímu zápisu SMS zprávy představují v mnohých případech nejasnost a nejednoznačnost. Maximy způsobu nelze vždy dodržet. Užívání SMS kódu uživateli totiž

podmiňuje jeho předchozí alespoň základní znalost. Jak jsme již zmiňovali, tento kód normativní není, a není ani jednotný. Proto může dojít k těmto komunikačním nejasnostem (kvůli nejednotnosti grafémů a dalších symbolů užívaných v tomto kódu). Velkou úlohu zde také hraje kontext. Uživatelé se často omezují na zprávy jen s rematickou částí a v řazení myšlenek postupují na základě asociací, bez ohledu na věcné souvislosti. Volba výrazových prostředků tedy plně závisí na charakteru vzájemného vztahu účastníků komunikace.

Limitovaný prostor SMS zprávy předurčuje maximální snahu a plnění maxima kvantity. Obsah zprávy je řečen v co nejmenším možném počtu znaků a slov. Vyjadřování je velmi kondenzované a stručné. Hrozí však riziko nedodržování již zmiňované maxima způsobu.

V poslední řadě je nutné popsat jednotlivé jazykové funkce a jejich funkci v jazyce informačních technologií. Jazykové funkce jednotlivých diskursů jsou různorodé a nutí své uživatele k velké jazykové tvořivosti. Užívání SMS zpráv, chatů a emailů rozšiřuje mnoho aktivit mimo psané prostředí přenosu informace, jako například navázání vztahů. Z tohoto pohledu by pak elektronická komunikace plnila dvě jazykové funkce ustanovené Yulem (1983). Je to funkce komunikativní (*La función de interacción*), chápaná jako schopnost navázat sociální vztahy a funkce transakční (*función de transacción*), která se vztahuje k čistému přenosu a výměně informací.

Pro vymezení funkcí jsme se však opřeli o Jakobsonovu klasifikaci jazykových funkcí, který je rozděluje na funkci referenční, fatickou, expresivní, konativní, poetickou a metajazykovou.

2.3.1. Jazykové funkce

2.3.1.1. *Pojem funkce*

Jazyk slouží k dorozumívání a proto mluvíme o jeho základní primární funkci dorozumivací neboli komunikační. Tato funkce je obsažena ve všech komunikátech pronášených s cílem přinést nějaké sdělení. V každé komunikaci ji však doprovázejí ještě specifické funkce další.

Pakliže chceme lépe definovat jazyk jež našel využití v technizované komunikaci, musíme ho zkoumat v plné různotvárnosti jeho funkcí. K charakteristice těchto funkcí si

stručně zopakujeme přehled konstitutivních činitelů každého komunikačního aktu. Jsou to: mluvčí, sdělení, adresát, kontext, kód, kanál.

Ve schématu by se to dalo znázornit jako:

zdroj -- kód -- sdělení -- kanál -- adresát

Mluvený jazyk -- mluvčí -- jazyk -- hlásky -- ovzduší -- posluchač

Psaný jazyk -- pisatel -- jazyk -- písmena -- papír -- čtenář

Na každou z těchto složek je navázána jedna z jazykových funkcí: referenční (kontext), poetická (sdělení), expresivní (mluvčí), konativní (adresát), fatická (komunikační kanál) a metajazyková (kód). V textech různého druhu nicméně některé funkce převládají, například v poezii je to vlastní sdělení, v odborném jazyce kontext. Rozlišujeme šest základních aspektů jazyka. Těžko bychom však našli jazykové sdělení, které by plnilo pouze jedinou funkci. Rozdíl nespočívá ve výlučnosti jediné z funkcí, ale v rozdílné hierarchii funkcí.³⁷

2.3.1.2. Funkce referenční

Referenční funkce (někdy je také nazývána funkcí komunikativní) se orientuje především na informaci, na obsah vzkazu. Je základní funkcí jazyka, představuje realitu, která nás obklopuje. Tato funkce je zastoupena ve všech vzkazech poznávacího nebo informativního charakteru. Jsou to vzkazy typu: *Hoy es jueves. La capital de Francia es París. Voy a venir a las seis. ¡H guapa eso de lo q ablams al final no lo pud cnseguir ablams mña muak* (Hola guapa eso de lo quo hablamos al final no lo pude conseguir hablamos mañana muak).

Jazyk je zde silně ve službách komunikace. Hlavní poslání je sdělit něco co nejjednodušším způsobem. Charakteristické pro tuto funkci je, že se zbavuje všech redundantností standardního jazyka, jinými slovy se hledá nejpřímější spojení mezi účastníky komunikace. Uplatňuje se v hojné míře pragmatika (hledání nejpřímějšího vztahu mezi mluvčím a adresátem).

---

³⁷ Jakobson, Roman. *Poetická funkce*. Nakladatelství H&H, 1995.

2.3.1.3. Funkce emotivní

Expresivní neboli emotivní funkce jazyka je taková, kde ústřední element komunikačního schématu (mluvčí) vykonává převažující funkci. Tato funkce je nejvíce charakteristická pro sociolekty. Slouží totiž k identifikaci osoby se vztažnou skupinou.

Marie Krčmová ve svém článku popisuje, že expresivností se v lingvistice obvykle rozumí pragmatická složka významu slova, která je výrazem postoje mluvčího ke sdělované skutečnosti nebo k některé ze složek komunikační situace. Citová příznakovost, s níž se expresivita ztotožňuje, se jeví jako výrazná zejména pozorovateli mimo zájmovou skupinu, zatímco uvnitř ní se rychle neutralizuje³⁸.

Jakobson definuje tuto funkci jako funkci, která směřuje k vytvoření dojmu jisté emoce, pravdivé nebo fingované. Expresivní funkci můžeme sledovat například i na rovině fonologické. Jiná výslovnost téhož slova, nabývá v některých případech větší expresivity.

Prostředky emotivní funkce jsou nejčastěji citoslovce, ty se liší od prostředků referenčního jazyka jak svou zvukovou podobou, tak svou úlohou syntaktickou (nejsou součástí vět, ale jejich ekvivalenty). V jazyce informačních technologií nahrazují citoslovce nejčastěji emotikony, které plní expresivní funkci nejvíce. Pro zdůraznění expresivity se hojně užívají i interpunkční znaménka, nejčastěji otazníky a vykřičníky: *Y??????????, no!!!!!!!!!!!!*. Dalšími výrazovými prvky může být například typ písma nebo horizontální členění textu (u emailů).

Josef V. Bečka dělí expresivitu na citovou (emocionální), apelovou (výzovou) zvukovou a výrazovou³⁹. Toto rozdělení bychom mohli aplikovat i na jazyk informačních technologií. Expresivita výrazová plní v tomto případě funkci nejvýznamnější, je dána neobvyklostí a nápadností ve způsobu užití. Jaroslav Zima tento typ expresivity označuje jako inherentní. Tento typ slovní expresivity je rozpoznatelný bez kontextu – podstatným rysem je nápadnost expresivního výrazu, která může být dána zvláštnostmi formy⁴⁰. To jsou v našem případě již zmiňované emotikony, prostředky homofonie, nebo také slova různě poskládaná: *siempre → 100pre, todos somos iguales → to2 sms =, estoy callado porque estoy cansado → stoy # pq stoy knsa2*. Je zde podtržena originalita a nápaditost.

Pomocí expresivních výrazů mluvčí dokáže zkreslovat skutečnost. Především jde o výrazy, které vyvolávají nepříjemné asociace, kdy mluvčí prozrazuje svůj negativní citový

³⁸ <http://www.phil.muni.cz/linguistica/art/krcmova/krc-010.pdf>

³⁹ Bečka, Josef V., *Česká stylistika*, Praha: Academia, 1992, s.57 - 58

⁴⁰ Zima, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: ČSAV, 1961

postoj k pojmenované skutečnosti. Platí to samozřejmě i naopak, mluvčí mají stejnou možnost realitu přikrášlovat. Například některá adjektiva (pozitivní i negativní) často ztrácejí svůj původní význam a stávají se více expresivními: *genial*, *flipante*, *fantástico*, *fatal*, *asqueroso*, *maravilloso* aj.

Nejpříznačnějšími prvky vyjadřující expresivní funkci jazyka jsou:

- citoslovce a částice
- záměrné narušení pořádku věty
- užívání diminutiv, augmentativ, vulgarismů, hypokoristik, pejorativ (charakteristické pro žargon mládeže)
- užití konjunktivu s optativní platností : *¡Ojalá no llueva!*
- v případě jazyka internetu také specifický zápis

2.3.1.4. *Funkce konativní*

Funkce konativní se vyznačuje orientací na adresáta. Díky této funkci mluvčí ovlivňuje adresáta v jeho postojích, myšlenkách a chování. Je to systém povelů, rozkazů a otázek.

Konativní funkce je velmi častá v hovorové řeči nebo sociolektech. Nejčastějšími prvky v konativních vzkazech jsou:

- vokativ⁴¹, imperativ
- otázky
- používání hodnotících a citových prvků adresovaných k ponoukání adresáta

2.3.1.5. *Funkce fatická*

Fatická funkce působí především na kanál, její záměr je začít nebo skončit komunikaci nebo ověřit zda je v daném momentu kanál otevřen. Existují totiž sdělení, která slouží především k navázání, pokračování a přerušování komunikace, k ujištění že kanál normálně pracuje, k upoutání nebo udržení pozornosti nebo prodloužení komunikace.

Vzkazy ve kterých převládá fatická funkce jsou takové, kde se vyskytují výrazy nebo fráze jako: *¿Cómo está usted? hola, aló, ¿qué hay ?, ¿cómo te ha ido ?, en fin, sí, claro, bueno, pues sí*, aj.

---

⁴¹ Ve větě: *repítame su nombre, señora*; pozorujeme zřetelnou snahu a přímé působení na adresáta.

V jazyce informačních technologií je tato funkce posílena obzvlášť při *chatování*, nahrazuje totiž fyzickou absenci účastníků: *¿hay alguien?*, *¿me explico?*, *¿me escuchas?*. Někdy mohou tuto funkci vykonávat i emotikony či interpunkční znaménka.

2.3.1.6 *Funkce metajazyková*

Kdykoliv si mluvčí nebo adresát potřebují ověřit že , zda užívají téhož kódu, řeč se soustředí na kód a plní metajazykovou funkci⁴² . Jde o jakousi zpětnou vazbu adresáta, jednotliví účastníci komunikace si ověřují správné pochopení sekvencí. Tato funkce je užívána vždy když chceme vysvětlit význam nějakého slova, nebo analyzovat jazyk v nějakém aspektu. Slovníky a gramatiky tuto funkci užívají kontinuálně.

Metajazyková funkce plní ještě jinou funkci ve vzkazu a to funkci regulační. Každý mluvčí reguluje svoji promluvu v závislosti na tom, komu je promluva určena (děti, dospělí, odborné publikum) a uzpůsobuje tak komunikaci na všech jazykových rovinách.

V jazyce informačních technologií není tato funkce příliš posílena, pakliže ano, spíše jako funkce vysvětlující, vztahující se ke konkrétnímu výrazu. Jde především o situace kdy se v jednotlivých diskurzech použije výraz příliš zkrácený nebo modifikovaný, který adresát není schopen interpretovat nebo rekonstruovat: *¿el qué???*.

2.3.1.7 *Funkce poetická (estetická)*

Estetická funkce má důležité místo v životě jednotlivců i celé společnosti. Tato funkce zabírá mnohem širší oblast působnosti než jen umění, každý lidský úkon jí může být provázen a každá věc se může stát jejím nositelem.

Než přistoupíme ke konkrétním jazykovým charakteristikám, nejprve si vymezíme co se estetickou funkcí rozumí a jaké jsou její estetické normy a hodnoty. Opřeme se o Mukařovského *Studii z estetiky*.

Estetická funkce je vázána k určitému společenskému celku (napsaným vzkazem si adresát mluvčího zasazuje do míry důvěrnosti, projeví se zapadnutí do skupiny a sounáležitost k ní). Estetická funkce může být zároveň i funkcí diferencující, a to v takových případech,

---

⁴² Jakobson ji také nazývá jako funkcí vysvětlivkovou

kdy jistá věc (popřípadě akt) v jednom společenském prostředí estetickou funkci má, v jiném nikoli, nebo má-li v jednom společenském prostředí estetickou funkci slabší než v jiném.⁴³

Podle Mukařovského vytváření nových estetických norem spočívá v citelném porušování norem starých. Mezi nejdůležitější charakteristiky estetická patří schopnost estetické funkce upoutat pozornost na věc nebo osobu, a vyvolání libosti.

Jakobson definuje tuto funkci jako zaměření na sdělení jako takové, koncentraci na sdělení pro ně samo. V rámci komunikačního schématu se jedná o funkci, která působí pouze na formu, ne na obsah. Tato funkce se objevuje, když se usiluje o zaujetí adresáta formou vzkazu - je důležité jak se to řekne, než co se řekne. Mluvčí se uchází o adresátovu pozornost a náklonnost.

V případě jazyka informačních technologií je poetická funkce (tak jak ji definuje Jakobson) potlačena a nahrazena estetikou nového jazyka, která může mít následující parametry. Je zde patrný společný referenční rámec a znalost společného kódu. Dalším parametrem je vzhledem k úsporným jazykovým opatřením kondenzace textu. V klasické literatuře je kompaktní psaní oceňováno, značí vysokou stylistickou úroveň a působí uhlazeněji a přesvědčivěji. V jazyce emailů, chatů a především SMS zpráv je snaha o jazykovou ekonomii extrémní, tím je dána i povaha kompaktních a stručných zpráv.

Pakliže se zaměříme na výše zmiňované sociolekty (kapitola 2.2.), pak tyto jazykové útvary porušovaly před svým přijetím do krásné literatury restriktce obsahové nebo registrové; jazyk elektronické komunikace porušuje restriktce formální. Literární jazyk vyžaduje formální explicitnost, a vykazuje celou řadu formálních i obsahových restriktcí. SMS zpráva, email nebo chat jsou diskursy založené na implicitnosti popřípadě na výrazné participaci recipienta, pro následnou správnou rekonstrukci obsahu sdělení.

Závěrem lze konstatovat, že v jazyce informačních komunikačních technologií jsou zastoupeny všechny funkce jmenované Jakobsonem. Nejvíce posíleny jsou funkce referenční a expresivní. Zvláštní úlohu zde má i funkce poetická, neboli estetická. Funkce estetická je v kontextu jazyka informačních technologií funkcí nejviditelnější. Plní funkci prvního dojmu, který mluvčí na adresáta udělá. Zcela primární dojem je dojem stylistický, až poté je přistupováno k hodnocení obsahu. Tento styl jazykového zápisu porušuje až dosud všechny obecně platné a přijímané normy, a vytváří normy nové, čímž tento živý organismus, což

---

⁴³ Mukařovský, Jan. *Studie z Estetiky*. Odeon, Praha 1971.

jazyk jako takový bezpochyby je , posouvá dále do budoucnosti a napomáhá tak k jeho dalšímu vývoji.

2.4. Jednotlivé typy diskursů⁴⁴

Internetové texty přejímají nové jazykové charakteristiky než které můžeme pozorovat u běžných textů: krátkost, stručnost, jednoduchost, spontánnost, expresivnost, aktuálnost. V této kapitole se zaměříme na charakteristiku emailu, chatu, a také SMS zpráv. Detailnější charakteristice SMS zpráv se pak budeme věnovat v analytické části práce.

2.4.1. Email

Díky rozvoji informačních a komunikačních technologií začal být na konci 20. století klasický dopis vytlačován a nahrazován novými formami. Elektronická pošta je nástrojem písemné dialogické komunikace, která je zprostředkována pomocí počítače a internetu. Ve španělském jazyce se pro tento typ komunikace ustálilo označení *correo electrónico*, nebo také jeho zkrácená anglická verze *e-mail*. E-mailová komunikace je v současné době velmi populární a rozšířená a vyznačuje se všemi funkčními styly, které byly dosud v lingvistice popsány (styl hovorový, administrativní, odborný, publicistický, umělecký atd.).

I přestože jsou emaily využívány i pro sdělení formální (oznámení, žádosti ve vědeckém, podnikatelském a obchodním prostředí), jsou především doménou komunikace neformální, plné jazykových a stylistických zvláštností. V textech se nachází mnoho jazykové tvořivosti a nápaditosti. Můžeme zde zaznamenat stále častější snahu o jazykovou ekonomičnost a expresivnost.

Obecně se email z funkčního hlediska nejvíce přibližuje stylu epistolárnímu (tomuto stylu se podrobněji věnoval M. Jelínek ve studii *Styl epistolární*, 1995). Epistolární styl je charakteristický pro útvar dopisu. Vykazuje prvky konverzačního stylu, jako je spontánnost a subjektivita. Také podtrhuje vztah mezi autorem a adresátem. E-mailová komunikace je

---

⁴⁴ Ve španělských pramenech se můžeme setkat s termínem diskurs (discurso). Tento termín se většinou definuje jako útvar jak psaného tak mluveného jazyka. Může se tedy jednat jak o psaný text, tak o konverzaci v sociálním, politickém nebo kulturním kontextu. V české terminologii je význam diskursu odlišný. Diskurs znamená v běžné řeči rozpravu, pojednání nebo výklad o určitém tématu, a to buď ve formě dialogu několika mluvčích, nebo monologu. Nejedná se tedy o útvar psaný. V kontextu filozofickém má ještě jiné významy. Termín diskurs zde bude brán dle výkladu španělské terminologie.

nehledě na vzdálenost účastníků založena na pocitu blízkého kontaktu, oproti klasické epistolární komunikaci má rychlejší rytmus, vyžaduje rychlejší odpověď, čímž se přibližuje struktuře běžné komunikace.

Email, narozdíl od ostatních diskursů, které zde budeme zmiňovat, má pevně danou strukturu, určenou stálými prvky které se opakují. Tato struktura je žánrově charakteristická i pro dopis. Organizace emailu pak obsahuje čtyři prvky: záhlaví (*encabezamiento*), pak vlastní obsah (*cuerpo*), rozloučení (*despedida*) a podpis (*firma*).

V hlavičce je vždy:

- Od (*remitente*): kdo email odesílá
- Komu (*destinatario*) nebo příjemce: adresa komu email je poslán
- Předmět (*sujeto o mensaje*): obvykle shrnutí obsahu, téma emailu
- Datum nebo odesláno (*fecha*): čas a datum kdy byl email poslán

Email, stejně tak jako chat nebo SMS zpráva, představuje průnik charakteristik příznačných pro komunikaci psanou a mluvenou. Na rozdíl od chatu se email klasifikuje a přibližuje stále projevu psanému s charakteristikami projevu mluveného, chat je výhradně chápán jako konverzace.

Mluvený projev je bezprostřední a spontánní, vzniká pod jistým časovým tlakem, projev může být útržkovitý a neúplný, proto je pro lepší pochopení doprovázen neverbálními projevy (mimikou, gestikulací a různými dalšími pohyby). Styl písemného projevu se naopak vyznačuje uspořádaností, nemá na něj vliv časový tlak, pisatel má tak dostatek času si projev lépe připravit. Charakteristická je značná ustálenost, v některých případech až šablonovitost formy. Komunikace prostřednictvím e-mailů tyto ostré protiklady maže, stále jsou však pro něj charakterističtější prvky psaného projevu.

Nejčastějšími jazykovými prostředky neformálního emailu jsou:

- rozvolněná syntaktická stavba, neobjevují se složitá souvětí
- výpověď má často jen rématickou část
- začleňování nejběžnějších anglických zkratk: *btw – by the way, pls – please, asap – as soon as possible*
- začleňování nejběžnějších zkratk: *tb – también, x – por, pq - porque*

Absence neverbálních prvků se kompenzuje grafickými prostředky, jako je tučnost písma, užití kurzivy, netradiční užití interpunkce nebo řetězení grafémů, které naznačuje intonaci. Specifickým výrazovým prostředkem jsou tzv. emotikony, které napodobují lidskou mimiku (viz kapitola 3.6.).

Jak jsme již poznamenali, emaily mohou být jak formálního charakteru tak charakteru velmi neformálního. Formální text vykazuje prvky funkčního stylu administrativního, a snaží se tak respektovat platné konvence psaného jazyka.

Avšak i u těchto textů, formálnějšího charakteru můžeme pozorovat odchylky od standardní španělštiny, gramatické problémy, ortografické nejasnosti a jiné odchylky. Nejčastěji jsou to:

- Nesprávná volba španělských termínů: *almacenaje* a *almacenamiento*, *incluso* a *inclusive*, *eficaz* a *efectivo*, *opcional* a *optativo*.
- Přímé začlenění anglických výrazů, které však mají španělské ekvivalenty: *hand-off* (*manos libres*), *display* (*pantalla*), *recall* (*rellamada*), *interface* (*interfaz*).
- Ortografické, morfologické a syntaktické odchylky: *había* (*habían*), *adecua* (*adecúa*), *darse cuenta de que* (*darse cuenta que*), *detrás de usted* (*detrás suyo*).
- Nesprávné užití vazeb: *en relación con*, *en tanto en cuanto*, *en torno a*, *hasta el punto de que*.
- Chybné překlady anglických výrazů: *decodificar* místo *descodificar*, *reporte* místo *informe*, *generar una factura* místo *emitir una factura*.

2.4.2. Chat

Pochází z anglického slovesa *to chat*, *charlar*, což určuje charakter tohoto typu komunikace. Chat je nástroj komunikace který umožňuje uživatelům internetu vyměňovat zprávy či informace v reálném čase, skoro se stejnou rychlostí jakou mezi sebou lidé běžně konverzují.

Forma dialogu je v chatu vyjádřena implicitně. Díky nové technologii je kanál této speciální komunikace téměř synchronní. Pro udržení komunikace a fyzického kanálu mezi uživateli, musí být informace posílány téměř nepřetržitě, v co nejkratším časovém úseku a s vysokou frekvencí. To přináší do komunikačního procesu jistá specifika. Zatímco způsob produkce informace je psaný, způsob dekodování je vizuální. Mluvčí většinou nedisponuje

dostatkem času, aby byla informace pečlivě zformulována nebo případně opravena. Nutně tedy dochází k velkému zjednodušení komunikace na všech jazykových úrovních (morfologie, syntax, tvarosloví), toto zjednodušení je společné pro všechny uživatele.

V komunikačním procesu chatu můžeme nalézt celou řadu prvků charakteristických pro hovorový jazyk jako: bezprostřednost, improvizace, plynulost, prchlivost pomíjivost, sdělitelnost, spontánnost, expresivnost, efektivitu, nepředvídatelnost, situační a kontextovou vázanost a tendenci k nejmenší námaze. Chat se, stejně tak jako běžná konverzace, snaží maximálně podřídit pravidlům časové a prostorové blízkosti. Fyzický kanál komunikace je otevřený pro všechny uživatele ve stejný okamžik a předpokládá se, že jsou všichni uživatelé společně v kontaktu, tak jako v reálné běžné konverzaci.

Virtuální konverzace, neboli *charla electrónica* tíhne výhradně k jazyku mluvenému. Jde o hybrid mezi psaným a mluveným jazykem, kde na rozdíl od emailu absolutně převládají prvky mluveného jazyka. Konvence psané formy jazyka nejsou respektovány. Uživatelé „píší jak slyší a mluví“. Chat se proto nejčastěji definuje jako oralizovaný psaný text, interaktivní psaný text, psaná mluva nebo psaná konverzace. Spontánnost a neformálnost komunikace mezi účastníky chatu napomáhá k hledání nových, kratších a rychlejších forem jazyka. Stručně si tedy charakterizujeme jaké jazykové prostředky jsou pro chat specifické.

Pro chaty jsou charakteristické změny na čtyřech úrovních a to zjednodušení slov (morfologicko-syntaktické), fonetické úpravy, roztržité a neúplná syntax a přítomnost paralingvistických prvků.

Mezi nejřiznačnější rysy chatu patří:

- vypouštění vokálů: *mna – mañana, trd – tarde, dnd – donde, bbr – beber, hcr – hacer, sbs – sabes, frt! - ¡qué fuerte!, jnts – juntos, msj – mensaje*
- užívání anglicismů: *Gr8 - Great! - Muy bien, 4U - for you- para ti, 2U - to you - a ti, OK - vale, thks - gracias, kiss - beso*
- četné grafické, lexikální a alfanumerické úpravy: *xq* (porque, por qué), *k* por *qu* o por *ca* (*ksa* por casa) y *a2* (adiós);
- četné zkratky: *hs* (horas), *pers* (personas), *tb* (también); los *SMS* (los mensajes cortos).
- rotříštěná syntax

Další změny, které nahrazují paralingvistické prvky mluveného jazyka:

1. pro kompenzaci vizuálního kanálu se užívají:
  - emotikony: :) / :(/ :D / (viz kapitola 3.6.)
2. pro kompenzaci auditivního kanálu se užívají:

- repeticiones de palabras o prosodia gráfica ¡Hooooola!
- letras grandes: *Estoy MUY triste.*
- repeticiones de signos interpuntuales: ¡¡¡Bien!!!
- palabras: *Salió corriendo y buah.*

Serveres que sirven para una rápida comunicación existen ya desde los años 90, entre los más conocidos están ICQ, SKYPE o Messenger. Es muy típico „encontrarse“ en Messenger con sus amigos y planear, „lo que va a pasar mañana“. Muchos de estos servidores de comunicación permiten además el envío de música y diferentes archivos de audio y vídeo, lo que los hace aún más atractivos y útiles. El mayor grupo social que usa chat es la juventud, los participantes individuales en los chats son personas que en su mayoría comparten sus intereses.

Para concluir citaremos a Sanmartín Sáez, que en su libro afirma que, el chat surge como un nuevo medio de comunicación interactivo, como una subcomunidad de hablantes, que comparte normas de uso y un sentimiento de pertenencia a un grupo: los internautas o los chateros, con sus normas y lenguaje, un espacio que abre nuevos caminos y horizontes, nuevas vías por las que internarse para establecer relaciones sociales; nuevas rutas que marcan, sin duda, la ruptura con los moldes tradicionales orales o gráficos.⁴⁵

Ejemplo de chat:

< XeS > tanta farlopa tanta pastilla (55)
 < @BLADiE > bueno y los jevis a porrazos
 < XeS > y lo q dicen q es musica rayando mucho
 < @BLADiE > no?
 < XeS > jajajaj
 < XeS > pero eso es mas sano (60)
 < @BLADiE > al que no le guste el jevi metal tb le ralla
 < @BLADiE > es cuestion de gustos
 < XeS > X-DD
 < XeS > pero ai diferencia

⁴⁵ El chat surge como un marco o espacio nuevo de interacción comunicativa cotidiana, como una subcomunidad de habla, que utiliza una variedad lingüística y comparte unas normas de uso y un sentimiento de pertenencia a un grupo: los internautas o los chateros, con sus normas y metalenguaje, un espacio que abre nuevos caminos y horizontes, nuevas sendas por los que internarse para entablar relaciones sociales; nuevas rutas que marcan, sin duda, la ruptura con los moldes tradicionales orales o gráficos.

SANMARTÍN SÁEZ, J. (2007) *El chat. La conversación tecnológica*. Madrid: Arco/Libros. P.85

< XeS > lo q escuchan (65)
<@BLADiE> no se yo no veo tanta
< XeS > eios no es musica
<@BLADiE> por que no es musica?
< XeS > porq no es musica tio
< XeS > es una cosa q se hace (70)
< XeS > a ordenaor
< XeS > O_O
<@BLADiE> bueno y el jevi metal se hace a guitarra
<@BLADiE> no?
<@BLADiE> eso no tiene nada que ver (75)

2.4.3. SMS zprávy

SMS je krátká zpráva, z angličtiny *short message service* (servicio de mensajes cortos). Pro přenos této zprávy slouží mobilní telefon. Pakliže chce uživatel plně a účinně využít této nové technologie, musí být co nejstručnější. Snaha o jazykovou ekonomii a zestručnění je zde extrémně viditelná. SMS zpráva má limitovaný prostor, do jedné zprávy se vejde pouze 160 znaků (počítáno i s mezerami). Krátké zprávy se používají k velmi holým a stručným výpovědím, záznamům a upozorněním, spíše krátké platnosti. Obsah sdělení je tedy limitován technikou (některé přístroje již umí zaznamenat zprávu delší než 160 znaků). Důležité jsou zde i ekonomické aspekty. Platí zde pravidlo čím více znaků (prostoru) uživatel ušetří, tím více ušetří i ekonomických nákladů pro přenos této zprávy.

Díky limitovanému prostoru je syntax velmi zhuštěná a zkrácená. V rámci ušetření znaků se často vynechávají i mezery mezi jednotlivými slovy, střídavě se používá například velké a malé písmeno, vždy na začátku nového slova, je zde zřetelná velká redukce vokálů, konsonantů i slabik, vytvářejí se multilexikální spojení, alfanumerické zkratky a mnoho jiných specifických zvláštností.

SMS kód však nelze definovat jako jazyk nový, je spíše systémem dohodnutých znaků, je charakteristický svým specifickým zápisem a objevuje možnosti do jaké míry je možné komunikaci a jazykový zápis zjednodušit, urychlit a zredukovat.

SMS kód aplikuje strategii odstranění veškerých redundantních jazykových prvků. Tuto snahu o maximální jazykovou ekonomii bychom mohli označit také jako koncept minimální srozumitelnosti nebo koncept maximální kondenzace textu. Tyto strategie jsou závislé na třech faktorech:

1. Jazyk sám o sobě je redundantní a je si svých redundantností vědom. Každý jazyk disponuje jinými možnostmi a taktikami a může si ve snaze zekonomičt'ování dovolit něco jiného. Španělština staví svoji strategii jazykové ekonomie na fonetickém principu, který je zároveň touto strategií posílen (viz kapitola 3.2.). Podmínka minimální srozumitelnosti a maximální kondenzace je transparentnost. Jazykové redundance mohou být odstraněny do takové míry, do jaké zůstane sdělení stále ještě dekódovatelné.

2. Počítají s velkou spoluprací příjemce. Díky velmi redukovanému zápisu tak musí vyvinout velké interpretační úsilí. Opakujeme však, že psaná forma výpovědi je formulována tak, aby byla pro příjemce stále srozumitelná a rekonstruovatelná.

3. Je zde podtržena stylistická důležitost, originalita, hravost a nová estetika.

O detailnější popis všech jazykových mechanismů se pokusíme v následující analytické části práce.

Tato nová forma komunikace přispěla k úvahám a k potřebě mnohých jazykovědců ustanovit pravidla pro dekódování a interpretaci velkého množství zkratk a symbolů, které se v SMS kódu objevují. Tak například se již začínají sestavovat slovníky s výrazy SMS. Internetový on-line slovník „Hecho x ti y xa ti“ (který je pro tuto práci hlavním zdrojem materiálu) dostupný na www.diccionariosms.com vznikl na základě iniciativy asociace uživatelů internetu (Asociación de usuarios de internet) za podpory španělských mobilních operátorů Amena, Movistar, Vodafone a dalších.

Slovník SMS zkratk vzniká od roku 2001 a je tam již zaregistrováno přes 11000 termínů. Slovník je autentický, je vytvářen výhradně uživateli SMS zpráv; není však regulován RAE. Tato snaha o sjednocení a kodifikaci SMS kódu není jediným projektem, postupně vznikají na španělské půdě i další slovníky, jako *Vocabulario de telefonía y comunicaciones móviles español-inglés, inglés-español*, se 4 000 hesly, který byl později upraven a znovu vydán s 6000 hesly. Dále pak tituly jako *Diccionario de mensajes y :-)* para móviles, nebo *QRS ABLR? Pqño lbro d msj txt, Edición B* (překlad z angličtiny Wan2tlk? Ltle Bk of Txt Msgs publikováno Michaellem O'Marou). Tyto slovníky mají za úkol

shromáždit co nejfrekventovanější výrazy, včetně emotikonů, a přiblížit styl který se nejen v jazyce mobilních telefonů užívá.

Někteří lingvisté jsou toho názoru, že „jazyk mobilů“ není zase až tak nový, například studenti ve školách a na univerzitách tento systém zkratek a znaků používají již dlouhé desítky let, i když ne v takovém rozsahu. Bez pochyby je to však styl jazykového zápisu, který se rychle rozšířil a který se stal specifickým rysem pro mládež jako takovou.

Některé příklady SMS zpráv:

No voy a poder,tng cena d navidad dl curro.pasame su tel pa felicitarl q no l tngo.beso (no voy a poder, tengo la cena de navidad del curro. Pasame su teléfono para felicitarle que no lo tengo)

Iremos l cnciert n m mto (iremos al concierto en mi moto)

Akab l kldo d l vz (Arcaba el caldo de una vez)

Ktp wpa? (Qué te pasa, guapa?)

Kdmos 4en.delante dl portal (quedamos a las cuatro en punto delante del portal)

bien pos yo yamare oy pra ver k pasa con BA aora stoy n clas weno n sept t lo sacas pati (Bueno, pues yo llamaré para ver qué pasa con Bellas Artes. Ahora estoy en clase. Bueno, en septiembre te lo sacas, Pati)

n se q t abre exo pro t mosqueo n s normal (no sé qué te habré hecho, pero tu mosqueo no es normal)

hy pso d sa (hoy paso de salir)

Kieres q qdms mññ x l noxe?ns vms a ls 10 n l plz.q t prc?bss

(Quieres que quedemos mañana por la noche? Nos vemos a las 10 en la plaza.que te parece?besos)

Hl qtl? cm vas cn l curr? yo m pir n 1rat.Cnd tomams alg?

(Hola ¿qué tal? ¿cómo vas con el curro? Yo me piro en un rato. ¿Cuándo tomamos algo?)

Ok, per n se dnd kda el sitio.

(Ok, pero no sé donde queda el sitio.)⁴⁶

---

⁴⁶ Příklady byly vybrány z internetových článků: Bernete García, Francisco. *Comunicación y lenguajes juveniles a través de las TIC*. Instituto de la juventud, dostupné na:

<http://www.injuve.migualdad.es/injuve/contenidos.downloadatt.action?id=762912299>

Galán Rodríguez, Carmen. *En los arrabales de la comunicación: Los mensajes SMS*. AEF, vol. XXV, 2002, 103 – 117, dostupné na: <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=298584>

3. Analytická část

V této části práce se zaměříme na detailní rozbor jazyka SMS zpráv. Pro diskurs SMS zpráv jsme se rozhodli z důvodu jeho největší rozšířenosti v oblasti informačních komunikačních technologií a největší specifičnosti v oblasti prostorových restrikcí. Právě prostorové restriktce mobilních telefonů mají velký dopad na podobu španělštiny, která se v diskursu SMS zpráv užívá. Díky tomuto faktu se musí komunikace v SMS zprávách přizpůsobovat novým prostorovým podmínkám, a hledat možnosti, které by odpovídali potřebě srozumitelně vyjádřit vše potřebné a zároveň dosáhnout maximální jazykové ekonomie.

Jazykové změny významně nezasahují oblast pragmatiky, sémantiky nebo lexika, v tomto smyslu považujeme za největší rezervu dosavadní formu grafického zápisu. Principem k dosažení maximálního formálního zjednodušení je odstranění všech jazykových redundancí. Do této části práce jsme proto mimo jazykové analýzy zařadili i kapitolu obecně pojednávající o jazykové redundanci. Naše analýza pak půjde v logice jednotlivých jazykových úrovních: fonetická, morfologická, syntaktická a lexikální.

3.1. Jazyková redundance

Smyslem této kapitoly je, demonstrovat jaké jazykové funkce všeobecně plní tento element a jak s ním španělština pracuje pro svůj záměr maximální jazykové ekonomie. Budeme se snažit nastínit, v jakých sférách vykazuje španělština redundantní prvky a v dalších kapitolách pak i důsledky jejího odstranění na modifikaci SMS kódu.

3.1.1. Redundance obecně

Redundance (z lat. *redundare*, přetékat, přebývat) obecně znamená informační nebo funkční nadbytek. V lingvistickém kontextu však to, co je redundantní neznámá vždy překážku v komunikaci. Naopak, v moderní teorii komunikace je redundance důležitým konceptem a redundantní jevy jsou nesmírně podstatné a důležité pro správné porozumění.

Právě praktické potřeby komunikace vyžadují, aby jazyková forma byla široce redundantní a stálá ve všech svých rovinách.⁴⁷ To potvrzuje i definice z lingvistického terminologického slovníku, podle které je redundance přebytečné a opakované uvádění znaku nebo rysu, který je již implicitně nebo explicitně zahrnut v dané informaci. Autor dále poznamenává že, lidský jazyk je přetížen redundantními elementy, tato redundance však napomáhá ke vzájemnému porozumění. Čím větší je počet redundantních jednotek, tím větší je jistota porozumění vzkazu.⁴⁸ Znamená to tedy že čím zásadnější má redundantní prvek funkci (stylistická nebo morfologická), tím více je jeho nadbytečnost žádoucí a opodstatněná. Hodnota těchto redundantních prvků je vždy relativní, záleží vždy na jejich umístění a funkci v jazykovém systému. Pakli-že není redundance nutná, není ani oprávněná.

3.1.2. Redundance ve španělštině

Redundance je komplexní jev, který je prostoupen všemi jazykovými rovinami (morfologicko-syntaktické, sémanticko-lexikální a fonetické) a napomáhá tak k vytváření jednotlivých kongruenčních vztahů. Nejčastěji se s redundancí setkáme u gramatické kongruence rodu a čísla (kongruence vyjadřuje podruhé totéž):

Una muchacha bonita.
el huésped/los huéspedes
Volverán las oscuras golondrinas.

V těchto příkladech se ukazuje jasná redundantnost morfémů gramatické kategorie čísla a rodu. Morfém *-a* pro ženský rod, morfém *-s* pro plurál. Kongruence kategorie čísla ve španělštině vyžaduje, aby se označení čísla objevilo povinně jak u slovesa tak i u jmen. Dále

---

⁴⁷ „Las necesidades prácticas de la comunicación exigen que la forma lingüística sea ampliamente redundante, constantemente y en todos los planos“ A.Marinet: *Elementos de lingüística general*. Madrid,1978, pág.224

⁴⁸ „Un nombrar repetido y superfluo de un rasgo que ya está incluido explícitamente o implícitamente en otra información dada. El lenguaje humano está sobrecargado de elementos que parecen ser redundantes para lo esencial de la información. Pero esta redundancia cumple una función en el proceso del entendimiento mutuo; cuando mayor es el número de unidades redundantes, con tanta mayor seguridad es captado y entendido plenamente el mensaje“. Werner, Abraham. *Diccionario de terminología lingüística actual*. Gredos, Madrid,1981

se pak musí opakovat i u členů, což byly historicky ukazovací přídavná jména (ille, illa, illud). Kongruence v kategorii rodu se musí promítnout ve jménech a u determinantů. Tyto příklady morfologické redundance se neomezují pouze na španělštinu, můžeme se s nimi setkat takřka v každém jazyce, i když pravidla a konkrétní podoby se jazyk od jazyka liší. V angličtině se například gramatická kongruence kategorií čísla a rodu u jmen a determinantů nepromítá:

She is a beautiful little girl. / He is a beautiful little boy.

Ella es una muchacha guapa. / Él es un muchacho guapo.

I can not find the red pen / I can not find the red pens.

No puedo encontrar el boli rojo. / No puedo encontrar los bolis rojos.

Dalším příkladem jazykové redundance může být i pronominální reduplikace. Je to syntaktický proces, ve kterém se užívají dvě různé formy pro realizaci jedné gramatické funkce. Jednou z nich je vždy zájmeno, které odkazuje na druhou formu. *Le veo a Juan. A mí, no no me han visto.* Většinou se tato reduplikace týká předmětu přímého i nepřímého a můžeme ji pozorovat více v jazyce mluveném než psaném. Vytváří se ve větných konstrukcích jako jsou rozkazy, doporučení nebo vyjadřujících nějakou vůli:

La sal, no la pruebe.

El alcohol ni probarlo, aunque te digan que es vasolidatador.

Redundanci můžeme pozorovat i ve verbálním systému španělštiny, kdy všechna pomocná slovesa jsou redundantními, nejčastěji sloveso *haber*. Jedná se o všechny složené slovesné časy indikativu a konjunktivu: čas předpřítomný (pretérito perfecto compuesto), čas předminulý (pretérito pluscuamperfecto), čas předminulý dokonavý (oretérito perfecto simple) a čas předbudoucí (futuro perfecto).

Redundance může být vyžadována i ze stylistických důvodů: „*La democracia es el gobierno del pueblo, por el pueblo a para el pueblo*“. Tento typ redundance se objevuje především v politických nebo propagačních materiálech a v publicistice. V krásné literatuře je pak hojně zastoupena u poezie. U těchto redundantních prvků se usiluje především o větší expresivnost.

3.1.3. Eliminace redundance

Hlavní pohnutkou zjednodušování nebo ekonomizace jazyka a jeho zápisu v jazyce SMS je odstranění redundance. V tomto případě je jazyková redundance určitým způsobem nedostatkem. Z charakteru redundance vyplývá, že je to nadbytečné užívání znaků nebo pravidel, motivované snahou o srozumitelnější vyjádření. Tuto tendenci lze chápat jako základní vlastnost celého jazyka.

Zajímavým a velmi vhodným příkladem eliminování redundance je zápis arabštiny a hebrejštiny. Arabština patří do skupiny introflexivních jazyků, které se charakterizují především mohofunkčními morfémy a špatně vyvinutou diferenciací mezi morfémem a slovem (slovo neexistuje jako jasně diferenciovaná gramatická jednotka).

Zápis arabštiny je pouze kostra tvořená konsonanty, například F-T-H (lexikální pole vystavěné okolo výrazu fataha, otevřít nebo dobýt), nebo K-T-B (lexikální pole vystavěné okolo výrazu kataba, psát). Vokály pak mluvčí zpětně rekonstruuje individuálně, podle kontextu. Ve spisovné arabštině se vyskytují vokály tři: *a*, *i*, *u* + jejich dlouhé varianty. Rekonstrukcí však mohou vzniknout různá slova, s trochu odlišným významem. Slovo je vždy vystavěno okolo kostry konsonantů a mohou se tedy přidávat sufixy a prefixy. Jednotlivá slova se tedy ohýbají pomocí předpon, přípon a zejména změnami uvnitř kmene, v indoevropských jazycích nepříliš obvyklými:

kataba – psát

katib – spisovatel nebo sekretář

miktab – psací stroj

iktataba - zapsat se

fataha – otevřít, dobýt

fatih - dobyvatel

miftah - klíč

iftataha – zahájit, uvést

V zápisu arabštiny by tedy redundantním prvkem byly vokály. Jen v některé literatuře, jako je například dětská literatura, zůstávají alespoň některé vokály zachovány, z důvodu snadnější interpretace.

K arabským vokálům lze tedy dodat, že to, co na první pohled působí jako nedostatek z hlediska interpretace, se pragmaticky ukáže být lingvistickou předností, sloužící k zjednodušenému jazykovému zápisu. Vše, co se dá považovat za znakovou úsporu, je

vykoupeno velkým interpretačním úsilím, a vše, co interpretaci zjednodušuje, předpokládá nadbytečné užívání znaků – redundanci.⁴⁹

Je však ještě nutné poznamenat, že každý konkrétní jazyk je jinak vystavěn a má i odlišné vlastnosti. Tato konkrétní redukce vokálů u arabštiny je vázána pouze a jenom k arabštině. Španělský vokalický systém se skládá z pěti vokálů, zatímco ten arabský pouze ze tří. V obou dvou případech však jde o systém jednoduchý, kdy vokály plní funkci spojovací (spojují jednotlivé konsonanty). Pokusíme se teď ukázat, co by absolutní redukce vokálů v praxi znamenala pro španělštinu.

Vybrali jsme článek z portálu BBC mundo, týkající se volby Miss Universe na Bahamách. Tento článek byl vybrán se záměrem gramaticky a syntakticky jednoduchého textu z oblasti společenského dění. Jako malou nápovědu či uvedení do kontextu ponecháváme článku jeho plný nadpis. V tomto smyslu by arabský systém zápisu jazyka (úplné odtranění vokálů) aplikovaný na španělštinu vypadal asi takto:

La venezolana Stefanía Fernández, de 18 años, conquistó el título de Miss Universo 2009 en la ceremonia que se celebró este domingo en Nassau, Bahamas.

Frrndz s cnvrt d st mnr n l sxt vnzln q gn l crtmn d bllz ms fms dl mnd.

L gndr d Mss nvrs 2008, l tmbn vnzln Dn Mndz, ntrg l crn l nv rn.

Ntr ls enc fnlsts dl crtmn hb trs ds ltnmrcns: Mss Rpblic Dmncn, d m d l Crz, d 23 ñs, qn f lgd prmr fnlst, y Mss Prt Rc, Mr Mts Prz, d 20 ñs, qn qd n crt pscn.

L qtt fnlst l cmlptrn l rprsntnt d Ksv, Gna Drgsh, d 18 ñs, y l strln Rchl Fnch, d 21 ñs.

L nv Mss nvrs rcbr n bc pr vlr d ms 100.000 dlrs pr stdr n l cdm d Cn d Nv Yrk, dms d trs prms.

St ñ l crtmn d bllz ms fms dl mnd, cys drchs sn prpdd dl mgnt Dnld Trmp, n stv xnt d prncns.

L prxmcn dl hrcn Bll Bhms hz tmr pr l clbrcn dl cnrcs. n l ltm mmnt l trmnt trpcl s dsplz hc l nrt, vtnd l vccn d Bhms.

Dms, l crss cnmc tmbn prc hbr fctd l crtmn: hrs nts dl vnt s hbn vndd sl 2.700 blts d ls 3.100 dspnbls, sgn nfrms d ls trdds d trsm.⁵⁰

---

⁴⁹ todo lo que sea ahorro de señal supone gasto de interpretación. A la inversa, todo lo que sea ahorro de interpretación supone gasto de señal, redundancia. Joaquín Garrido Medina. Idioma e información. La lengua española de la comunicación. Editorial Síntesis, Madrid 1996.p.107

⁵⁰ **La venezolana Stefanía Fernández, de 18 años, conquistó el título de Miss Universo 2009 en la ceremonia que se celebró este domingo en Nassau, Bahamas.**

Fernández se convierte de esta manera en la sexta venezolana que gana el certamen de belleza más famoso del mundo. La ganadora de Miss Universo 2008, la también venezolana Dayana Mendoza, entregó la corona a la nueva reina. Entre las cinco finalistas del certamen hubo otras dos latinoamericanas: Miss República Dominicana, Ada Aimee de la Cruz, de 23 años, quien fue elegida primera finalista, y Miss Puerto Rico, Mayra Matos Pérez, de 20 años, quien quedó en cuarta posición. El quinteto finalista lo completaron la representante de Kosovo,

Jak z upraveného textu vyplývá, tak ani se znalostí kontextu by porozumění textu nebylo jednoznačné a už vůbec ne jednoduché. V textu nacházíme slova poměrně snadno rekonstruovatelná díky své specifické podobě nebo již zmiňovaného kontextu. Jedná se především o krátká slova, nejčastěji předložky *de, del, en, por, para* a členy určité i neurčité *él, la, lo, los, las, un, una, uno* a některé spojky a zájmena *que, quien, este, esta, esto*. Dále pozorujeme slova či úseky rekonstruovatelné díky znalosti kontextu: *de belleza más famosa del mundo* nebo *de más 100.000 dólares para*. Slova kratší a začínající konsonantem jsou lépe rozeznatelná než slova delší, nebo začínající vokálem, který byl následně odstraněn. Jde o slova *horas, finalista, mundo, belleza, también, años, derechos, primera, momento* a další. Již obtížněji jsou rekonstruovatelná substantiva končící na *-ción* jako je *posición, aproximación, celebración* a *evacuación*. Dále můžeme rekonstruovat i některá slovesa dle jejich stálé výstavby a kontextu jako *convierte* a *recibirá* (dle kontextu interpretujeme že asi půjde o peníze). U všech ostatních slov je rekonstrukce velmi obtížná nebo vyloučena úplně. Jedná se zejména o jména finalistek nebo specifičtější slova obsahující více vokálů, kde jsme byli nuceni tyto vokály odstranit a slovo je tak již nerekonstruovatelné.

Tento malý experiment nám ukázal, že absolutní redukce vokálů je u španělštiny nežádoucí z toho důvodu, že v mnoha případech je interpretace a zpětná rekonstrukce obsahu sdělení velmi složitá nebo vyloučená úplně. I přestože se tato technika odstraňování vokálů používá ke zkracování zápisu jazyka v SMS zprávách, není technikou jedinou ani absolutní. Kód, kterým se net generace vyjadřuje je ještě doplněn o jiné metody zkracování, díky nimž je obsah sdělení jednoznačnější a lépe rekonstruovatelnější. Každý konkrétní jazyk, má k dispozici jiné prostředky ekonomizace. Jak jsme již dříve uvedli, v komunikaci (a to i té dnešní) jde především o srozumitelné předávání informací.

Dále můžeme například shledat, že zkratky jako O.N.U. jsou dalšími příklady eliminace redundance. Zkratky jsou příkladem takových eliminací redundancí, které se prosadili do té míry, že došlo k vytvoření přímého spojení mezi zkratkou a referentem, přičemž rekonstruovaný tvar byl odsunut do pozadí. Všeobecně se ví, co tato zkratka

---

Gona Dragusha, de 18 años, y la australiana Rachael Finch, de 21 años. La nueva Miss Universo recibirá una beca por valor de más 100.000 dólares para estudiar en la Academia de Cine de Nueva York, además de otros premios. Este año el certamen de belleza más famoso del mundo, cuyos derechos son propiedad del magnate Donald Trump, no estuvo exento de percances. La aproximación del huracán Bill a Bahamas hizo temer por la celebración del concurso. En el último momento la tormenta tropical se desplazó hacia el norte, evitando la evacuación de Bahamas. Además, la crisis económica también parece haber afectado al certamen: horas antes del evento se habían vendido sólo 2.700 boletos de los 3.100 disponibles, según informes de las autoridades de turismo.

znamená (Organización de las naciones unidas, v češtině je to organizace spojených národů), a proto již není nutné ji dále specifikovat a rozvádět. Totéž se pak děje i s ostatními španělskými zkratkami tvořenými vždy počátečními písmeny slov (šp. *siglación*) O.T.A.N nebo I.N.R.I (Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum, Jesús nazareno rey de los judíos, Ježíš nazaretský, král židů).

Následně se pak ze sledu zkratk postupně stanou plnohodnotná slova, jako například “*onu*” psané O.N.U nebo “*cesic*” psáno C.S.I.C (consejo superior de investigaciones científicas). Tento výraz je především rozšířen mezi vědci mladší generace, kteří namísto “*el Consejo*” užívají “*el cesic*”.

3.2. Fonetické aspekty

Této kapitole budeme věnovat obzvlášť velkou pozornost, protože na fonetice španělštiny je závislý celý náš další rozbor. Nejprve si popíšeme nejcharakterističtější rysy fonetiky španělštiny; tyto specifika a možnosti redukce v této oblasti pak budeme dále rozvádět a aplikovat na jazyk SMS zpráv.

3.2.1. Španělské fonémy a jejich realizace

Rafael Monroy Casas vymezuje španělštinu jako „fonetický jazyk“ (grafické znaky odráží současnou zvukovou podobu jazyka, jedná se v podstatě o nejjednodušší princip laicky charakterizovaný „piš jak slyšíš“). Na rozdíl od francouzštiny s angličtinou, kde se zachovává původní historická podoba zápisu a současná zvuková podoba je potlačena, je ve španělštině patrná minimální rozdílnost mezi grafickým znakem a hláskou. Ale ani tak není vztah mezi pravopisem a fonologickým systémem španělštiny stoprocentně symetrický.

Nejmenší fonologickou jednotkou je hláska, neboli foném. Foném má schopnost významově odlišovat vyšší jednotky jako morfémy a slova, ale sám není nositelem významu. Hlávky se tradičně dělí na samohlávky (las vocales) a souhlávky (las consonantes). Základní charakteristikou samohlásek je jejich tónový charakter a slabikotvornost. Základní charakteristikou souhlásek je naopak jejich šumový charakter a neschopnost tvořit slabiku.

3.2.1.1. Vokální systém

Systém španělských vokálních fonémů je tvořen pěti pouze fonémy *i, e, a, o, u*, které se mohou vyskytovat jak v přízvučných tak v nepřízvučných slabikách, většinou v kterékoliv pozici slova. Jsou to fonémy, které samy o sobě, případně ve vzájemných kombinacích, mohou vytvářet slabiky nebo slova, protože jsou nositeli slabičného jádra (núcleo silábico). Klasifikace samohlásek se dělí podle horizontálního posunu jazyka na přední (*e, i*), střední (*a*) a zadní (*o, u*), dále podle vertikálního posunu jazyka na vysoké (*i, u*), středové (*e, o*) a nízké (*a*). Dále se pak rozlišují charakteristiky otevřenost/zavřenost, nazalizace (nosovost), zaokrouhlenost, kvantita (délka), a přízvučnost/nepřízvučnost. Přestože tyto charakteristiky nemají ve španělštině fonologickou platnost (nejsou fonologicky relevantní), fonetický popis samohlásek vycházející z jejich artikulačních vlastností je mnohem detailnější, protože přihlíží k realizaci samohláskových fonémů v různých fonických kontextech a v různých pozicích, případně i v různých mluvních stylech. Pro naše potřeby však postačí tento jednoduchý systém.

Grafické znázornění tohoto vokálního systému nejlépe zachycuje Hellwagův trojúhelník:

	přední	střední	zadní
vysoké	i		u
středové		e	o
nízké		a	

Trojúhelník je ve srovnání s jinými vokálními systémy velice jednoduchý. Vztah mezi grafémem a fonémem je jednoznačný a pakliže vezmeme v potaz tuto skutečnost můžeme konstatovat že je trojúhelník sestaven pouze z takzvaných archifonémů, které nemají témbrové varianty. Jinými slovy neexistují dvě slova, která by byla odlišena témbrem připojeným k archifonému nebo která by se lišila tím, že by v jednom byl obsažen ústní a v druhém nosový vokál (v porovnání s češtinou by to byla opozice kvantity muže x může).

Porovnejme si rozdílnost španělského vokálního systému s jinými systémy:

Tabulky vokálního systému francouzštiny⁵¹:

Francouzské orální vokály⁵²:

	Orales				
	antérieures		centrales	postérieures	
	non arrondies	arrondies	non arrondies	non arrondies	arrondies
fermées	i	y			u
mi-fermées	e	ø			o
moyenne			ə		
mi-ouvertes	ɛ	œ			ɔ
ouvertes	a			ɑ	

Francouzské nazální vokály:

	Nasales				
	antérieures		centrales	postérieures	
	non arrondies	arrondies	non arrondies	non arrondies	arrondies
fermées					
mi-fermées					
moyenne					
mi-ouvertes	ẽ	œ̃			õ
ouvertes				ã	

Můžeme vypořádat, že vokální systém francouzštiny je podstatně rozsáhlejší a komplikovanější, obsahuje 16 samohlásek (12 ústních a 4 nosové). Tento počet je znásoben především díky tónu. Dále můžeme konstatovat že, výrazným rozdílem v tomto systému je i přítomnost nosových vokálů. Opozice nosových a ústních vokálů v tomto případě má fonologickou platnost stejně tak jako opozice otevřenost/zavřenost a

⁵¹ www.wikipedia.org

⁵² legenda: fermées – zavřené; mi-fermées – polozavřené; moyenne – přední zaokrouhlená ústní samohláska; mi-ouvertes – polootevřené; ouvertes – otevřené; non arrondies – nezaokrouhlené; arrondies – zaokrouhlené; antérieures – přední; centrales – střední; postérieures – zadní

zaokrouhlenost/nezaokrouhlenost (to znamená, že existuje řada stejných slov, které se liší těmito vokály).

Velké rozdíly můžeme pozorovat například u samohlásky *e*. Zatímco španělština má pouze jednu realizaci této samohlásky, francouzština jich má celkově pět. Uveďme si příklady:

1. Otevřené [e], které se vyskytuje nejčastěji v koncovkách *-êt, -ès, -ey, -ay, -aie*, také při *-ai* u substantiv a *-e* s následující nevyslovenou souhláskou; stejně tak v nepřízvučném *-ai, -ei* a *-ey*. Například *faire, mère*.

2. Zavřené [e] se vyskytuje před souhláskami d, f, r, z, které se nevyslovují, jako například *parler*. Dále se vyskytuje ve slovesné příponě *-ai* (u *imparfait*)

3. Labiální otevřené [ø]. Grafický zápis této samohlásky je *oe* nebo *eu* (*jeune, fauteuil*). Při jeho výslovnosti mají ústa pozici jako při vyslovování samohlásky *o*.

4. Labiální zavřené [ø], které se vyslovuje s ústy v pozici jako při vyslovování *u* (*jeûner*). Vyslovuje se ve všech otevřených slabikách a v zavřených slabikách před [z] a [t].

5. Poloněmé [e], které se vyslovuje velmi krátce, nejčastěji ve slabikách s velmi slabým přízvukem. Například *monsieur*.

Tabulka vokalického systému češtiny:

	přední		střední		zadní
vysoké	í				ú
středové	i	é		ó	u
nízké		e	a	o	
			á		

Trojúhelník českého vokalického systému se naopak velmi podobá tomu španělskému s tím rozdílem, že v češtině má fonologickou platnost i délka vokálů (rozdílnost slov *muže* vs. *může*).

3.2.1.2. *Konsonantický systém*

V následující kapitole pouze stručně popíšeme základní charakteristiky konsonantického španělského systému.

Zatímco z artikulačního hlediska jsou samohlásky, u kterých výdechovému proudu nestojí v cestě žádná překážka, z akustického hlediska u nich proto převládají tóny a většinou tvoří jádro slabiky, při artikulaci souhlásek ve většině případů stojí v cestě výdechovému proudu překážka a proto akusticky připomínají šumy a jen některé a pouze v určitých případech přebírají roli jádra slabiky.

Fonologický systém španělských konsonantů má 19 fonémů, které mají celkem 36 fonetických realizací. Tyto varianty jsou způsobeny nejčastěji artikulační asimilací místa nebo způsobu artikulace nebo asimilací znělosti.

Pro klasifikaci souhlásek existuje celá řada kritérií, podobně jako u samohlásek, jsou nejdůležitější čtyři, a to způsob artikulace, místo artikulace, znělost a zapojení měkkého patra.

Prvním kritériem zohledňuje typ překážky, která se staví do cesty výdechovému proudu. Podle toho dělíme souhlásky závěrové (např. p, b, t, d, k, g), pro něž je charakteristický úplný závěr, po kterém následuje prudké otevření. Nashromážděný vzduch, který byl blokován za překážkou, je vzápětí prudce uvolněn.

Dalším typem souhlásek jsou souhlásky úžinové. Při jejich artikulaci se vytváří úžina, která umožňuje vzduchovému proudu procházet bez přerušení, ale ne zcela volně jako u samohlásek. Hlasy úžinové se dělí na třené (frikativy – f, z), bokové (laterály – l), a kmitavé (vibranty – r).

Dále jsou to souhlásky polozávěrové (afrikáty), při jejichž artikulaci se kombinují oba typy překážek – závěr i úžina.

Druhým podstatným kritériem je místo artikulace, které bere v potaz, kde se nachází nejužší místo, to je závěr či úžina, respektive které artikulatory je tvoří. Podle toho dělíme souhlásky na obouretné (bilabiály – p, b), retozubné (labiodentál – f), zubné (dentální – t), dásňové (alveolary – s, l, d, t), tvrdopatrové (palatální – j) a měkkopatrové (velární – k, g, ŋ).

Třetím kritériem je znělost, tedy přítomnost respektive nepřítomnost hlasivek při artikulaci. Hlasy se dělí na znělé a neznělé.

Posledním kritériem je zapojení a funkce měkkého patra. Jejich artikulace se účastní dutina nosní, která dodává hlásce charakteristický nazální zvuk.

Pro lepší přehlednost konsonantického systému přikládáme tabulku⁵³:

konsonanty											
způsob artikulace	místo artikulace										
	labiály	labio-dentály	dentály	inter-dentály	alveo-láry	post-alveo-láry	retro flexi vní	palatály	veláry	uvuláry	glo-tály
okluzivy	P, b		t, d						ʃ, ɰ	k, g	-
afrikáty						tʃ, dʒ					-
frikativy		f, v		θ, ð	s, z	ʃ, ʒ	ʂ, ʐ		x, χ		[h]
aproximanty	β			ð					j, ɥ		
vibranty vícekmitné					r				-	-	-
vibranty jednokmitné					r				-	-	-
laterální aproximanty	-	-	-	-	l	l	ɭ		ʎ		-
nazály	m	ɱ	n	ɲ	ɳ	n	ɲ		ɲ	ŋ	-

Španělské fonémy si neuchovávají svou distinktivní funkci ve všech pozicích v nichž se mohou vyskytnout v průběhu promluvy nebo v sousedství jiných konsonantů. Je třeba rozlišit čtyři základní pozice v nichž se jednotlivé konsonanty realizují:

- na počátku slova
- na konci slova
- uvnitř slova – na počátku slabiky
- uvnitř slova – na konci slabiky

Do všech těchto realizací však nebudeme zabíhat podrobně, jak jsme již na začátku upozorňovali, tento stručný popis skutečně slouží spíše k celkové kompletnosti a přehlednosti.

⁵³ www.wikipedia.org

3.2.3. Fonologicko-grafická redundance a její redukce

Uvedli jsme si, že jazyková redundance je míra nadbytečných lingvistických informací, nebo-li prvek je redundantní tehdy, pokud je jeho přítomnost nepotřebná k identifikaci konkrétní lingvistické jednotky. U fonologicko-grafické redundance bychom tuto definici mohli doplnit o relativní přebytek skutečně použitého počtu znaků oproti minimálnímu počtu, to je takovému počtu, který by dostačoval k přenosu stejného množství informací.

Fonologická redundance se týká především vokálů ve španělštině. Jak jsme již v předchozí kapitole 3.2.1.1 popsali, španělský vokalický systém je velmi jednoduchý a skládá se fonémů, které nemají žádné další varianty.

Neexistuje tedy taková dvojice slov, která by se lišila přítomností nebo absencí konkrétního fonému. Díky této vokalické jednoduchosti a jednoduchosti výstavby slabik, popřípadě slov, kdy ve španělštině převládá princip výstavby slabiky *konsonanta + vokál*⁵⁴, tu lze v té největší míře uplatnit redukci vokálů díky jejich redundantnosti. Nositeli slabičné podstaty jsou ve španělštině konsonanty a vokály plní spíše funkci spojovací.

Nejde však o eliminaci úplnou, jak jsme již uvedli (viz kapitola 3.1.3), protože taková eliminace by byla nežádoucí z důvodu těžké rekonstrukce obsahu sdělení. Jedná se pouze o eliminaci některých vokálů, zpravidla těch které se dají snadno rekonstruovat.

Nejčastěji se tedy ve slovech vypouštějí vokály *e* a *a*. Ve všech typech osobních zájmen se koncové *e* redukuje a zůstává pouze počáteční konsonant: *me, m; te, t; se, s*. Redukují se i vokály u jednotlivých členů, předložek a determinantů, nebo jejich kombinace: *el, l; la, l; lo, l; del, dl; de, d; desde, dsd; en, n; aquello, aqyo; hasta, asta*. U zájmen ukazovacích se naopak eliminuje počáteční vokál: *este, ste; esta, sta; esto, sto*. U delších slovech se vynechávají „přebytečné“ vokály *a* a *e*, nejčastěji na začátku slova: *tngo: tengo, stoy: estoy, mnna: mañana, ncsitas: necesitas*, a také po konsonantech *p* a *t*: *prezoso: perezoso, entro: entero*. Tato redukce je často způsobená tím, že některé konsonanty s sebou nosí implicitně vokál *e*, když se vyslovují jako jména hlásek (*la de, la te, la ge, la ce, la pe, la be*). Například: *part - parte, escribs – escribes, hacs - haces*.

Zpravidla můžeme vyzorovat že redukce se týká maximálně dvou prvních vokálů, ty následující většinou zůstávají zachovány. Příklady kdy jsou eliminovány vokály na konci slova se týkají sloves vyčasovaných v první osobě plurálu jako *vamos, vams; estamos, stams; necesitamos, ncstams* nebo u plurálu jako takového kdy po vokálu *o* následuje morfém *s*:

---

⁵⁴ Jakobsonův model, je to nejstarší a nejprimitivnější princip

muchos, muxs; modos, mds; partidos, prtids. V jiných případech než jsou tyto, je vokál *o* většinou zachováván. Jeho výskyt ve slovech není tak častý jako výskyt vokálů *e* a *a*, a jeho přítomnost má většinou nějaký morfologický význam. U sloves většinou indikuje první osobu singuláru, u podstatných jmen se stává morfémem indikujícím mužský rod: *amigo, migo; chico, xico; pecho, pcho*, dále se z morfologického hlediska zachovává u participia a gerundia: *pensando, pnsndo; dicho, dixo*, nebo také u adjektiv: *bonito, bnito; fantástico, fntstico; perezoso, przoso*. Jeho zachování by mohlo být v některých případech klíčové pro správné porozumění. Vždy je však některý z vokálů kvůli snadnější rekonstrukci zachován.

Konsonanty bývají v tomto systému zápisu většinou nutně zachovávány, jsou to nositeli slabičného jádra a jejich zachování je podstatné pro srozumitelnost vzkazu. Ztráta jediného slova či znaku u absolutně neredundantní zprávy by mohla narušit celé její pochopení nebo význam. Vynechaný vokál je díky vokalické jednoduchosti a kontextu snadno domyslitelný, nikoliv však konsonant. Pokud by však zkrácení slova spočívalo ve vypuštění všech vokálů, tak by byl příjemce zprávy na pochybách, o kterou variantu slova lišícího se například jen v pořadí vokálů jde. Uvedeme si zde příklady fonologických opozic tvořených vokály, kdy komutací dochází ke změně významu:

paso – peso – piso – puso

pico- poco, tiro – toro

oso – uso, modo – mudo

risa – rusa, miro – muro

Nejčastějším řešením této komutace je vypsání problematického fonému. Komutace se ale většinou týká dvouslabičných slov, kde se ke zkrácování tolik nepřístupuje. Dalším řešením je také kontext, ze kterého význam slova vyplývá.

U konsonant není redukce tak častá, ale přesto k ní v některých případech dochází. Dvojitě konsonanty *cc* a *rr* se redukují pouze na jednu (*karo: carro, acion: acción*). A dalším případem je odstranění koncového *d* u adjektiv: *hablado, ablao; avisado, avisao, comido, komio; posado, pasao*. Tato hlásková redukce však není zcela inovační, v běžné komunikaci a některých dialektech se v mluveném jazyce koncové *d* taktéž vypouští.

Sa io (se ha ido)

Q t as copio??? (que te has copiado?)

E cortao d raíz to2 eyos (he cortado de raíz todos ellos)

3.2.4. „Fonetická“ transkripce

Fonetický princip je jenom jedním z principů, který působil a působí při formování pravopisu. Obvykle se ještě uvádí princip historický a etymologický. Jak jsme již uvedli, neexistuje symetrie mezi výslovností a pravopisem a to ani ve španělštině, která vykazuje charakteristiky takřka fonetického jazyka. Znamená to tedy že jedné hlásce může odpovídat více grafických znaků a naopak jeden grafický znak může zachycovat více hlásek. Pro přesné zachycení zvukové podoby jazyka vytvořila fonetika vlastní grafický systém a to fonetickou transkripci. Principem této transkripce je, že jedné hlásce odpovídá vždy jen jeden grafický znak a jednomu grafickému znaku odpovídá vždy jen jedna hláska.

Této strategii právě využívají uživatelé moderních technologií sloužících ke komunikaci, kdy na místo správných, konvenčně zaužívaných grafických znaků používají většinou jeden korespondující znak užívaný pro fonetickou transkripci. Tato transkripce se používá v případě, kdy je její zápis kratší než zápis standardní. Nejedná se však o úplnou fonetickou transkripci (slovo „fonetická“ je proto uvedeno v uvozovkách záměrně), protože zápis jazyka užívaného v SMS komunikaci využívá pouze některých znaků fonetické transkripce. Využívány jsou především znaky pro konsonanty. Pro účely této transkripce se neberou v potaz některé další varianty uvedených konsonant.

Tuto grafickou redukci můžeme pozorovat nejvíce u grafického znaku *qu* nebo *c*, který se pak přepisuje fonetickou transkripcí jako velární foném /k/ (*kro: quiero; ksa: casa; k: que*). Etimologický grafém *h*, stejně tak jako u fonetické transkripce vymizel úplně (prázdný grafický znak, neodpovídá žádnému fonému). Slova kde se vyskytují stoupavé dvojhlásky také využívají fonetickou transkripci za účelem zkrácení, *gua / gue* a *bue* se přepisují jako /wa/ a /we/ (*wpa: guapa; weno: bueno*). Palatální digrafém *ll*, můžeme mnohdy pozorovat přepsaný jako /y/ (*yab: llave; yobr. llover, ymm: llámame*) i přestože by tomuto grafému odpovídal znak /l/⁵⁵. Dále se stírá rozdíl mezi grafémami *b* a *v*, (bilabiální okluziva a frikativa) fonologickou transkripcí jde o ten stejný foném (*obja: oveja; yobr. llover*). Jejich užívání je rovnoměrné, nepřevládá ani jedna varianta. Digrafém *ch* můžeme v novodobé komunikaci nejčastěji nalézt jako jeho „historickou verzi“ *x*. V tomto případě však nejde o fonetickou transkripci jako v předchozích příkladech. Starší a kratší grafém *x* nahrazuje delší digrafém *ch*, používaný pro foném /c/ (*mxo: mucho, exo: hecho, dixo: dicho*).

---

⁵⁵ Souvisí s yeismem, yeisté vyslovují každé *ll* jako *y*, je to oblastní záležitost, nicméně v současné španělštině tato výslovnost (palatální frikativa orální) jednoznačně převažuje a právě zvuková forma *ll*, tzn. znělá lateropalatální frikativa orální zaniká

3.2.5. Homofonie a alfanumerické zkratky

Jak jsme již poznamenali, jazyk který se používá prostřednictvím nových technologií je neobyčejně tvořivý a důvtipný. Velmi častým případem tvoření slov a jejich zápisu je kombinace znaků na základě homofonie⁵⁶, nebo také užívání jednoho dohodnutého znaku za slovo. Jazykový systém je si homofonie sám vědom a nejedná se tedy o nějaký nestandardní jev. Homofonii můžeme také pozorovat u ústní lidové slovesnosti: *Qué es? Blanco por dentro, verde por fuera, quieres que tel o diga, espera*. U této říkanky se ukazuje jako homofoní sloveso ve formě imperativu *espera* s kombinací slovesa a jména *es pera*.

Homofonie se aplikuje v tom případě, kdy je homofon zkracovaného slova výhodnější svým zápisem (kratší). Tento princip napomáhá zejména zkracování slov, ale mnohdy je homofonie otázkou módy nebo snahy o maximální expresivnost a originalitu (jako to je například i u zmíněné lidové slovesnosti).

Například velmi frekventované předložky *por* a *para* jsou nahrazovány dohodnutým znakem *x*, který zastupuje výraz *por*, *per* nebo i slabiku *pa*, ve spojkách a tázacích příslovicích (*xq: porque, xa: para*) nebo i v jiných případech jako *xdón: perdón, xej: por ejemplo*. Znak *X* je velmi používán i v jiných případech. Může znamenat koncovku *-ción, abrazo, beso, conjunción, cruz, diez, equis, indiferente, miércoles, privado, sexo*. Velkou roli v tomto systému mají i jiné znaky, zejména číslovky a matematické symboly, které jsou užívány ve svém plném fonetickém významu. Vznikají pak alfanumerické zkratky. Tak například slovo *nuevo* můžeme zaznamenat i v podobě *9o*. Časté je také využívání číslovek 1, 2, 100, a znaků +, -, a = (*da2: dados, d+ia2: demasiado, d=: da igual, 1: un, 1i2: unidos, sl2: saludos, 1/2: medio, de-: de menos, x100pr: por siempre, 3mn2: tremendo, 5mntario: sin comentario, 8en.: ocho en punto*). Znaménko + může být užíváno hned ve třech významech. Je to znak pro adverbium *más*, pro sloveso *sumar* (+*t: súmate*) nebo může nahrazovat kopulativní spojku *y*. Některé tyto znaky však podléhají tendencím a vlivu angličtiny a často se předpokládá jejich anglická fonetická varianta (*4+: formas, gr8: great, ers2?: eres tú?*).

Mnoho uživatelů SMS zpráv jsou adolescenti navštěvující nejrůznější vzdělávací instituce, proto jsou do SMS kódu někdy včleňovány i symboly a zkratky z jiných kulturních oblastí než je jazyková, nejčastěji se jedná o symboly rozšířené ve škole: *k pb!: qué*

---

⁵⁶ Homofony jsou zvukově shodná, ale graficky odlišná slova, jako například v češtině *led* a *let* [let]. nebo ve španělštině *vaca* a *baca* [baka] Říká se jim též „nepravá homonyma“. Vznikají vlivem tzv. neutralizace znělosti.

plomo! (pb je chemická značka olova, použitá v metafoře), *XX: chica*, *XY: chico*, *x&y: pareja* (bilogické symboly) nebo znak dolaru \$, nahrazující běžné *s*: *\$u\$ana* (používá se s ironickou konotací).

3.3. Morfologické aspekty

V této kapitole se budeme věnovat především morfologii substantiv, adjektiv a sloves. Tématicky se tato kapitola bude ve větší míře prolínat s kapitolou předchozí, redukce vokálů, jak jsme již komentovali, zasahuje i morfologii a nemá tedy čistě jen fonologický charakter (mnoho morfémů je tvořeno výhradně vokály, jedná se především o kategorii rodu).

Popíšeme zde základní morfologické změny a budeme se teoreticky zabývat i otázkou, co vše si může španělský jazyk vzhledem ke své struktuře ve snaze o maximální formální zjednodušení dovolit redukovat. Jaké morfémy jsou pro správné pochopení klíčové a jakou roli hraje ve španělské gramatice kongruence kategorií rodu a čísla u substantiv a adjektiv. U sloves pak budeme zkoumat gramatické morfémy kongruenční (případ kongruence subjektu a predikátu).

Nyní se podívejme na vybrané morfologické aspekty v jazyce SMS v logice jednotlivých vybraných slovních druhů.

3.3.1. Substantiva

U španělských substantiv vydělujeme dvě základní gramatické kategorie a to rod a číslo. Na základě latinské tradice bychom eventuelně mohli uvažovat i nad kategorií pádu. Pádovost je ve španělštině nejčastěji vyjadřována předložkovými syntagmaty. Předložkami se však nebudeme detailněji zabývat, pakliže dochází k nějakým úpravám, jsou to úpravy čistě fonetického charakteru, který jsme již popisovali. Je nutné však poznamenat, že předložky obecně plní důležitou funkci i v jiných syntagmatických vazbách a jsou proto nepostradatelným prvkem ke správné interpretaci. Jejich absolutní redukce je proto nežádoucí.

Podstatná jména jsou ve španělštině rodu mužského nebo ženského. Rod se poznává podle významu nebo častěji podle gramatického morfému. U části substantiv lze rod předpokládat na základě významu :

1. skupina substantiv, u nichž gramatický rod odráží rod přirozený (*hombre x mujer*)
2. skupina substantiv, kde gramatický rod odráží jiné významové opozice (například opozice *cesto x cesta*, značící velikost, nebo opozice *cerezo x cereza*, vyjadřující strom a plod apod.)

Z hlediska naší práce nás budou spíše zajímat gramatické morfémy substantiv. Ty představují uzavřený seznam koncovek, které jsou kvůli tomuto faktu v SMS kódu snadno rekonstruovatelné. Gramatické morfémy rodu mohou být nejčastěji:

Rod mužský

- o, ó (el grupo, el siglo)
- e, é (el viaje, el garaje)
- a, á (el mapa, el colega)
- i, í (el bistru, el rubí)
- u, ú (el espíritu, el bambú)
- souhláska (el árbol, el pan)
- or (el humor, el favor)

Rod ženský

- a (la carta, la casa)
- e (la calle, la cede)
- souhláska (la imagen, la sartén)
- d (la salud)
- dad, -tad (la soledad, la libertad)
- ión, -ción, -sión (la religión, la canción, la tensión)
- z, -ez (la luz, la voz)

Morfém určující rod substantiva je tedy vždy na konci slova a jedná se většinou o vokál. Jak jsme již v kapitole 3.2.3. popsali, mezi nejčastěji redukované vokály patří také vokály v pozici na konci slova. Tyto vokály jsou zároveň gramatickým morfémem rodu u substantiv. Tento morfém je však v důsledku snahy po maximálním zjednodušení v SMS zprávách nebo jiné elektronické komunikaci odstaněn. Kategorie rodu tím pádem není vyjádřena a uživatelé jsou nuceni rozeznat rod podle kontextu. Rod je často vyjádřen shodou – té se budeme věnovat později: *momento – moment, mosca – mosk, abrazo – abrz, rebeca – rbc*.

Tento způsob redukce se zdá být logický, přesto však nacházíme (a tuto tezi podporuje i internetový slovník) velice hojné případy, kdy bývá koncový gramatický morfém zachován, zejména u méně slabičných slov. U těchto bývá spíše odstraňován vokál ze slabik na počátku slova a je tedy nutně zachován vokál na konci, kvůli lepší srozumitelnosti: *rata – rta, libro – lbro, vida – vda, receta – rcta*.

Nyní si srovnáme výhodnost obou přístupů. V počtu uspořené nebo zachované vokálů se nejeví ani jeden z uvedených přístupů ekonomičtější nebo výhodnější. V otázce

snadnější rekonstrukce výrazu však pozorujeme, že vypuštěním kmenových vokálů ohrožujeme jednoznačnost zkratky. Pokud u příkladu slova *momento*, vypustíme kmenový vokál *o*, vznikne *mmneto*. V tomto případě by pak mohlo dojít k nesprávné interpretaci slova a záměně za jiný výraz, například *memento*. Je nutné poznamenat, že sufix *-ento* je mezi substantivy hojně zastoupen a modifikací kmene by tak mohlo docházet k pochybnostem. V tomto smyslu se tedy první přístup (odstraňování gramatického morfému rodu u substantiv) z hlediska rekonstruovatelnosti jeví jako jednoznačnější a více vhodnější.

Plurál substantiv (stejně také u adjektiv nebo zájmen) se tvoří nejčastěji koncovkou *-s*, nebo *-es*⁵⁷. Substantiva končící vokálem přijímají *-s*: *teatro – tetros, hermoso – hermosos, estatua – estatuas*.

V kódu SMS je morfém plurálu zpravidla zachován. Koncové *-s*, zůstává vždy. Pakliže je přítomen morfém určující plurál, není většinou přítomen morfém určující rod, ten vyplyne z kontextu a nebo z povahy výrazu: *abrazos – abrs, modos – mds*.

3.3.2. Adjektiva

Adjektiva ve španělštině dělíme na jednovýchodná, mají jen jeden tvar pro oba rody (*verde, grande*), a dvojevýchodná, která mají jeden tvar pro mužský rod (zakončený většinou na *-o*) a druhý pro rod ženský (zakončený většinou na *-a*): *bonito – bonita, bueno – buena*.

Pokud mají adjektiva v mužském rodě koncové *-e* nebo *-a*, pak se v ženském rodě většinou nemění, např.: *muchacho interesante – muchacha interesente, grupo grande - casa grande*.

Ve smyslu SMS kódu je redukce gramatického morfému rodu u jednovýchodných adjektiv teoreticky snadnější než u adjektiv dvojevýchodných, kde jsou pro kategorii rodu gramatické morfémy dva.

Plurál se tvoří stejně jako u substantiv, pokud je adjektivum zakončeno vokálem, přijímá v plurálu gramatický morfém *-s* (*rubio – rubios, lenta – lentas, verde – verdes*). Pokud je zakončeno konsonantem, přibírá gramatický morfém *-es* (*gris – grises, mayor – mayores*,

---

⁵⁷ Tento výklad je výklad obecný a zjednodušený, případy kdy se takto plurál netvoří zde nebude komentovat z důvodu menšího výskytu.

fácil – fáciles). Tento gramatický morfém indikující plurál u adjektiv je v SMS zprávách zachováván stejně jako u substantiv (*locos – lcs, muchos – mxos, pocos – pocs*).

Adjektiva zakončená na *-do, -dos*, jsou nečastěji přepisovány v SMS kódu třemi způsoby:

- a) *-do, -dos* je nahrazeno číslovkou 2: *asustado: asuta2, adosado: a2a2, afortunado: a4tna2, advertido: adbrti2, dados: da2*
- b) *-je* vypuštěno koncové *-d* jako: *agregado: agreeao, hablado: ablao*
- c) *-je* vypuštěno koncové *-o* jako: *asustado: asustd, hablado: ablad*

3.3.2.1. Stupňování adjektiv

Morfologická modifikace postihuje i stupňování pravidelných adjektiv ve španělštině. Standardně stupňujeme adjektiva následujícím způsobem (záměrně jsme vybrali adjektiva ze skupiny dvojvýchodných, abychom lépe demonstrovali i změny v kategorii rodu) :

		kladné stupňování	záporné stupňování
1. stupeň	singulár	largo/a	largo/a
	plurál	largos/as	largos/as
2. stupeň	singulár	más largo/a	menos largo/a
	plurál	más largos/as	menos largos/as
3. stupeň	singulár	el más largo/la más larga	el menos largo/la menos larga
	plurál	los más largos/las más largas	los menos largos/las menos largas

V SMS kódu je stupňování adjektiv odlišné, ve druhém a třetím stupni je třípísmenný intenzifikátor *más* nahrazen symbolem + a pětipísmenný *menos* symbolem -. Ostatní úpravy jsou ve smyslu již komentovaných redukcí.

		kladné stupňování	záporné stupňování
1. stupeň	singulár	lrgo/a	lrgo/a
	plurál	lrgos/as	lrgos/as
2. stupeň	singulár	+lrgo/a	-largo/a
	plurál	+lrgos/as	-largos/as
3. stupeň	singulár	el+lrgo/la+lrga	el-lrgo/la-lrga
	plurál	ls+lrgos/ls+lrgas	ls-lrgos/ls-lrgas

3.3.3. Gramatická kongruence substantiv a adjektiv

Jak jsme již naznačili, jedním z morfo-syntaktických vztahů ve větě je kongruence, která některým slovním druhům přidává kategorie, které jsou inherentní. U kongruence adjektiv s substantiv ve španělštině nejsou adjektiva nositeli těchto gramatických kategorií (kategorie rodu a čísla), ale pouze je odrážejí (srovnání *hombre – mujer x moreno – morena*).

Gramatické morfémy určující kategorii rodu a čísla se v kongruenci vyskytují duplicitně. Na příkladě angličtiny však pozorujeme, že je kongruence adjektiv a substantiv zcela potlačena:

1. přívlastek shodný:

a/the beautiful girl X *a/the beautiful boy*

2. adjektivum je v pozici jmenné části přísudku jmenného se sponou:

a/the girl is beautiful X *a/the boy is beautiful*

3. adjektivum plní funkci doplňku:

a) doplněk podmětu

the girl came back beautiful X *the boy came back beautiful*

b) doplněk předmětu

I saw the girl beautiful X *I saw the boy beautiful*

Na následujících příkladech kongruence ve španělštině však uvidíme, že pokud nějaký lexém může vyjadřovat kategorii rodu a čísla, pak ji ve větě vyjadřovat musí:

1. přívlastek shodný:

una/la muchacha bonita X *un/el muchacho bonito*

2. adjektivum je v pozici jmenné části přísudku jmenného se sponou:

una/la muchacha es bonita   X   *un/el muchacho es bonito*

3. adjektivum plní funkci doplňku:

a) doplněk podmětu

la muchacha volvió bonita   X   *el muchacho volvió bonito*

b) doplněk předmětu

la muchacha la vi bonita   X   *el muchacho le vi bonito*

Snahou o maximální formální zjednodušení je tato redundance úmyslně odstraňována a morfémy rodu a čísla jsou zaznamenány pouze jednou, a tím nadbytečnost druhého morfému zanikne.

V kódu SMS je častější zachování kongruence v kategorii čísla mezi kongruenčně propojenými slovy než varianta, při níž jsou gramatické morfémy kategorie čísla a rodu zachovány pouze u jednoho z obou kongruenčně provázaných slov:

varianta a) *libros españoles - librs spnols*

varianta b) *libros españoles - libr spnols* nebo *lbros spnol*

Pokud však byla zvolena varianta b, redukce gramatických morfémů bude častější – zcela proti logice kongruence – u substantiva a tyto gramatické morfémy pak budou zachovány u adjektiva.

3.3.4. Slovesa

Ve španělštině je systém slovesných časů poměrně bohatý. Jazyk pragmatických textů (kam začleňujeme i jazyk SMS) je obecně ve srovnání s vyprávěním trochu defektní pokud jde o slovesné časy a způsoby. Ze všech časů a způsobů, kterými španělština disponuje se jazyk SMS často omezuje pouze na časy jednoduché, způsob oznamovací (*modo indicativo*) nebo rozkazovací (*imperativo*). Nejčastěji se tedy jedná o čas přítomný (*presente*), minulý čas jednoduchý (*pretérito perfecto indefinido*) a čas budoucí (*futuro simple*). Minulé imperfektum se ke své povaze popisovat okolnosti, průvodní jevy nebo rámcové informace k hlavnímu ději, odehrávajícímu se v minulosti, nebo také se používá k formulování zdvořilých otázek, do SMS zpráv často nepromítá. Povaha textů není popisná, jde spíše o rozkazy nebo otázky velmi krátké texty vyjevující momentální stav a dění, případně věcné sdělení, co se odehrálo v minulosti.

Každé sloveso se skládá z konjugačního kmene a gramatického morfému. Slovesa se časují pomocí změny gramatického morfému. Španělština má tři slovesné třídy: -ar, -er, -ir. Koncovky časování se připojují ke konjugačnímu kmeni slovesa, části, která zůstane po odtržení koncovek -ar, -er, -ir.

3.3.4.1. Infinitiv

Často můžeme vyzorovat, že u sloves v infinitivu je tematický vokál před -r vynechán a zůstává pouze kmen a koncovka -r, jako: *hablar – hablr, venir – venr, conocer – concr, hacer – acr*.

Někdy je koncovka infinitivu vynechávána úplně: *hablar – habl, escribir – escrib, preguntar – pregunt, comprar - compr*. To je nejčastěji případ, kdy přítomnost slovesa ve formě infinitivu jednoznačně vyplývá z kontextu, jako jsou například perifrastické konstrukce: *vamos a hablar – vms a habl*.

Zvratné zájmeno *se* se u zvratných sloves v infinitivu redukuje a mění na konsonant *c*, díky svému fonologickému charakteru: *moverse – movrc, lavarse: lavrc*.

3.3.4.2. Čas přítomný (presente)

Jak jsme již poznamenali, čas přítomný způsobu oznamovacího je nejčastější slovesnou formou užívanou v jazyce SMS zpráv. Tuto formu tedy detailněji popíšeme a pokusíme se vykreslit jak se konkrétně realizuje v novém kódu. Jako ukázkou vyčasování slovesa jsme zvolili pravidelné sloveso třídy končící na -ar. Každá osoba se vyznačuje jiným gramatickým morfémem, který se přidává ke konjugačnímu kmenu slovesa.

TRABAJAR	<u>singulár</u>	<u>plurál</u>
	1. <i>trabaj + o</i>	1. <i>trabaj + amos</i>
	2. <i>trabaj + as</i>	2. <i>trabaj + áis</i>
	3. <i>trabaj + a</i>	3. <i>trabaj + an</i>

V jazyce SMS zpráv je časování sloves zachováno, vykazuje pouze některé odlišnosti. Slovesný kmen u méně frekventovaných sloves bývá zachován, u sloves s velkou frekvencí bývá i kmen redukován, nejčastěji o vokály, ale lze se setkat i s redukcí konsonantů

(Například u slovesa *estar*, které ztratilo první slabiku. Ta však nemá vliv na celkový význam slovesa, navíc je toto sloveso používáno velmi často a proto je lehce rozeznatelné: *toy, tas, ta, tamos, tais, tan.*).

Morfémy určující kategorii osoby jsou redukovány především v plurálu. Uvedme si opět příklad vyčasovaného slovesa *trabajar*, ale tentokrát ve verzi SMS kódu.

TBJR	<u>singulár</u>	<u>plurál</u>
	1. <i>tbj + o</i>	1. <i>tbj + ams</i>
	2. <i>tbj + as</i>	2. <i>tbj + ais</i>
	3. <i>tbj + a</i>	3. <i>tbj + n</i>

U slovesa *trabajar* bývá často redukován a modifikován i samotný kmen, můžeme se setkat hned s několika variantami: *tjr, tbjr, trbjr*. U osob singuláru, jsou všechny gramatické morfémy zachovány, v plurálu je v první osobě vypuštěn vokál *o* a ve třetí vokál *a*. Vyzorovali jsme však i případy, kdy v gramatickém morfému druhé osoby singuláru bylo zachováno pouze *-s*: *comes – coms, vives – vivs, hablas - abls*. Stejně tak jako morfém *o* u první osoby singuláru není vždy zachován: *No voy a poder, tng cena d navidad dl curro*.

Jedním z důvodů proč nemohou být slovesa redukována více a musí být zachovány alespoň některé z gramatických morfémů časování je i ten, že užití podmětových zájmen před slovesnou formou není na rozdíl od angličtiny nebo francouzštiny povinné (jedná se o typ PROdrop).

U španělštiny jsou tato zájmena redundantní a vyskytují se v případě nejednoznačnosti a nebo zdůraznění osoby. O kterou osobu jde, poznáme tedy přímo z tvaru příslušného slovesa.

tengo hambre - nikoli *yo tengo hambre*

es pequeña - nikoli *ella es pequeña*

Kategorie slovesné osoby tak zůstává plně závislá na gramatickém morfému, popřípadě kontextu. Absolutní redukce gramatického morfému u sloves a zachování konjugačního kmene, popřípadě nějaké jeho redukované varianty, by tedy přicházelo do

úvahy pouze v případě výskytu doprovodného zájmena. Na následujícím příkladu si uvedeme variantu vyčasovaného slovesa *trabajar* v SMS kódu bez gramatických morfémů. Tato redukce gramatických morfémů je vykompenzována podmětnými zájmeny (zájmena jsou dle redukční logiky SMS kódu příslušně upravena):

TBJR	<u>singulár</u>	<u>plurál</u>
	1. <i>yo tbj</i>	1. <i>nstrs tbj</i>
	2. <i>t tbj</i>	2. <i>vstrs tbj</i>
	3. <i>el/eya tbj</i>	3. <i>eyos/eyas tbj</i>

Je nutné poznamenat, že tento systém časování není španělštině vlastní a vyhodnocení této varianty bude v teoretické rovině.

V počtu ušetřených znaků není tato varianta výhodnější než varianta předchozí, tvary slovesa v plurálu jsou díky přítomnosti zájmena delší než tvary se zachovalým gramatickým morfémem. Konstatujeme, že v případě zvolení této varianty se sice zredukuje slovesná forma pouze na konjugační kmen, ale díky přítomnosti zájmena se celý tvar stane delším a proto méně vhodným pro zápis v SMS kódu.

Dlouhá plurálová zájmena *nosotros* a *vosotros* by se eventuálně mohla redukovat na pouhé konsonanty *n* a *v*, tím by vznikl tvar *n tbj* a *v tbj*. Rekontruovatelnost a interpretace této varianty by však byla takřka nemožná.

Celkově lze konstatovat, že je tato varianta méně výhodná i vzhledem k tomu, že by byla mladou španělskou generací využívána výrazně méně.

3.3.5. Gramatická kongruence subjektu s predikátem

Maximálního formálního zjednodušení lze dosáhnout pouze odstraněním redundantních prvků. V této kapitole budeme uvažovat do jaké míry je shoda subjektu s predikátem redundantní a jaký vliv má její odstranění na rekonstrukci výpovědi.

O shodě přísudku s podmětem mluvíme tehdy, když predikát v kategorii osoby odráží gramatické kategorie subjektu (číslo a popřípadě i rod): *Los estudiantes trabajan poco.*

Morfémy subjektu i predikátu shodně indikují plurál třetí osoby. Verze této jednoduché věty by v kódu SMS vypadala takto: *studiants tbjn poc*. Po odstranění shody by však mohla vypadat i takto: *studiants tbj poc* nebo takto: *studiant tbjn poc*. V prvním případě byl gramatický morfém *-an*, indikující třetí osobu plurálu úplně odstraněn a zachován byl pouze morfém *-s* indikující plurál u substantiva. Tento morfém zároveň supluje i plurál slovesa. Ve druhém případě byl postup obrácený, odstraněn byl morfém *-s* u substantiva a zachován byl morfém slovesný.

Po odstranění gramatického morfému v prvním případě se však ze slovesa zachovává pouze kmen. Mohlo by tedy dojít k záměně slovesa s jiným větným členem a vzkaz by se stal nejednoznačným a nesrozumitelným. Správně uspořádaná syntax je proto velmi důležitá a klíčová pro správnou interpretaci. Můžeme tedy konstatovat, že správně zachovaná pozice jednotlivých větných členů ve větě přispívá velkým dílem ke srozumitelnosti a k záměně by docházet nemělo. Dalším faktorem ovlivňujícím správnou interpretaci je i kontext.

Úvaha o úplném odstranění kongruence subjektu a predikátu v kódu SMS je realizovatelná spíše v případě zachování gramatického morfému slovesa a redukce morfému plurálu u subjektu. U prvního případu, kdy je morfém odtrhnut od slovesného kmene, je toto odstranění redundance realizovatelné pouze v případě naprostého dodržení pořádku slov ve větě a větné konstrukce jako takové. Jakákoliv syntaktická odchylka by mohla narušit význam sdělení nebo by bylo sdělení velmi obtížně rekonstruovatelné. Z uvedených příkladů tedy závěrem vyplývá, že vypuštění kongruenčního gramatického morfému u predikátu má závažnější dopad než totéž vypuštění u subjektu.

3.3.6. Adverbia

Některá adverbia jsou ve španělštině původní (*mucho, despacio, poco*), jiná se tvoří z adjektiva pomocí přípony *-mente*: *general – generalmente, natural – naturalmente, probable – probablemente*.

V SMS kódu je tato přípona nejčastěji nahrazena zkratkou *-mnt*: *generalmente – gneralmnt, naturalmente – naturlmnt, probablemente – prbablmnt*. Lze však zaznamenat i nahrazování *-mente* zkratkou *-te*: *generalmente – gneralte*.

3.3.6.1. Stupňování adverbíí

Podobně jako u adjektiv se tvar stupňovaného pravidelného adverbia nemění, stupňování se děje pomocí (*lo*) *más* nebo (*lo*) *menos*, jež se klade před dané adverbium.

1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
<i>lejos</i>	<i>más/menos lejos</i>	<i>lo más/menos lejos</i>
<i>tarde</i>	<i>más/menos tarde</i>	<i>lo más/menos tarde</i>

V SMS kódu je stupňování adverbíí podobné jako stupňování adjektiv, ve druhém a třetím stupni je třípísmenný intenzifikátor *más* nahrazen symbolem + a pětispísmenný *menos* symbolem -. Ostatní úpravy jsou ve smyslu již komentovaných redukcí.

1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
<i>ljos</i>	<i>+/- ljós</i>	<i>lo +/- ljós</i>
<i>tard</i>	<i>+/- tard</i>	<i>lo +/- tard</i>

3.4. Syntaktické a stylistické zvláštnosti

Na rozdíl od chatů, kde je syntax roztržštěná a neuspořádaná (díky své dialogické povaze), pozorujeme u syntaxe jazyka SMS zpráv naopak snahu o správné syntaktické uspořádání. Kvůli formátovým restrikcím (160 znaků) a velké redukci vokálů a jiných jazykových prvků, je nutné aby byl neutrální slovosled maximálně dodržován. U absolutně neredundantních a maximálně formálně zjednodušených diskursů, kterými SMS zprávy bezpochyby jsou, zůstává jen málo prostředků, které vedou ke správnému pochopení a interpretaci. Syntax větná, mezivětná, textová a některé textové prostředky (temeticko-rematické vztahy, endofory, konektory aj.) jsou proto vhodným prostředkem, který napomáhá správně určovat jednotlivé větné členy a jejich významy. Syntax SMS se snaží o správný slovosled. Sloveso by mělo stát za subjektem, subjekt před objektem. Jednotlivé větné členy dodržují své klasické pozice ve větě. V opačném případě jsou jen těžko rozpoznatelné, protože je jejich zápis až příliš modifikován a zkracován (jednotlivé konkrétní termíny jsou

vlastně nahrazeny lexikálním polem – archimorfémem nebo archilexémem, například *trabajo* a *trabajar* je nahrazeno pouhým „*trbj*“).

Kromě syntaktického vztahu kongruence, který jsme analyzovali v předchozí kapitole, budeme v této kapitole zkoumat jiné syntaktické a textové aspekty.

Velmi příznačné je užívání elipsy, kdy je ve větě záměrně vynechán některý z větných členů. Smysl sdělení pak vyplývá z kontextu nebo dané situace. Nejčastěji se s elipsou můžeme setkat u konverzace nebo dialogu (bez kontextu, nebo znalosti konkrétní situace je interpretace prakticky nemožná), ale zaznamenané ji v kódu SMS:

Ayer fuimos d tapas c karlos (namísto: *ayer fuimos a tomar tapas con Carlos*)

Častým jevem je zjednodušení gerundiálních, participiálních a infinitivních perifrází pouze významovou (lexikální) částí. Nejčastěji jde o vynechávání sponových sloves *ser* a *estar*, které je pak nahrazeno participiem nebo gerundiem:

sorprendida? (namísto: *¿estás sorprendida?*)

arta d uni (namísto: *estoy harta de universidad*)

Další syntaktickou strategií je využívání pronominální distributivnosti:

Icims lo nustr, el csa, yo coxe. (Hicimos lo nuestro, él casa, yo coche.)

Partms yo a canada el a mex. (Partimos yo a Canada, él a México.)

Častá je i tematizace a rematizace:

Carmen, no m gust. (En cuanto a Carmen, no me gusta.)

Trbj no sta bien. (En cuanto al trabajo, no está bien)

Pro uživatele se slovesné formy préterit, budoucích časů, konjunktivů a složených slovesných forem stávají velmi nepohodlné a obtížné. Táhne se výhradně k užívání přítomného času. Vše se vyjadřuje pomocí sloves *ser*, *estar*, *saber* a *ver*, nejčastěji v první osobě jednotného čísla (*veo*, *estoy*, *soy*, *sé*).

U syntaxe SMS zpráv se setkáme především s parataxí, složené souvětí nebo složitější větné konstrukce jsou málo četné:

Toy zzz qdms en la dsk? bsit2 (*estoy dormido ¿quedamos en la discoteca? Besitos*)

NT1D (*no tengo un duro*)

tas OK? (*¿estás bien?*)

TQITPP (*te quiero y te pido perdón*)

MK? (*¿me quieres?*)

kdms? (*¿quedamos?*)

3.4.1. Slučování slov⁵⁸

Velmi častým jevem jazykové ekonomie je slučování jednotlivých slov v psaném textu.

Syntax SMS zpráv je plně podřízena potřebám uživatelů. Vzhledem k neustálé snaze o jazykovou ekonomii a také vzhledem k omezenému prostoru (jedna SMS zpráva může obsahovat pouze 160 znaků) je syntax velmi zhuštěná. Často proto nacházíme víceslovná spojení. Jde o spojení, kdy se nerespektují mezery mezi jednotlivými slovy a toto spojení pak může tvořit dokonce celou větu, nebo se z věty stane iniciálová zkratka (*siglación*), kdy je věta tvořena pouze počátečními hláskami (nejčastěji konsonanty) jednotlivých slov:

ktp?: que te pasa?

cmpra4ntrads xa l peli: compra cuatro entradas para la peli

malgr dqsts conmig: me alegro de que estés conmigo

NV: nos vemos

TKMCL: te quiero mucho con locura

TKMGOLLON: te quiero mogollón

TKMDLKTTK: te quiero más de lo que tu te ceres

Tq2 cro?: te quedó claro?

Asc: al salir de clase

Ca: Cuando antes

Nhfgc: no hace falta que contestes

Tblg: te veo luego

Tkrm: tengo que irme

U výrazů s větší frekvencí jako *ktp* (*que te pasa*) nebo *nv* (*nos vemos*) je toto sloučení již ustáleno a integrováno do všeobecného lexika uživatelů. Nejčastěji dochází ke slučování

---

⁵⁸ Slučování slov v SMS kódu je na pomezí mezi lexikologií a syntaxí, víceslovné výrazy polysyntetického charakteru můžeme definovat jako jev syntaktický stejně jako lexikologický.

slovesa s jeho pronominálními valencemi (*tkro – te quiero, nv – nos vemos, malgr – me alegre*).

3.5. Charakteristika slovní zásoby

Na následujících stránkách se pokusíme popsat a objasnit slovní zásobu užívanou v kódu SMS, hned v úvodu je však také nutné vysvětlit postup, jakým tuto zásobu budeme specifikovat.

Jak jsme se již pokusili vysvětlit, nespisovné jazykové útvary argot, slang nebo žargon jsou charakteristické především svou specifickou slovní zásobou užívanou v daném prostředí. SMS kód je velmi úzce spjat a propojen se žargonem mladé španělské generace, a proto se její slovní zásoba do tohoto diskursu promítá. SMS zprávy tedy nemají vlastní specifickou slovní zásobu, nebo je velmi limitovaná.

Nejprve se tedy pokusíme popsat co je specifické a vlastní pro lexikum SMS, což budou slova vytvořená pomocí zkracování (apokopy, aferéze, iniciálové zkratky) a následně pak i hojně užívání anglicismů a jejich zkrácenin.

Další částí této kapitoly pak bude popis základních rysů a charakteristik lexika žargonu španělské mládeže. Tento přehled by pro svůj rozsah vydal na samostatnou práci, proto se zde zaměříme na tvoření slov pomocí specifických sufixů a prefixů (slova expresivně zbarvená), a na některá synonyma a hojně užívané výrazy. Prostředků, které tato slovní zásoba využívá a kterými je tvořena je však mnohem více, proto bude náš popis nebude vyčerpávající. Nebudeme zde uvádět jak se slovní zásoba žargonu španělské mládeže adaptuje do SMS kódu, neboť jsme již tuto techniku zápisu objasnili v předchozích kapitolách, liší se pouze svou formální stránkou a to konkrétně snahou o co nejkratší a nejoriginálnější zápis.

Ze slovní zásoby SMS kódu se zde ještě zaměříme na dva příklady variací zápisu slov *beso* a *gracias*, vybrané z internetového slovníku, kde se budeme snažit dokumentovat opravdu velkou jazykovou tvořivost, originalnost a hlavně ekonomičnost.

3.5.1. Zkracování

Trvalé nebo dočasné odsouvání hlásek nebo slabik na počátku nebo na konci slova je dalším ze způsobů vytváření nebo upravování výrazů. Tento způsob zkracování je velmi rozšířený a je charakteristický jak pro žargon španělské mládeže, tak pro SMS kód i jiné typy diskursů .

Tímto procesem zkracování vznikají zejména španělské *abreviaturas*. Tyto zkratky mají velmi familiérní a neformální tón a proto se s oblibou stále více užívají. Některé z nich tvoří již standardní slovní zásobu. Mezi nejužívanější zkratky tvořené apokopou patří: *la bici* (bicicleta), *la moto* (motocicleta), *el cole* (colegio), *la peli* (película), *la foto* (fotografía). Neméně časté jsou pak i další jako *la disco* (discoteca) *la facu* (facultad), *la info* (información), *la ofi* (oficina), *la uni* (universidad), *el/la profe* (profesor, profesora), *el súper* (supermercado), *el dire* (director), *el micro* (micrófono), *el prota* (protagonista), *la ilu* (ilusión), *el coti* (cotilleo), *la revis* (revista), *la pelu* (peluquería), *el suje* (sujetador), *ex* (exnovio), *compi* (compañero), *el dibu* (dibujo), *la bibli* (biblioteca), *la pisci* (piscina), *el tatu* (tatuaje), *el cumle* (cumpleaños), *la cami* (camiseta), *la mini* (minifalda). Zkracující se také celé slovní spojení jako *el finde* (fin de semana) nebo *porfa* (por favor) nebo adjektiva *margi* (marginado), *tranqui* (tranquilo). Aferézí se zkracuje například slovo *instituto* – *tuto*.

V internetovém slovníku jsou pak k dispozici další výrazy tvořené apokopou: *t ape* (te apetece), *ma* (mamá), *na* (nada), *ps* (pues) nebo *tjo* (el trabajo). Tyto zkratky však netvoří standardní slovní zásobu žargonu španělské mládeže, jsou vytvořeny za účelem ušetření prostoru a vyslovují se ve své nezkrácené verzi.

Časté jsou také zkrácené jména drog coca (cocaína), maría / juana (marihuana); *a* výpůjčky z jiných jazyků, především z angličtiny, většina se předtím užívala na chatu a emailu (*ASAP*= *as soon as possible*, ve španělštině *lo antes posible*, *B4*=*before*, ve španělštině *antes*, *Gr8*=*great*, ve španělštině *genial*, *H8*=*hate*, ve španělštině *odio*, *Thx*=*thanks*, ve španělštině *gracias*, atd.).

Další kategorií zkratk jsou zkratky tvořené iniciály slov (*siglas*). Některé jsou již dlouhodobě užívány jako SIDA (síndrome de inmunodeficiencia adquirida) nebo ONU (organización de las naciones unidas), některé jsou spíše výpůjčky z počítačového slangu, které se uchytily i v běžné komunikaci CD (compact disc), PC (personal computer) nebo DVD (digital versatile disc).

3.5.2. Anglicismy

Další velmi velkou a podstatnou skupinou slovní zásoby tvoří přejímky z cizích jazyků a to především z angličtiny. Angličtina je pro žargon mládeže a net generaci zásadním cizím jazykem s největší světovou expanzí. Anglické výrazy se objevují téměř ve všech odvětvích jako je kultura, sport, informatika, móda a mnohé další. Některé výrazy již tvoří běžnou slovní zásobu mládeže, jsou plně adaptovány a pronikají i do jazyka SMS zpráv hned z několika důvodů. Za prvé jsou to výrazy, které vzkaz ozvláštňují a dělají ho neotřelým nebo jsou více expresivnější, za druhé, vzkaz vhodným pojmenování zjednodušují (některé anglické výrazy jsou výstižnější a přesnější než jejich španělský ekvivalent) a za poslední, anglické výrazy jsou mnohdy kratší a pro SMS jazyk tedy vhodnější svým zápisem. Z internetového slovníku jsme vybrali několik příkladů:

4U (for you) – para tí, best – lo mejor, later – más tarde, hello – hola, ok – vale, sorry – perdón, B4 (before) – antes, asap – lo antes posible, bich (beach) – playa, kiss – beso, bir (beer) – cerveza, boy – chico, bb (bye bye nebo baby) – adiós, bros (brother) – hermanos, new – nuevo, hot dog – perrito caliente, gay – homosexual, show, step – paso, body – cuerpo, top – camiseta para chicas, feeling - sentimiento, parking – aparcamiento, superman, all – todos, funny – divertido, email – correo electrónico, shopping – ir de compras, hi – hola, help, heavy a mnohé další.

Anglické výrazy podléhají různým úpravám, nečastěji mohou procházet pravopisným, fonetickým či morfologickým procesem. Podobu výrazu ovlivňuje především délka fungování a frekvence daných prvků ve španělštině a jejich konkurenceschopnost prvkům domácím. Anglicismy se ve španělštině a v žargonu mládeže a v SMS kódu vyskytují na různých stupních adaptace. Výrazy mohou být zatím neadaptovány, ty mají status výrazů cizího jazyka, nebo mohou být již plně adaptovány a dostatečně „pošpanělštěny“ (výrazy jsou přiřazeny k některému existujícímu paradigmatu a mohou se od nich tvořit další lexémy).

3.5.3. Lexikum žargonu mládeže

Slovní zásoba žargonu španělské je charakteristická především svou oblibou expresivních výrazových prostředků (viz kapitola X), aktualizací projevu (např. pomocí sémantických posunů) módními pojmenováními a neologismy.

K velké části slovní zásoby patří i slova citově zabarvená, která kromě svého obsahu vyjadřují i citový vztah k dané skutečnosti. Obecně se vydělují tři základní podskupiny a to deminutiva, augmentativa a pejorativa. Dále bychom do této skupiny mohli zařadit i vulgarismy, nadávky, eufemismy a jiné emocionálně zabarvené prostředky. V mnohých případech mají různé významy, které záleží na specifickém prostředí kde se užívají, často jde o funkce ironizující, zesměšňující nebo též zlehčující.

Citově zabarvené výrazy se obvykle tvoří pomocí specifických sufixů, které se přidávají za kořen slova, nejčastěji se jedná o substantiva, adjektiva, verba a adverbia. V následujících kapitolách si některé nejběžnější sufixy okomentujeme a uvedeme příklady.

Deminutiva

Jsou výrazy, které vyznačují zdobněliny a zmenšeniny. Kromě této základní funkce však mohou mít charakter ironický, negativní, despektivní, výsměšný a mnoho dalších.

-illo, -ito, -iño (*aprobadillo, delgadito, riquiño, problemilla, loquita, rollito, añito, caritas, lagrimilla, rojita, secretillos, gorrito, modelitos, morenito, partiditos, calentitas, moviditos, regalito, ojitos*)

Augmentativa

Přítomnost augmentativních sufixů je v žargonu mládeže nesmírně bohatá. Ve své primární funkci vyjadřují něco velkého, ale často mají charakter pejorativní a v ojedinělých případech vyjadřují i deminutiva. Patří mezi nejsilnější expresivní prostředky.

– **azo/-aza** (*guapazo, besazo, coñazo cuerpazo, buenaza, momentazo, notazas, exitazo, chivatazo, cañonazos, portazo, puntazo, regalazo, temazos, bombazo, bocinazo, es un bombazo nivelazo, actorazo, cañonazo, morenazo, ojazos, cambiazo, artistazo, estilazo, eurazo*).

– **ón** (*pibón, guapetón, picarón, baladón, juguetón, moscón*)

– **iza/-izo** (*pegadizas, pesadizos, enamoradiza, asustadizo*)

- **ero/-era** (*poperas, braveras, guaperas*)

- *eto, -ote, -ete caretos, malotes de la clase, grandote, amiguete, majete, mozalbeta*
- *orro buenorro, macizorro*
- *i truqui, pelis más chulis (chulo), cuqui (cuco = lindo)*

Prefixy

Prefixy *súper* a *mega* patří mezi nejfrekventovanější a nejpoužívanější prefixy v žargonu mládeže vůbec. Nejčastěji se setkáváme s užitím těchto prefixů před substantivy a adjektivy. Prefix *tope* se spojuje výhradně jen s adjektivem.

Súper

súper pendientes, súper heavy, súper perfeccionista, súper bonito, súper cañero, súper guapos, súper amigas, un cásting súper exigente, las córeos están super curradas, es súper torpe, súper romántico, súper fan, un súper coti de la tele, súper ocupada, súper sola, súper bien, súper poco, súper pasota, súper buen rollo, súper picado, súper coqueta, súper bien maquillada, súper rico, de súper buen humor, súper fiestera, superamigas, superbonita

Tope

ir tope sincronizados, relación tope apasionada, un papel tope cañero, tope contento, tope natural, tope fashion, tope sexys, tope ajustadas, tope especial, eres tope simpática, está a tope enamorada, es tope práctico, toque súper fashion a tope es tope fácil, tope cariñosa,

Mega

mega fiesta, vestido mega caro, eres la mega crack de lo karaokes, su música mega pegadiza, tus ojos se verán mega brillantes, unos pendientes y un collar mega atrevidos, mega saludable

Po formální stránce je žargon mládeže otevřeným jazykem, který parazituje a žije uvnitř španělštiny. Vyjmenujme si ty nejpodstatnější rozdíly a charakteristiky:

- Užívání vycpávkových slov (*mazo, guay, petar, pillar, cosa, rollo, chisme, bicho*, etc.)
- parajazykové prvky (*oh, buah, plaf* etc.).
- Vytváří svou vlastní terminologii: *potar, ir a pachas, ser un brasas*
- Pošpanělšťování anglicismů: *cachar* (to catch, coger), *petting* (magreo)

- Sémantické změny – vytváření polysémie (vytváření dalších významů slov):
petarse – *distorsionarse el sonido, estropearse, drogarse, llenarse un lugar; peta – porro, petado – loco, abarrotado (Tío, tú estás petado, El pub está petado)*
Pillar – *ocupar, coger (pilla la mesa libre), encontrar a alguien – te pilló en casa, sorprender – me has pillado*
- Vytváření metafor – *pitufos (policía), darse brillo (darse prisa), pillar cacho (ligue de una noche, noc relación física)*
- Užívání apelativů – *colega, tío, frondo, pibe, beibi, body, chorvo, pavo*
- Vytváření synonym a synonymických řad:
Beber – *privar, hinchar (vamos a hincharnos unas birras), emboracharse – vicher un pedo, un colocón, una cogorza, una melopea, una mona, una bolinga, cocerse, colocarse, cogorcese, andar ciego, ir tostado, castaña, tajada, torza, potar, soltar la raba, echar la pota /la raba, rugar, trallar*
Dormir – *sobar, planchar la oreja, planchar la bafle, gozar la horizontal, metrese en el sobre*
Practicar sexo – *darse la paliza, darse el palo, darse el lote, papearse a alguien, comerse a alguien, montárselo noc alguien, morrearse noc alguien, encoñarse*
Gustar – *flipar, molar, apasionar, ser adicto a algo, estar enganchado a algo, volverse loco por algo, estar hechizado, estar doladí por los huesos de alguien*

3.5.4. Výraz *beso* a *gracias*

Výraz *beso* si zaslouží zvláštní pozornost, neboť má v jazyce SMS zpráv velké množství forem. S ohledem na studovaný materiál, internetový slovník SMS výrazů, můžeme konstatovat že je to nejpoužívanější výraz vůbec. Výraz *beso* a jeho další odvozeniny (*besetes, besos, besotes, besitos, besotes, besazos, besillo, besucos, besicos, besuquis, besujos*) se vyskytuje takřka ve všech SMS zprávách. Plní funkci rozloučení nebo ukončení vzkazu. Má velmi osobní a neformální charakter, slouží k pozdravu nebo rozloučení osob, které mají nějaký bližší vztah a zejména mezi mladou generací je hojně rozšířen.

b, b7, b6, b77, b7s, muxos bss, b7ss, b7ts, b1000, bboo, bezina, besit, besos, bs, bss, muak, beso, bst, bess, besots, besits, bests, besukis, beszs, bex, bexicos, bexito, bexits, bexo, bexot, bexote, bexox, bexs, bezz, bicos, bikiss, kiss, bks, bms, bn, bsaz, bsazo, bsazos, bsazs, bsco, bscs, bsets, bsho, bshos, bsi, bsi2, bsico, bsics, bsik, bsiko, bsikos, bsk, bsits, bsitos, bsito, bsit2, bsit, bsis, bsins, bsiks, bsks, bskss, bsns, bso, bsot, bsote, bsotes, bsots, bssiks, bssmil, bsss, bssss, bsssss, bssts, bsszos, bst, bste, bstes, bsuj, bsuco, bsucs, bsukis, bsukiss, bsukos, bsuks, bsukus, bsz, bszo, bszos, bszs, bx, bxins!/, bxito, bxitos, bxits, bxo, bxos, bxotes, bxots, bxs, bxt, bxts, bxuks, bxx, bzits, bzo, bzot, bzoz, bzt, bzts, bzukis, bzukiss, mks, X, kiss

Dalším příkladem, který zde uvedeme, je příklad výrazu *gracias*. Výraz *gracias* není tolik rozšířen jako výraz *beso*, ale uvádíme ho zde z důvodu jeho velké formální a hlavně jazykové variability. Tento výraz je v SMS kódu užíván nejčastěji hned ve třech jazycích, a to španělštině, angličtině a francouzštině.

Španělština: *grsias, gcias, gcs, ghx, gra, gracis, grax, graxias, graxs, grcias, grcis, grcs, gs, grx, gsias, grxs, gx, acias, asias, asia, axas, axias, axiax, axih*

Angličtina: *thk, thks, thkz, think, thanks, thx, tnx, tnkx, tx, zank, zanks, zankiu, kiss*

Francouzština: *merci, mersi*

3.6. Emotikony

Emotikony⁵⁹ (emoticonos) přinášejí do komunikace prostřednictvím SMS nebo chatů důležitou charakteristiku mluveného jazyka a to gestikulaci nebo-li neverbální komunikaci (pohybové, prostorové a jiné akty doplňující komunikaci), kterou psaný jazyk nedokáže zachytit. Díky těmto znakům si uživatelé mezi sebou sdělují svůj momentální stav, náladu a rozpoložení. Dříve k těmto účelům sloužilo užití citoslovcí, zejména citoslovcí emocionálních (oh, ah, ups, waw, mmm..., puaj, bah...) které také mohou vyjadřovat hodnotící vztahy, postoje nebo rozpoložení mluvčího, a tím zvyšují míru expresivity v psaném textu

---

⁵⁹ Označení emotikon pochází z angličtiny „emotive“ + „icon“

(expresivního zabarvení lze dosáhnout na všech jazykových rovinách hláskoslovné, tvaroslovné, syntaktické i lexikální).

Užití emotikonů nicméně znamená víc než jen demonstrace smutku nebo radosti v daný okamžik. Emotikony velmi významně přispívají k výstavbě textu z pragmatického pohledu. Posilují nebo oslabují jednotlivé postoje a pozice účastníků komunikačního aktu a jsou nezbytné pro interpretaci nejednoznačných výpovědí. Překonávají limity a možnosti psaného jazyka a jejich vytváření naprosto potvrzuje relevantnost neverbálního jazyka v interpersonální komunikaci⁶⁰. Jsou důležitým faktorem při procesu komunikace a především zprostředkování vzkazu. Mohou mít různé funkce, od té nejvíce zřejmé – nahrazování gest, až po funkce speciální, pragmatické. Jsou charakteristickým a velmi významným rysem tohoto komunikačního nástroje.

Marta Torres i Vilatarsana, autorka článku *Funciones pragmáticas de los emoticonos en la comunicación mediatizada por ordenador*⁶¹, ustanovuje typologii emotikonů z pragmatického hlediska. Dělí je na:

- Emotikony které vyjadřují emoce mluvčího.

Tyto emotikony odpovídají vizuální realitě, znázorňují výraz tváře a tím vypovídají o momentálním duševním rozpoložením mluvčího, odkrývají jeho emoce. Většinou představují smutek, smích, vztek, radost, zklamání aj. Běžná konverzace bývá ještě doplněna i o paralingvistické zvuky, které však emotikon nepromítá.

Příklad: *Felicitades ;-)*

- Emotikony, které napomáhají k interpretaci.

Napomáhají ke správnému pochopení obsahu sdělení, většinou jde o ironii nebo humor, nebo-li „co se tím míní“.

Příklad: *q kabron!!! :-)*

- Emotikony spolupráce (autorka je nazývá *emoticonos de complicidad*).

Stejně tak jako jazyk SMS je i emotikon kódem, který vyžaduje znalost uživatelů. Tímto způsobem se mohou emotikony chápat i jako prostředek spolupráce a vzájemné empatie mezi

---

⁶⁰ Torres i Vilatarsana, Marta, 2001, *Funciones pragmáticas de los emoticonos en la comunicación mediatizada por ordenador*, Revista TEXTOS de la CiberSociedad, 1. Temática Variada. Dostupné na: <http://www.cibersociedad.net>

⁶¹ tamtéž

zapojenými účastníky. Jedná se především o „šibalské mrknutí oka“ nebo vyjádření citové podpory a spoluúčasti nebo pomoci, ať už jde o pozitivní či negativní emoce.

Příklad: *q t vaya bien ;-)*

- Emotikony vytvářející pozitivní obraz (*emoticonos preservadores de la imagen*)

Autorka tuto funkci přirovnává ke strategii zdvořilosti v konverzaci.

Příklad: - *¿Por qué los leperos tienen la coronilla calva? Porque cada vez que beben agua en ek water se les cae la tapa encima.*

- *Qué malo jajaja :-)*

I přestože vtip příjemce neshledal zábavným, vyjádřením úsměvu dává najevo jakousi zdvořilost vůči autorovi vtipu.

- Emotikony vytvářejí negativní obraz (*emoticonos amenazadores de la imagen*)

Tato funkce je opozicí funkce předchozí. Jsou to emotikony vysmívající se nebo napadající autora. Tyto emotikony mohou být shledávány jako projev škodolibosti, jejich úkol je znestabilňovat figuru mluvčího.

Mimo tyto charakteristiky má emotikon význam v komunikačním kanálu, představuje něco vyjmutého z reality, co je následně kodifikováno jeho vlastním systémem.

V tomto smyslu bychom emotikony mohli chápat jako ideogramy. Na rozdíl od piktogramů jsou ideogramy grafickými vyobrazeními nejen jedné představy, ale mohou jich znázorňovat hned několik (stejně tak jako emotikon může vykonávat více funkcí). Mohou představovat významy lexikální, fonetické, sémantické ale i morfologické.

Většinou bývají plně závislé na výpovědi a přiřazují se až na konec (jsou jakýmsi nepovinným doplňkem sdělované skutečnosti). Mohou ale také tvořit samostatnou výpověď (v závislosti na daném kontextu) jako je popisný expresivní text, vypovídající o citech a emocích mluvčího, popisný text, kde se popisují například fyzické okolnosti a dokonce také text narativní, kde budeme nejčastěji pozorovat aktuální stavy a situace. Díky těmto vlastnostem tvoří emotikony také speciální a alternativní systém komunikace.

Písmena, znaky, znaky interpunkce, matematické symboly a číslovky, to všechno můžeme spojit s kódem emotikonů. Ačkoliv by se zdálo že tento systém znaků je univerzální, má své varianty. Emotikony užívané v západním světě vyžadují lineární interpretaci, zatímco na východě se nám zobrazují více reálným způsobem (jsou vyobrazeny čelně).

	Estilo Occidental	Estilo Oriental
<i>Sonrisa</i>	:)	(^_^)
<i>Alegría</i>	:-D	(^O^)
<i>Dolor</i>	:(	u_u
<i>Llanto</i>	='(	(; ;)

Morfologie emotikonů bývá většinou jednoznačná, vždy vyjadřují první osobu času přítomného :-/ Estoy deprimido, :-o Estoy sorprendido. Dle kontextu mohou vyjadřovat i čas minulý popřípadě množné číslo (pokud uživatel hovoří o více osobách, nebo vypráví uplynulé události). Díky emotikonám může tedy uživatel mluvit ale i jednat.

Další důležitá funkce emotikonů je již několikrát zmiňovaná funkce expresivní. Tato funkce umocňuje znění výpovědi a snaží se vyvolat větší představivost u účastníků komunikačního aktu. Prostředkem expresivity je často přehánění a zveličování postojů nebo výpovědí. waw!! :-O (Qué sorpresa tengo), nebo estoy contento :-). Pro ještě větší expresivnost a zdůraznění se emotikony mohou násobit, jako: ;-); ;-); ;-) estoy muy muy contento, nebo se k rozlišení užívají morfologické znaky jako malá a velká písmena :-o sorpresa versus :-O gran sorpresa.

Jak jsem již poznamenali, emotikony odpovídají především o realitě vizuální, jen v některých případech může jít i o realitu zvukovou, jako příklad Zzzz (tento emotikon vyjadřuje spánek).

Příklady nejvíce užívaných emotikonů:

:)	Sonrisa
:-)	Sonrisa básica
:]	Otra sonrisa
;-)	Guiñando el ojo
XD	Carcajada
XP	Sacando la lengua
:-D	Usuario riendo
:'-D	Risa con lagrimilla
:o	Sorpresa
:(	Triste
:'(	Tristeza con lagrimilla
:-I	Indiferencia
:->	Comentario sarcástico
:- #	tengo secreto

%-)	mareado
:-^)	estoy resfriado
:-)^	estoy está babeando
:'-(	estoy llorando
:-@	estoy gritando
:-&	Usuario no puede hablar
0:-)	Usuario es un santo
:-X	Los labios están sellados
:-/	Usuario es un escéptico
*:O)	Usuario es un payaso
:-9	Usuario relamiéndose los labios
:-	Usuario no sabe qué decir
[]	Abrazos
:*	Besos
:***	Muchos besos

zdroj: <http://www.ciudadfutura.com/chatmania/smileys.htm>

4. Závěr

Cílem diplomové práce bylo poskytnout bližší pohled na jazyk v prostředí internetu a informačních a komunikačních médií. Jako užší cíle jsme si vymezili v úvodu tři otázky, na které se nyní pokusíme na základě předchozích analýz a teoretických poznatků odpovědět a zároveň popsat jakým způsobem se tyto cíle podařilo naplnit.

1. V teoretické části naší práce jsme se pokusili vymezit hranice mezi pojmy žargon (šp.jerga), slang a argot ve španělské a české terminologii a určit, které jazykové variantě by jazyk internetu, konkrétně pak jazyk užívaný v SMS zprávách, odpovídal. Naše výzkumy potvrdili zřetelnou nestejnost a nesourodost mezi českými a španělskými prameny. I přes tuto nejednoznačnost se nám podařilo vymezit několik charakteristických rysů, které odpovídali a byly společné pro všechny zkoumané prameny. Pro všechny uvedené jazykové varianty jsme ustanovili následující společná kritéria: jazyková varianta je společná a dekodovatelná pouze pro příslušníky konkrétní společenské vrstvy nebo skupiny, popřípadě profesní nebo zájmové skupiny; snaha o záměrně nesrozumitelné vyjadřování pro ty, kteří do skupiny nepatří. Jako další společný rys sledujeme snahu o maximální expresivní vyjadřování a posledním a zároveň nejpříznačnějším kritériem jsou specifické lexikální prostředky dané skupiny.

V průběhu našich materiálových analýz však vyplynulo, že jazyk internetu, konkrétně SMS zpráv se odlišuje od standardní španělštiny pouze svým specifickým ekonomickým zápisem, tedy formou a ne obsahem. Nové lexikální prostředky v důsledku užívání mobilních telefonů nebo internetové sítě jsme v našem výzkumu nezaznamenali. Kritérium expresivního vyjadřování je splněno na rovině grafické díky četným alfanumerickým zkratkám, užíváním emotikonů, interpunkce a dalších paralingvistických prvků. Velkou roli pak hraje i užívání anglicismů popřípadě kombinace španělských a anglických zkratk. Čím zajímavěji a originálněji je vzkaz napsán, tím upoutá větší pozornost a stává se i více expresivnějším.

Shrňme si tedy že, jazyk internetu splňuje kritérium expresivního vyjadřování a je charakteristický pouze pro konkrétní sociální skupinu. Nedisponuje však novými lexikálními prostředky a odlišuje se pouze formou zápisu. Konstatujeme že jazyk internetu a informačních a komunikačních technologií není jazykovou variantou v pravém slova smyslu navrhli jsme pro tento specifický jazykový zápis s některými charakteristikami sociolektů termíny *grafický žargon elektronické komunikace* nebo *alograf elektronické komunikace*. Uvedené termíny velmi vhodně odkazují na podstatný rys elektronické komunikace - maximální formální zjednodušení.

2. Oficiální konvence a normy zatím neexistují, jazyk neprošel kodifikací. Ekonomičtější zápis má již spoustu příznivců, především u mladších generací. Existují nepsané konvence a normy, vzkaz musí být stále srozumitelný i po odstranění redundantních prvků. Zaznamenali jsme však první pokusy o normalizaci, existují totiž slovníky a to i již knižně vydané, RAE však žádný oficiální slovník zkratk elektronické komunikace zatím nevydala, i když to má podle neoficiálních zdrojů v plánu. Systém zkratk byl vždy oblíbený a je stále více užívaný a to nejen v oblasti internetu a moderních komunikačních technologií.

3. Limity ekonomie španělštiny. Této otázce je věnovaná celá analytická část práce. Pro postihnutí této problematiky jsme vytvořili celkem tři kapitoly, které zkoumají jednotlivé jazykové úrovně a jejich možnosti nebo rezervy z hlediska zkracování. Hlavním pilířem o který naše analýzy opíráme, je princip odstranění maximálního počtu redundantních prvků tak, aby byla zachována srozumitelnost vzkazu.

Nejideálnější půdou pro jazykovou ekonomii se podle provedených analýz jeví fonetické aspekty španělštiny. Španělština má statut, oproti jiným jazykům, takřka fonetického jazyka. Má velmi jednoduchý vokální i konsonantický systém, mezi historickou ortografií a fonetickou výslovností panuje takřka shoda. Vokály jsou tvořeny archifonémy a nemají další varianty. Španělština tak může některé z vokálů redukovat, slovo i nadále zůstává rekonstruovatelné. Tímto je fonetický princip jazyka posílen. Španělština však nemůže redukovat všechny vokály jak je tomu například v arabštině, zápis by byl pak nerekonstruovatelný. Nejčastěji dochází k redukci kratších slov, předložek, spojek, determinantů. U delších slov je zpravidla redukován počáteční vokál ty další bývají zachovány.

Oblíbeným prostředkem ekonomizace konstatujeme také homofonii a alfanumerické zkratky. Ty plní funkci kratšího zápisu a zároveň i expresivnosti, originality a nové estetiky. Další metodou na kterou jsme během výzkumu narazili je využívání některých znaků zápisu fonetické transkripce.

V kapitole pojednávající o morfologických aspektech zřetelně vyplynul jako redundantní prvek jev gramatické kongruence. Vzhledem k obecné tendenci redukce vokálů je tímto postížena i morfologie. Řada morfémů odkazujících na gramatickou kategorii rodu a čísla odpadá. Četnější redukce jsou však redukce rodu, množné číslo je zpravidla zachováno. Na základě tohoto zjištění jsme analyzovali možnosti odstranění kongruence u substantiv a adjektiv, dále pak subjektu a predikátu. Celkově se kongruence jeví jako redundantní, nicméně není odstraněna úplně. Ačkoliv by se zdálo že gramatické morfémy stačí být zachovány pouze u jednoho členu kongruence, jsou zpravidla zachovány u obou, konkrétně se

jedná o kategorii čísla, rod většinou odpadá. Pozornost je také věnována slovesnému časování, jednotlivé koncovky jsou redukovány v logice fonologických redukcí.

U syntaktických aspektů nekonstatujeme výrazné změny, díky velké redukci vokálů musí být syntax uspořádaná tak, aby byl vzkaz rekonstruovatelný. Standardně uspořádaná syntax (bez výraznějších odchylek) napomáhá k lepší interpretaci a jednoznačnosti vzkazů, které jsou z jazykového hlediska neredundantní (maximálně formálně zjednodušené vzkazy).

Některé odlišnosti jsme však vydělili a to především slučování slov. Tyto sloučeniny nerespektující jednotlivé mezery mezi slovy nebo větnými celky. Z některých sloučenin již vznikají konvenčně ustálené výrazy a zkratky, které tvoří již standardní slovní zásobu elektronické komunikace.

Nová slovní zásoba v souvislosti s elektronickou komunikací není patrná. Lexikum elektronické komunikace je tvořeno systémem zkratk tvořených pomocí redukcí na fonetické úrovni. Hojně jsou začleňovány anglicismy a výrazy charakteristické pro žargon španělské mládeže (šp. jerga juvenil).

Celkově tedy konstatujeme, že fonetický princip španělštiny je posílen a může si dovolit větší redukce než princip morfologický. Z našeho výzkumu vyplynulo, že španělština si zachovává stále některá svá gramatická pravidla, bez nich by se vzkaz stal téměř nerekonstruovatelným. Pravidla zekonomičt'ování španělštiny jsou dále ve velké míře řízeny i spoluprací adresáta, který musí kód SMS zpráv správně dekodovat. Bez zpětné vazby bychom jen těžko odhadovali, zdali je vzkaz jasně interpretovatelný a srozumitelný. Důležitou úlohu hraje také kontext, ten je jedním z nejdůležitějších vodítek ke správné interpretaci. Jako nejpodstatnější limit zkracování, formálního zjednodušování a celkového zekonomičt'ování španělštiny na všech jazykových úrovních konstatujeme srozumitelnost a celkovou transparentnost diskursu.

Další studium tohoto jevu by mělo být směřováno především na dopad nebo případný přínos, který jazyk uživatelů SMS zpráv a elektronické komunikace vůbec vnáší do společnosti, dále pak na stejně detailní analýzy chatu a emailu, které se vyznačují dalšími specifiky, které jsme již naznačili. Na provedený výzkum je možné navázat také studiem rozšíření tohoto zápisu mimo elektronickou komunikaci (poznámky ve škole, informační tabule, dopisy, reklama, knihy).

Conclusión

El propósito que tiene la elaboración de este trabajo no es otro que el de contribuir al tema de la creación de la nueva forma del lenguaje empleado en la comunicación electrónica, especialmente mensajes SMS de teléfonos.

Para lograr los objetivos hemos indicado en la introducción tres cuestiones concretas sobre las cuales hemos concentrado nuestras investigaciones y los conocimientos teóricos.

En la parte teórica de nuestro trabajo, hemos tratado de definir los límites entre los conceptos de la jerga y argot en la terminología española y checa, y determinar qué variedad lingüística es la más conveniente para comunicación a través de las Nuevas Tecnologías de la Información y la Comunicación. Nuestra investigación ha confirmado una clara desigualdad y las disparidades entre las fuentes checa-española. A pesar de esta ambigüedad, logramos identificar varias características que corresponden y son comunes a todas las fuentes examinadas. Por todas estas variaciones en el lenguaje, hemos indicado los siguientes criterios: nuevo lenguaje es común sólo para los miembros de determinados estratos sociales o grupos, o profesiones o grupos de interés. Hay cierto esfuerzo por ocultar deliberadamente la expresión para aquellos que no pertenecen al grupo. Como otra característica común se encuentra la expresividad, y el último criterio son los recursos léxicos específicos del grupo.

Sin embargo, nuestro análisis demostró que el lenguaje de Internet, específicamente los mensajes SMS se diferencia de la norma española, sólo por su forma gráfica más económica y no por el contenido. No hemos localizado nuevos recursos léxicos como consecuencia de la utilización de los teléfonos móviles o las redes de Internet en nuestra investigación. El criterio de expresividad se cumple debido a las numerosas abreviaturas gráficas y alfanuméricas, emoticonos, puntuación y otros elementos paralingüísticos. No cabe duda de que un gran papel lo desempeñan los anglicismos que trajeron un importante número de abreviaturas que, hoy en día, se consideran estables. Aparecen también muchas combinaciones de las abreviaturas español-inglés. Lo más importante es la originalidad y la expresividad del mensaje, principalmente tiene que atraer la atención, tiene que ser lo más llamativo posible.

En conclusión, el lenguaje de Internet cumple el criterio de expresividad y de cierta intención de oscurecer el plano de la imagen para aquellos que no pertenecen al grupo. No obstante, no tiene nuevos recursos léxicos y sólo difiere por la forma gráfica. Tomamos nota de que el lenguaje de Internet y las tecnologías de información y comunicación no es la variación lingüística en el sentido verdadero, hemos propuesto para este registro específico

dos términos: jerga gráfica de la comunicación electrónica y alógramo de la comunicación electrónica. Estos términos se refieren muy bien a una característica importante de la comunicación electrónica - la simplificación formal máxima.

2 Esta nueva forma de comunicación cómoda y rápida que cada vez más está teniendo más adeptos, ha llevado a los estudiosos de la lengua española a plantearse la necesidad de regular una forma de conversar basada en abreviaturas ajenas a la gramática y la ortografía y aparentemente incomprensibles. Sin embargo no existe ninguna convención ni normas oficiales de esta nueva forma de escribir.

Entre las primeras que aceptaron este cambio en el uso del lenguaje han sido la edición la Asociación de Usuarios de Internet, que publicó el primer diccionario *online* que recogía los términos más utilizados por los usuarios. Poco después, la editorial Plaza y Janés editó un libro que recogía parte de estas abreviaturas, *Mnsjs d txto*.

En la actualidad, a propósito de los móviles, La Real Academia de la Lengua Española (RAE) pretende elaborar una tabla de abreviaturas con la ayuda de Microsoft y Red.es en base a las abreviaturas utilizadas al redactar el mensaje SMS. RAE colabora con Microsoft para adaptar los conocimientos de la Academia a las nuevas tecnologías.

3 Límites de la economía de la lengua española. A esta cuestión está dedicado el análisis de todo el trabajo. Para incluir este problema, hemos desarrollado tres epígrafes que exploran los niveles de lenguaje y su capacidad de la reducción. El principal pilar en que se basa nuestro análisis es el principio de eliminar el máximo número de elementos redundantes, a fin de mantener la transparencia del mensaje.

El ámbito más idóneo para estudiar aspectos vinculados a la economía del lenguaje, según el análisis, parecen los aspectos de fonética del español. Español tiene un estatuto, en comparación con otros idiomas, de lenguaje casi fonético. Tiene un sistema vocálico simple, entre la ortografía histórica y la pronunciación fonética hay casi identidad. Las vocales están formadas por archifonemas y no tienen otras variantes. Por lo tanto el sistema vocálico permite reducciones, sin que la palabra pierda sentido. El principio fonético está fortalecido. El sistema vocálico español no puede reducir todas las vocales, como por ejemplo en árabe, a continuación el mensaje no sería reconstruible. Las reducciones más frecuentes aparecen principalmente en las palabras más cortas, preposiciones, conjunciones y determinantes. En las palabras más largas son por lo general reducidas las vocales iniciales, las otras quedan conservadas. Un recurso popular de economizar es la homofonía y abreviaturas alfanuméricas. Estos recursos cumplen además las funciones de la expresividad, la

originalidad y la nueva estética. Otro método que hemos encontrado durante la investigación es el uso de algunos signos de transcripción fonética.

En el capítulo abarcando los aspectos morfológicos aparece claramente como un elemento redundante el fenómeno de las congruencias gramaticales. Dada la tendencia general a reducir las vocales afecta también la morfología. Muchos de los morfemas que se refieren a la categoría gramatical de género y el número se omite. Las reducciones más frecuentes son las reducciones del género, la categoría gramatical del número, especialmente el plural se mantiene generalmente. Basándose en esta conclusión, hemos analizado la posibilidad de eliminar la concordancia gramatical de los sustantivos y adjetivos y del sujeto y predicado. En general, la concordancia aparece redundante, pero no se elimina por completo. Parece que morfemas gramaticales bastaría conservar sólo en un miembro de la concordancia, sin embargo estos morfemas se conservan en ambos miembros, concretamente la categoría gramatical del número, la del género suele desaparecer. La atención se presta también a conjugación de los verbos. Las desinencias concretas se reducen en la lógica de la reducción fonológica.

No observamos cambios importantes de los aspectos sintácticos. Debido a las reducciones vocálicas, hay que mantener el orden lógico gramatical sujeto-verbo-objeto. Ayuda a mejorar la claridad y la interpretación de los mensajes, que son no-redundantes. Sin embargo, hemos localizado algunas diferencias, principalmente las composiciones de las palabras. Estas composiciones multiléxicas no respetan el espacio individual entre palabras, o para las unidades de oración y ya forman las expresiones estables y abreviaturas propias a la comunicación electrónica.

De todo el recorrido que hemos hecho hasta aquí, es decir, el paso por los aspectos más importantes de la creación del lenguaje electrónico, vamos a extraer algunas conclusiones.

Concluimos que el principio fonético tiene mucha importancia y es fortalecido; se puede permitir una reducción mayor que en el principio morfológico. Resulta que el español todavía conserva algunas de sus reglas gramaticales para mayor transparencia e interpretación del mensaje. La economía del español, es en gran parte controlada por la cooperación del destinatario del código SMS, que debe decodificarlo correctamente. Sin la conexión recíproca no es posible interpretar ni entender. El papel importante tiene el contexto que debe ser la orientación suficiente de la interpretación del mensaje. Como el límite básico de la economía del español consideramos la comprensibilidad y la transparencia del discurso.

Con este trabajo hemos podido contribuir al estudio de la creación del lenguaje electrónico usado especialmente en los mensajes SMS aunque cabe señalar que este trabajo resulta incompleto, dado que quedan muchas cuestiones que merecen un estudio aparte. El estudio adicional de este fenómeno debe ser dirigido principalmente al impacto o el potencial beneficio que el lenguaje de los SMS aporta a sus usuarios y a la sociedad. La investigación realizada se puede vincular de muchas maneras al análisis de otros tipos textuales, como la mensajería instantánea (chat) y correo electrónico (email), que presentan fenómenos específicos que ya hemos indicado. Debe hacerse para examinar la extensión de la jerga electrónica más allá, en notas en la escuela, paneles informativos, cartas, libros, etc.

Résumé

The objective of this thesis was to investigate some typical features of language used in electronic communication, especially in short message service SMS and trace up some differences and resemblances between the norm of language and language of SMS.

This thesis has two main parts - theoretical and analytical. The focus of the study is the practical part, which works primarily with linguistic redundancy and looking for strategies and methods for its removal. This redundancy is evident in all language levels, and only the removal of this redundancy can achieve the maximum economy of language. Emphasis is placed primarily on analysis of actual language SMS messages in terms of phonological, morphological and syntactic. In the theoretical part, we focused on brief sociolinguistic characteristics of the information society and the net generation. Furthermore, we have tried to characterize and isolate different types slang and argot in Czech and Spanish terminology, and the subsequent inclusion of the language style of information technologies and also in terms of functionality.

In summary, the present paper offers a general overview of the study of Spanish used in electronic communication. On the one hand we study what elements is using Spanish for being more economics in the written form; on the other hand we analyze the use of these elements in specific linguistic context of short message service SMS.

Key words: electronic communication, short message service SMS, linguistic economy of Spanish

Bibliografie

Slovníky:

- Coromias, J. *Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana*. Madrid: 1954
- María Inés Chamorro. *Tesoro de villanos, diccionario de germanía*. Barcelona: Herder, 2002.
- Diccionario de Autoridades, 1726 – 1739*
- Diccionario del estudiante*, Real academia española 2005
- Seco, Manuel. *Diccionario del español actual*, Madrid: Grupo Santillana de ediciones, 1999.
- Moliner, María. *Diccionario de uso del español*, 1966.
- Werner, Abraham. *Diccionario de terminología lingüística actual*. Madrid: Gredos, 1981.
- Carbonell Basset, Delfin. *Diccionario sohez de uso del español cotidiano*, Barcelona: Ediciones del Serbal. 2007.
- Crystal, David. *Diccionario de lingüística y fonética*. Barcelona: Octaedro, 2000.
- Lewandovski, Theodor. *Diccionario de lingüística*. Madrid: Cátedra, Grupo Anaya, S.A., 2000.
- Sebastián de Cavarrubias, *Tesoro de la lengua castellana o española*, 1611.
- Esteban de Terrenos y Pando, *Diccionario castellano*, 1788.
- J.B. Guim, *Gran diccionario de la lengua castellana*, 1863
- Joan Corominas, *Breve diccionario etimológico de la lengua castellana*, 1961.
- Gran diccionario de la lengua española*, Larousse, 1996.

Literatura:

- Alarcos Llorach, Emilio. *Fonología española*. Madrid: Editoria gredos, 1965.
- Alarcos Llorach, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Colección Nebrána y Bello, RAE, Espasa Calpe 1995.
- Bartoš, Lubomír. *Úvod do fonetiky, fonologie a pravopisu španělštiny*. Ostravská univerzita Ostrava: Filozofická fakulta, 1999.
- Bečka, Josef V. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992.
- Bosque Muñoz, Ignacio. *Las categorías gramaticales*. Madrid: Síntesis, 1990.

- Bosque, Ignacio – Demonte, Violeta et alii. *Gramática descriptiva de la lengua española, I-IV*. Madrid: Espasa Campe, 1999.
- Čermák, František. *Jazyk a jazykověda*. Praha: Karolinum 2001.
- Čermák, Petr. *Fonetika a fonologie současné španělštiny*. Praha: Karolinum, 2005.
- Dohaleká, Marie a Schulzová, Olga. *Fonetika francouzštiny*. Praha: Karolinum, 2008.
- Don Tapscotta. *Growing up Digital*. 1998
- Filipec, Josef a Čermák, František. *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985.
- García Mouton, Pilar. *Lenguas y dialectos de España*. Madrid: Arco Libros, 1995.
- Garrido Medina, Joaquín. *Idioma e información. La lengua española de la comunicación*. Madrid: Editorial Sintesis, 1996.
- Havránek, Bohumil. *K funkčnímu rozvrstvení jazyka*. ČMF, 28, 1942.
- Hubáček, Jaroslav. *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1981.
- Chloupek, Jan; Čechová, Marie; Krčmová, Marie a Minářová, Eva. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1990.
- Jakobson, Roman. *Poetická funkce*. Praha: H&H, 1995.
- Jedlička, Alois; Formánková, Věra; Rejmánková, Miloslava. *Základy české stylistiky*. Praha: SPN, 1970.
- Joaquín, Marín Montan, *La comunicación abreviada como señal de identidad de la juventud actual*, Revista científica iberoamericana de comunicación y educación, ISSN 1134-3478, N° 22, 2004.
- Kořenský, Jan. *Komunikace a čeština*. Praha: H&H, 1992.
- Kořínek, Josef Miroslav; Erhart, Adolf. *Úvod do fonologie*. Praha: Academia, 2000.
- Kraus, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Karolinum 2008.
- Marinet, Andrés. *Elementos de linguística general*. Madrid, 1978.
- Monroy Casas, Rafael. *Aspectos fonéticos de las vocales españolas*. Madrid: Sociedad General Española de Librería, S.A., 1980.
- Mukařovský Jan. *Studie z Estetiky*. Praha: Odeon, 1971.
- Negroponte, Nicholas. *Digitální svět*. Přel. Petr Koubský. Praha : Management Press : Softwarové noviny, 2001.
- Sanmartín Saéz, J. *El chat. La conversación tecnológica*. Madrid: Arco/Libros, 2007.
- Saussure, Ferdinand de. *Kurs obecné lingvistiky*. Praha: Odeon, 1982
- Sborník přednášek z III. Konference o slangu a argotu*. Plzeň: 1984.
- Starý, Zdeněk. *Ve jménu funkce a intervence*. Praha: Karolinum, 1995.
- Šabršula, Jan. *Základy jazykovědy pro romanisty*. Skripta FFUK. Praha: SPN, 1983.

Trnka, Bohumil. *Kapitoly z funkční jazykovědy*. Praha: UK, 1990.

Vybíral, Z. *Úvod do psychologie komunikace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1997.

Zamora, Vicente, Alfonso. *Dialectología española*. Madrid: Gredos, 1969.

Zavadil, Bohumil a Čermák, Petr. *Sintaxis del español actual*. Praha: Karolinum, 2008.

Zima, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: ČSAV, 1961.

Internetové zdroje:

http://europa.eu/scadplus/glossary/information_society_en.htm

<http://www.phil.muni.cz/linguistica/art/krcmova/krc-010.pdf>

<http://www.diccionariosms.com>

<http://www.wikipedia.org>

<http://www.ciudadfutura.com/chatmania/smileys.htm>

Bernete García, Francisco. *Comunicación y lenguajes juveniles a través de las TIC*. Instituto de la juventud, dostupné na:

<http://www.injuve.migualdad.es/injuve/contenidos.downloadatt.action?id=762912299>

Galán Rodríguez, Carmen. *En los arrabales de la comunicación: Los mensajes SMS*. AEF, vol. XXV, 2002, 103 – 117, dostupné na:

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=298584>

Núñez Ladevéze, Luís. *La transparencia del texto*. Periodística: revista académica; Núm.: 6. Dostupný na: <http://www.raco.cat/index.php/Periodistica/article/view/24596/51836>

Torres i Vilatarsana, Marta, 2001, *Funciones pragmáticas de los emoticonos en la comunicación mediatizada por ordenador*, Revista TEXTOS de la CiberSociedad, 1. Temática Variada. Dostupné na: <http://www.cibersociedad.net>

Rocha Silva, Alejandra. *El chat: Un lenguaje de jóvenes*. Dostupné na:

<http://www.gmjei.com/journal/index.php/hip-text/article/view/182>

Aguado de Cea, Guadalupe. *El ciberlenguaje. Mesa redonda sobre El lenguaje y la informática*. Madrid, 12 de Mayo 2003, Instituto de la ingeniería de España. Dostupné na: www.iies.es/attachment/116424

Devís, Amparo. *El español en la red: ¿destrucción o reforma del lenguaje?* Dostupné na:

http://cvc.cervantes.es/literatura/aispi/pdf/20/II_06.pdf